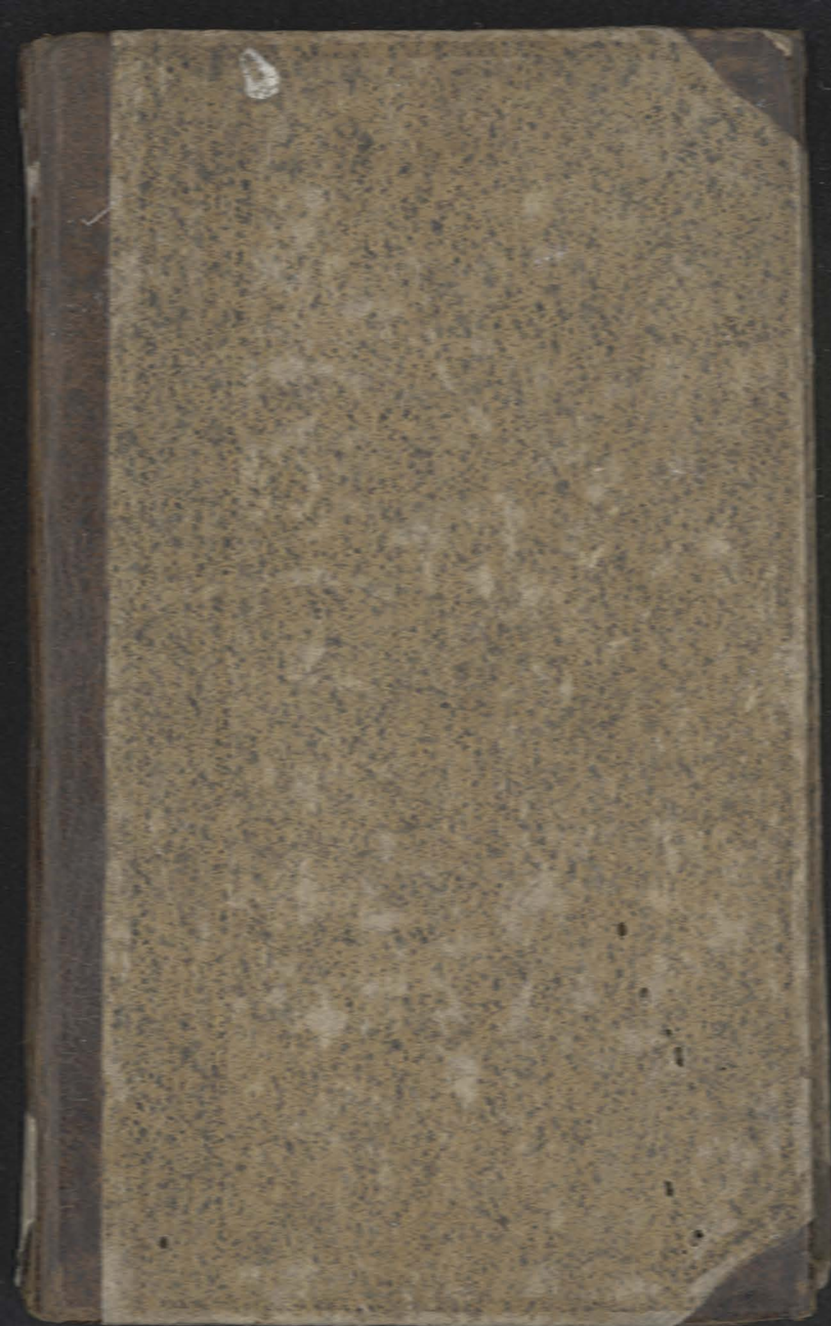

L. J. C. A.

Roku Swiętego.

Dwudzieſtu-piatoletniego

JUBILEUSZ WIELKI

Powſzechny, Ordynaryiny.

[W] Rzymie w *przeßłym Roku* 1775. *uroczyście*

ODPRAWIONY.

[O]d Naywyżßzego Paſterza OYCA S.

PIUSA VI.

Kroleſtwu Polſkiemu

w Roku Pańskim 1776.

na sześć Mieſięcy

POZWOLONY.

Dla należytey Wiadomości

[I]nformacyą, Nauką, y Modlitwami,

w Punktach XVIII.

OBIASNIONY.

Z Pozwoleniem Zwierzchności Duchowney.

Typis Univerſitatis Studii Gn: Crac:

Annum hunc acceptabilem. Annum Renovationis, & Pænitentiæ, Annum Reconciliationis, & Gratiæ, Sanctum in Ecclesia meritò appellatum, annuntiamus vobis, quotquot Catholico Nomine censemini, ac Paterno affectu vos adjuvantes, exhortamur. Ne in vacuum Gratiam Dei recipiatis. Audite Summam Apostolicæ Prædicationis. Agite Pænitentiam. Appropinquat enim Regnum Cælorum. BENED: XIV. *in Indict: Jubil S.*

Gdy przyidzie Rok Jubileuszu poświęcony będzie BOGU. *Levit: 27.*

Swiatłość weszła Sprawiedliwemu, a wesele ludziom prawego serca. *Psal. 96.*

Recti diligunt Te *Cant. 1.* Ci ktorzy są prostego serca, miłuią Cię Panie.

Naywyższey Katolickiego, Apostolskiego, Rzymskiego Kościoła Władzy, kto nie rozumie, nikczemny iest, daleko bardziey nikczemnieyszy, ktory rozumie, á pogardza. *Benedictus XIV.*

PIUS EPISCOPUS

Universis Christi Fidelibus.

Salutem, & Apostolicam Benedictionē.

NAywyższy Pasterz nasz, Biskup, y całego Kościoła Katolickiego Rządca, OYCIEC nasz powszechny PIUS VI. pozdrawia was wierne w Chrystusie PANU Owieczki, y posyła wam Błogosławieństwo Apostolskie. Życzy nam zdrowia wiecznego, y doczesnego, oraz Darow DUCHA Nayświęt: abyśmy sie godni stali Obietnic Chrystusowych. Na to Błogosławieństwo schylaymy głowy nasze, y mowmy. Stań się nam według słowa twego, OYCZE S. Przyymuiemy Cię, iako ANIOŁA Boskiego, iako samego PANA naszego JEZUSA CHRYSTUSA.

Maią od BOGA ten Przywiley Kapłani, osobliwie ten Nayżwyższy (*iako mowi Pismo S. Num: 6.*) Iż komu Kapła-

ni błogosławią, BOG im błogosławi.
I *Oycowie na Synow Dary Boskie wlewać mogą, y dobrzy Synowie* (*iako iest w Piśmie S.*) *do Oycowskiego Błogosławieństwa ubiegaią się, y za Skarb wielki sobie poczytuią.*

Jeżeli Poganie z przyrodzonego rozumu, o Prorokach, y Kapłanach swoich to trzymali, iak Balak *Krol, do* Balaama *mowił Num.* 22. Komu ty błogosławisz, będzie błogosławiony, á ná kogo klątwę włożysz, wyklęty zostanie. *Daleko wiecey o naszych prawdziwych y Swiętych, od BOGA posłanych Kapłanach, á nayprzod: o Naywyższym tym Niebieskim Odzwiernym OYCU S. trzymać to, y rozumieć należy. Nie omyli nas Jego Błogosławieństwo, ieżeli sami sobie nie przeszkodziemy.*

Prosi, y upomina nas ten Naywyższy KAPŁAN, ábyśmy nadaremno Łáski Boskiey nie brali, kiedy oto ten iest czas wźięty. Dni zbáwienia, *ábyśmy wszyscy pokutuiąc za grzechy, y spowiadali się szczerze, zupełnie, y z nich powstali. Do tego pociąga nas wielkiemi JUBILEUSZU Odpustami, ktore nam z Oycowskiego affektu posyła.*

Przyi-

Przyimuymyż Wierne w CHRYSTUSIE Owieczki, z wielka serc naszych radością, ten nieoszacowany upominek, ktorym nas z Pełności Skarbow Kościoła S. Oycowska, Naywyższego Onych Szafarza Miłość obdarzać raczy.

Zażywaymy tych Darow Boskich, y okupuymy grzechy nasze, ktore są bardzo wielkie, y lenistwa nasze, y oziębłości nadgradzaymy. Cierpliwy iest PAN, pokutuymy, y o Odpust Jego, wylanemi łzámi uprászaymy.

Z tey, w krotkości zebraney Nauki, Wierny Chrześcianin może mieć dostateczne Obiaśnienie. Co iest JUBILEUSZ. Jakie ná nim Odpusty. Co za Skarb iest Kościołá Swiętego Odpustow. Jako Ich dostąpić, y stać się Ich Uczęstnikami.

Ktorzy za tą Regułą poydą, Pokoy nad niemi, y Miłosierdzie. Łaska PANA naszego JEZUSA CHRYSTUSA z Duchem waszym Amen. Gal: 6.

* * * * * *
* * * * *
* * *

W Krá-

W Krakowie zaczni się Jubileusz w Niedzielę drugą po Wielkiey-Nocy, *to iest:* dnia 21. Kwietnia, ktory przez sześć Miesięcy trwać będzie, do Niedzieli 21. po Swiątkach, *to iest:* do dnia 20. Października 1776.

Sanctificamini itaq; *Filii Charissimi*, & præparate corda vestra DOMINO. Lavamini, mundi estote. Auferte malum cogitationum vestrarum ab Oculis DEI. & renovamini Spiritu mentis vestræ, Orationibus insistite, frequentate Jejunia. Eleemosynas erogate, ut Misericordiam DEI consequamini. *B. Jubilai.*

JUBI-

I.

JUBILEUSZU
POCZATEK, y IMIE.

JUbileuſz powſzechny, Ordynaryiny, ktory ſię w Kościele Katolickim, Rzymſkim, w 25. lat odprawia, iak początek, tak y Imie ſwoie ma z ſtárego Zakonu, według Roſkazania Boſkiego. *Levit 25. Będzieſz święcił Rok pięćdzieſiąty, y nazwieſz go Odpuſtem, wſzelkim Obywatelom ziemia twoiey. On bowiem ieſt JUBILEUSZ.*

Jubileuſz z Hebrayſkiego znaczy Rok odpuſzczenia, álbo wyzwolenia, z Łacińſkiego à v. *Jubilo.* wyraża radość, y weſele, według Pſalmiſty Pańſkiego. *Jubilemus DEO ſalutari noſtro, In Pſalmis jubilemus ei. Jubilate DEO omnis terra.* Ze pod czas Jubileuſzu weſeli ſię, y ráduie cały Narod práwowierny Chrześciańſki, gdy pozbywa z ſiebie wielkiego ciężaru grzechow. Dla tego też JUBILEUSZ zowie ſię Rok Swięty, Miłościwe láto. Swięty iako iedynie ná uſługę Boſką poświęcony, y od innych lat odłączony. Według owe-

owe-

owego Wyroku Boſkiego *Levit: 27. Gdy przyidzie Rok JUBILEUSZU poświecony będzie BOGU.*

Starozakonne Jubileuſze doczeſne tylko pożytki ludziom przynoſiły, iako to: uwolnienie od Ciężarow, długow, od prac, y trudow ciała. A że Przeznaczeniem tylko były Kościołá Chryſtuſowego, tamte Jubileuſze. Przeto: iako gdy Słońce naſtaie, uſtępuie cień, tak naſze Jubileuſze w Jednosci práwdziwey Wiáry, daleko przedniey ſze, y zbawienniey ſze, Duchowne przynoſzą pożytki, ktoremi wſparty każdy Práwowierny, łatwiey zyſkać ſobie może uſpráwiedliwienie, y zbawienie. Ná tym my odpoczywamy, y dziwnie ſię uweſelamy, gdy nam BOG z wielkiego Miłoſierdzia ſwego grzechy naſze odpuſzcza, w Łaſce ſwoiey nas zachowuie, y cieſzy uboſtwo, y nędze náſze ná tym świecie. Wybawia nas z niewoli czártowſkiey, y wraca nam utrácone Dźiedźictwo Niebieſkie. Co wſzyſtko zá odpuſzczeniem grzechow idzie. *Aby gdzie obfitował grzech, tam nadobfitowała Łaſka Boża. Rom. 5.*

II.

II.

JUBILEUSZ dwoiaki, Ordynaryiny y Extraordynaryiny.

Jubileuſz Wielki, to ieſt powſzechny, ordynaryiny w Kościele Kátolickim, Rzymſkim, nayprzod bywał w ſto lat, potym w lat 50. dáley w 33. áż do PAWŁA II. á od SYXTUSA IV. Co lat 25. odpráwuie ſię JUBILEUSZ *iako na tey Tabelli.*

I. Sixti IV. *w lat* 25. R.		1475.
II. Alexandri VI.	- -	1500.
III. Clementis VII.	- -	1525.
IV. Julii III.	- - -	1550.
V. Gregorii XIII.	- -	1575.
VI. Clementis VIII.	- -	1600.
VII. Urbani VIII.	- -	1625.
VIII. Innocentii X.	- -	1650.
IX. Clementis X.	- -	1675.
X. Innocentii XII.	- -	1700.
XI. Benedicti XIII.	- -	1725.
XII. Benedicti XIV.	- -	1750.
XIII. Pii - - VI.	- -	1775.

Zaczawſzy iednak od BONIFACEGO VIII. áż do teráźnieyſzego OYCA S. PIUSA VI. ſzczęśliwie nam pánuiacego, rachuie ſię Jubileuſzow wielkich XIX. W Kroleſtwie tym Polſkim, lubo bywały wielkie Jubileuſze,

da-

dawnieyſze iednak wieki nie podały nam zupełney wiadomości. *Miechovita Hiſt.: Pol.: wſpomina o Wielkim Jubileuſzu in Regno Poloniæ Anno 1451. ad petitionem Sbignei Cardinalis Oleśnicki Epiſc.: Crac.:* Ieſt także krotka połarkuſzowa informacya, X. Jana FOXA *Archidyakoną Kathedralnego Krak.:* o Jubileuſzu wielkim *in Regno hoc, Anni 1626.* Item *extat Libellus latinus*, de Jubilæo magno *Anni 1701. Typis Crac.:*

OYCOWIE SS. przedtym po odprawionym w Rzymie w całym Roku Jubileuſzu wielkiego, zwykli byli udzielać tey Łáſki Jubileuſzu ná Inſtancye Monarchow, y ná prożbę Biſkupow. Dopiero pierwſzy BENEDYKT XIV. Roku P. 1751. powſzechnie rozſzerzył, y każdemu Biſkupowi w ſwoiey Dyecezyi ná iedno mieyſce nadał. iako y teráźnieyſzy OYCIEC S. PIUS VI.

To o Jubileuſzach wielkich Ordynaryinych.

JUBILEUSZ extraordynaryiny, ktory po Elekcyi Papieża, álbo dla iakiey publiczney potrzeby, oſobliwie podczas woyny dwu niedzielny nadany bywa.

JUBILEUSZ Ordynaryiny w Rzymie

mie cały Rok trwa, w inszych Krolestwach przez 4. álbo 6. Miesięcy. *Extraordynaryiny* przez Niedziel 2. tak w *Rzymie*, iako y w innych Krolestwach.

Jubileusz wielki *Ordynaryiny* bywa udzielony do całego Krolestwá, ná iedno mieysce, iako przedtym, álbo do każdey Dyecezyi iednego mieysca, iako zá BENEDYKTA XIV. *Anni* 1751. ná 6. Miesięcy y teráźnieyszego PIUSA VI.

Jubileusz extraordynaryiny dwuniedzielny do wszystkich w szczegulności Kościołow.

Jubileusz powszechny ordynaryiny, 25. Roku, z wielką Ceremonią przy otwarciu 4. Bram w pierwszych Kościołách Rzymskich, *dnia* 24. *Grudnia*, zaczyna się, y ná końcu tegoż dnia w Rok, tym sposobem przy zamykaniu tychże Brám, kończy się. W *Jubileuszu* extraordynaryinym dwu niedzielnym, tey Ceremonii nie masz.

III.

Wielki iest Skarb Jubileuszu, y Odpustow w Kościele S. kto ma Moc tym Skarbem szafować.

Artykuł Wiáry S. iest, że w Kościele

Ká-

Kátolickim, Rzymſkim, práwdziwie znayduie ſię wielki, nieoſzacowany y nieprzebrány Skárb Odpuſtow, z Záſług Męki, y Smierci PANA náſzego JEZUSA CHRYSTUSA, ktoremi nad to uczynił zadoſyć zá grzechy całego Swiátá. Ieſt w tym Kościele, y Władza nadawać Jubileuſze, Odpuſty. *Dum Poteſtas conferendi Indulgentias à Chriſto Eccleſiæ conceſſa ſit. SS. Concil: Trid: Seſs: 25.* Ktore to Concil: Trid: gruntownie, y mocno przekonywa wſzyſtkie błędy, y mniemania przeciwne, á każdy Wierny w Profeſſyi, *to ieſt* w Wyznaniu Wiáry S. tak publicznie oświadcza = = *Odpuſtow Swietych nadawanie Moc od CHRYSTUSA PANA w Kościele zoſtawiona, y ich używanie ludowi wiernemu naybardziey zbawienne twierdzę.* = =. Zá nieomylny tedy Artykuł, y Koncyllia, y Wyznánie Wiáry S. podaią, że ieſt, y trwać będzie do ſkończenia Swiátá nieprzebrány Skarb w Kościele Chryſtuſowym Swiętych Odpuſtow.

Práwowierny Chrześcianin zna co ieſt Odpuſt, co Jubileuſz. Wie że Odpuſt, Jubileuſz nie ieſt *Sakramentem*, bo

nie

nie ſpráwuie Láſki *ex opere operato*, lecz w przyimuiącym, rozumie być łáſkę poświęcaiącą. Ani też Odpuſt, Jubileuſz, ieſt *Ceremonia Kośćielna*, ponieważ nie ieſt Akcyą powierzchowną.

Odpuſt tedy, Jubileuſz, nic inſzego nie ieſt, tylko odpuſzczenie, nie grzechu, ále káry grzechowi przyzwoitey, ktore odpuſzczenie káry bywa pozwolone oprocz Sakrámentu, przez zaſługi CHRYSTUSA PANA, *Indulgentia eſt remiſſio pœnæ temporalis DEO debitæ quæ fit extra Sacramentum, per applicationem ſatisfactionis CHRISTI, & Sanctorum.*

Nie dla tego zaś do Zaſług CHRYSTUSA PANA, przyłączamy zaſługi Swiętych Pańſkich, iakoby Zaſługi Chryſtuſowe nie miały bydź doſtáteczne ná odpuſzczenie nam karánia doczeſnego. Zaſługi bowiem CHRYSTUSA PANA wielce ſą obfite, wielce doſtáteczne zá grzechy całego Narodu ludzkiego. Ale dla tego do Zaſług Chryſtuſowych przyłączamy Zaſługi Swiętych, żeby y one Im zbywaiące, á w Skárbie Kościołá złożone, były w nas nadgrodzone, przez odpuſzczenie

nie karania doczesnego. Przez to iednak nie może się mowić, o SWIĘTYCH, áby byli nászemi Odkupicielámi, bo tylko sam PAN nasz JEZUS CHRYSTUS odkupił krwią swoią z niewoli czartowskiey cáły Narod ludzki. Ta iest nauka OYCOW SS. Ta iest nauka całego Kościołá Kátolickiego, w ktorym iest ten Skárb wielki, nieoszacowány, y nieprzebrany Swiętych Odpustow, z Zasług nieskończonych CHRYSTUSA PANA, y Swiętych Jego, złożony.

Tego Skárbu iest Szafarzem Naywyższy Biskup Rzymski, Temu dał PAN klucze do tego Skárbu, temu moc zupełną, (*innym po części*) do szafowania. Ktorego, gdy Wierni używaią Uczęstnikami staią się Przyiaźni Boskiey. *Infinitus Thesaurus datus est hominibus, quô, qui usi sunt, Participes facti sunt Amicitiæ* DEI. *Sap.* 7.

IV.

Rożność JUBILEUSZU od Zupełnych Odpustow.

Potrzeba nayprzod wiedzieć, że każdy grzech dwoiaka ma złość w sobie, złość winy grzechowey, y złość winy karania.

Złość

Złość winy grzechowey iest, że grzeszący obraża BOGA nieskończoną Dobroć, y czyni krzywdę Nayświętszemu Jego Majestatowi.

Złość winy karania, ma każdy grzech, ktory zarabia u Sprawiedliwości Boskiey ná karanie, álbo wieczne w piekle, álbo doczesne w Czyscu, lub ná tym Swiecie.

Iako bowiem dobry uczynek, choćby naymnieyszy, nie iest bez zapłaty u BOGA, tak żaden grzech, by naymnieyszy, nie może bydź bez karánia, álbo po śmierci, álbo zá żywota zrąd uważay.

Wina grzechu śmiertelnego odpuszczona bywa przez Pokutę, y Spowiedź Sakrámentalną, á niekiedy y skruchę doskonałą. Ale karánie winy nie odpuszcza się, Albowiem: lubo przez Spowiedź, y szczery żal odpuszcza PAN BOG wieczne karánie w piekle, ále ie odmienia w karánie doczesne, lub w Czyscu, lub ná tym Swiecie, by się tak stało zadosyć sprawiedliwości Boskiey.

Karánie Czyscowe, lubo y przez dobre miłosierne uczynki BOG odpuszcza, łaskawiey iednak przez ODPU-

STY.

STY. Lecz karánie doczeſne w tym życiu, rzadko komu BOG odpuſzcza bo Spráwiedliwość Boſka, karząca grzeſznikow, muſi mieć ſwoie mieyſce, ieżeli nie w piekle, to w Czyſcu kárze, ieżeli nie w Czyſcu, to ná tym Swiecie.

Odpuſt zupełny, tak trzeba rozumieć. Ze Odpuſt zupełny (*ktogo* ſzczęśliwie doſtąpi) Ieſt dla uwolnionego już od winy, y káry wieczney, Uwolnieniem zupełnym od karánia doczeſnego. A lubo Sakráment Pokuty uwolnia od káry wieczney. Częſtokroć iednak nie uwolnia od karania ná tym Swiecie, lub w Czyſcu. Wiele tego Dowodow z Piſmá S. y tey Práwdy tak nauczaią Theologowie. *Sacramento Pænitentiæ, modo quis bene illô utatur, culpam, pænamq; æternam dimitti, temporalem verò pænam universam, perrarò tolli, quæ idcircò aut satisfactoriis operibus in hac vita, aut poſt Obitum Purgatorii igne ſupereſt eluenda.* Ut docet Sacra Synodus Trident: *Seſs: 6. Cap. 14. & Can: 30. ejusdem Seſs: de Juſtificatione.*

UWOLNIENIE. To uwolnienie od káry, ſtaie ſię mocą Zwierzchności Kośćiołá S. ápplikuiącey Skarb nie-

ſkoń-

ſkończonych Zaſług Chryſtuſowych.

Odpuſt *Zupełny* ieſt, ktory wſzyſtkę kárę doczeſną odpuſzcza. *Partykularny*, ktory po częśći znośi kárę, I takie ſą Odpuſty Quadrageny, Septenny, y inſze. Dni 60. 100. 200. 300. &c. pozwolone, zamiaſt ſtárych Praw, y Kánonow Pokutnych. o *ktorych niżey.*

To namieniwſzy. JUBILEUSZ. Ktory ieſt nayzupełnieyſzy Odpuſt. Práwowiernym Chryſtuſowym, z pewnemi do wykonania dobrych uczynkow kondycyami pozwolony, od innych Odpuſtow zupełnych, rożni ſię.

Nayprzod: JUBILEUSZ tym ſię rożni od Odpuſtow zupełnych, że Spowiednikom od Biſkupa ápprobowanym, á według upodobania każdego obránym, daie ſię moc y władza, do rozgrzeſzenia z nayćiężſzych grzechow, olobliwie tych, ktorych wielkość wyżſzey Władzy, *to ieſt* Apoſtolſkiey, álbo Biſkupiey podlega, czego inne Odpuſty nie maią. *Monendus erit Chriſtianus populus, Indulgentiam Anni Jubilæi plenariam eſſe, atq; ab aliis, item plenariis, quæ etiam per modum Jubilæi diſpenſantur, ſecerni, quod ſacrô Jubilæi Annô Confeſſa-*

riis, ad id muneris designatis, amplior tribuitur facultas, tum absolvendi à peccatis, tum dispensandi super Vinculis, ac impedimentis quibusdam, quibus non semel penitentium Conscientia irretitur. BENED: XIV. *Epist: Encycl: 1749.*

Powtore JUBILEUSZ od Odpustow rożni się, że OYCIEC S. daie moc Spowiednikom do pomiarkowania, y odmienieniá ślubow, P. BOGU uczynionych, lub Czystości, lub wstąpieniá do Zakonu. Slub, y Obowiązek ktorym się kto obliguie P. BOGU względem trzeciey Osoby, o *tym obszerniey niżey.*

V.

Podczas JUBILEUSZU w Rzymie odprawuiacego się, ustaia Odpusty.

Roku S. 25. gdy się JUBILEUSZ powszechny ordynaryiny w *Rzymie* odprawia, zwykli OYCOWIE SS. w całym Chrześciańśtwie (*procz Rzymskich Kościołow*) wszystkie generalnie Odpusty, przez ten Rok uchylić. Zostawuiac te tylko. *Imò* Odpust w godzinę śmierci umieraiącym pozwolony. *2dò* Ná Modlitwę ANIOŁ Pańśki. Ráno w południe y w wieczor. *3tiò*, Nabożeńśtwá Czterdziestogodzinnego

nego ſiedmiu lat, y tyleż Quadragen. 4tó. Odpuſty idącym zá Navswiętſzym SAKRAMENTEM do chorych. 5tó. Odpuſty ktorych Kardynali, Legati, y Biſkupi *in Exercitio Pontificalium* zwykli udzielać. 6tó. Altarium Privilegiatorum pro Defunctis, y inne tym podobne, per modum Suffragii Duſzom w Czyſcu zoſtaiącym pozwolone.

Iak ſię zakończy JUBILEUSZ w Rzymie dnia 24. Grudnia, tak zaraz wſzyſtkie Odpuſty odbieraią ſwoy walor, y nie potrzeba ná to inſzey Dekláracyi.

Ta Suſpenſa Odpuſtow, podczas ſámego tylko w Rzymie JUBILEUSZU wielkiego. W Extraordynaryinych záś dwoch Niedzielnych Jubileuſzach nie bywa. W tym Kroleſtwie dla JUBILEUSZU wielkiego nie uſtaią Odpuſty. Albowiem *Suſpenſio Indulgentiarum* ſłuży tylko tempore Jubilæi in Urbe celebrati, *ex Voluntate, & Arbitrio Summi Pontificis, dla przyczyn tamże wyrażonych.*

VI.

Starożytne Kanony Kościelne, Pokutę w ſobie zawieraiace.

Kościoł S. daleko ſurowſze przed tym,

tym, iak teraz naznaczał Pokuty, kiedy zá ieden grzech śmiertelny *ſiedm lat pokutować trzeba było*, y takie Pokuty bywały publicznie, ktore ci odprawiali, ktorzy publicznie wpadali w *Apoſtazya*, álbo odſtąpienie od Wiáry Swiętey, ktorzy nieczyſte, y niewſtrzemięźliwe prowadźili życie, ktorzy zaboyſtwo, y inne ſzkarádne grzechy popełniali. Tácy publicznie pokutuiący Czworacy byli.

Jedni płaczący. Ktorzy przed drzwiámi Kościelnemi grzechy ſwoie z wielką ſkruchą opłakiwali, a tym ſię do Kośćiołá wniść nie godziło.

Drudzy ſłuchaiący. Ktorzy przed progiem Kośćielnym przy drzwiach Słowá Bożego, y MSZY Swiętey ſłuchali.

Trzeci na źiemi leżący. Ktorzy w kącie Kośćiołá, ná źiemi krzyżem leżeli, MSZY S. iednak nie ſłuchali, áni do KOMMUNII nie przyſtępowali.

Inni zaś ſtoiący. Ktorzy w Kośćiele ſtoiąc MSZY S. ſłucháli, ále do KOMMUNII rázem z innemi przypuſzczeni nie byli.

Innym naznaczono trzy Kwadragezymy przez Rok, pośćić o chlebie y wo-

wodzie. *Pierwsza* Kwadragezyma 40. przed Swiętámi Narodzenia PANA nászego JEZUSA CHRYSTUSA. *Druga* Wielkanocna powszechna. *Trzecia*. przez dni 13. przed Swiętem Narodzenia S. JANA Chrzciciela.

Lubo sposob tak ostry Pokuty zá czásem odmienił Kościoł S. iednak dla dwoch przyczyn pomienione Kanony wiádomości godne, zostáwił, *Pierwsza*. áby z nich miarkowali Penitenci, na iak wielką zá grzechy, y excessa popełnione zasłużyli Pokutę, według dáwnych Kanonow naznaczoną, á przez to mnieyszą od Spowiednika chętnym sercem przyięli, y onę, pilnie, y pobożnie odpráwili, á podobnych grzechow więcey się wystrzegali. *Powtore*. áby y Spowiednicy z Kanonow Penitencyalnych mogli brać miárę, iakaby proporcyonalną zá ten, y on grzech Penitentom mogli naznaczać Pokutę. Ktorych Kanonow wiadomość zaleca Oyciec S. BENEDYKT XIV. *In Epistola Encyclica Anno 1749. Multum proderit Canonum Pænitentialium notitia, quâ Confessarius instructus, esto Canones illos in usum non revocet, potest tamen eâ*

uti,

uti, ut pœnarum, quæ olim pro iisdem criminibus statutæ fuerant, mensuram explicet, ex quo pœnitens, & summam peccati inesse malitiam agnoscet, & indictæ sibi satisfactioni, quæ gravior alioqui videri potuisset, lubens acquiescet, facta nimirùm comparatione cum iis pœnis, quas pro iisdem criminibus subiisset, si remotiori ætate, cum scilicet Pœnitentiales Canones adhuc obtinebant, ad Confessarium accessisset, nec ad ea pervenisset tempora, quibus veterum Canonum severitatem benignior Ecclesiæ Disciplina emolivit.

Takowe Kanony tú się niektore wyrażaią, áby każdemu wiadome bydź mogły. *Ex Libro. Instructio pro approbandis ad audiendas Confessiones. Authore Francisco Campioni Parte 1. Cap. 15.*

I. Kto Czartá do iakiey rzeczy ná pomoc wzywał, y iemu iaką część uczynił, ten przez lat 10. pokutował.

II. Kto w iakie obserwacye gusla, zabobony wdawał się, przez iakie fałszywe znaki, pokutował dwa roki o wodzie y chlebie, w Poniedziáłek, Srzodę, y Piątek.

III. Kto wrożył, wieszczkiem się czynił, pokutował przez lat 7.

IV.

IV. Kto z deliberacyą krzywo przyſiągł, 40. dni o chlebie y wodzie pościł, y przez 7. lat naſtępuiących pościć muſiał, y całe życie nie mogł być bez Pokuty.

V. Kto kogo przyprowadził do krzywoprzyſięſtwá 40. dni o chlebie y wodźie. 7. lat y tyleż dni, zá każdego co go do tego przywiodł odpościć muſiał. Ieżeli Pan okázyą był ſłudze ſwemu przez roſkazanie do takowey przyſięgi 40. dni o chlebie y wodzie á potym 7. lat. A ſługa co Páná ſłuchał, trzy poſty czterdzieſtodniowe przez Rok odprawiał, y Poniedziałki Srzody, y Piątki o chlebie y wodzie pościł.

VI. Kto przeciw PANU BOGU Naydoſtoynieyſzey PANNIE Mátce Boſkiey MARYI, álbo przeciw Swiętym Pańſkim publicznie bluźnił, ten przed Drzwiami Kościelnemi w Niedzielę iawnie ſtać muſiał, do Kościołá nie wchodził, w Piątki o chlebie y wodzie pościł, ubogich ieżeli go ná to ſtało, co Niedziela kilkoro żywić muſiał, áby ſię zá niego modlili.

VII. Kto nie zachował ná pobożno-

ści

ści Swiętá Niedzielne, ále ie gwałcił, przez 7. dni o chlebie y wodzie pościł.

VIII. Kto w Kościele podczas Nábożeństwá z drugim rozmawiał, dni 10. pościł o chlebie y wodzie.

IX. Kto Postow od Kościołá S. postánowionych nie zachował, 20. dni o chlebie y wodzie pokutować musiał.

X. Kto przez Kwádragezymę bez słuszney przyczyny z mastem iadł, ten przez Wielkanocne Swiętá mięsnych potraw nie zażywał, y do Kommunii Swiętey nie przystępował.

XI. Kto w Suchedni Postu nie zachował, dni 40. pościć musiał.

XII. Kto Rodźicow nie szanował, nie słuchał, onym złorzeczył, 40. dni pościł.

XIII. Ktora Niewiastá Dźiecię włásne, dla ukrycia grzechu bez Chrztu stráciła 10. lat pokutować musiała.

XIV. Czyie Dziecie przez niedbalstwo bez Chrztu S. umarło, ten przez trzy lata, o chlebie y wodzie pokutował.

XV. Kto znaczną krádzierz popełnił, rzeczy oddać, y przez 5. lat pokutować musiał.

XVI.

XVI. Kto lichwę brał od pieniędzy lub innych rzeczy, muśiał nadgrodzić, y przez trzy lata o chlebie y wodzie pościć.

XVII. Kto Dziesięciny zatrzymywał, we czworo oddać, y przez dni 20. o chlebie y wodzie pokutował.

XVIII. Zá grzech nieczystości między wolnemi osobámi, przez trzy lata, między żonatemi przez lat 7. pokutá naznáczona bywała.

XIX. Niewiastá twárz swoię maluiąca, áby się podobała, przez trzy lata pokutowała.

XX. Kto udawał fałsz zá prawdę, przez 5. lat pokutował.

XXI. Kto kłamstwo powiedział, przez dni 7. o chlebie y wodzie pościł.

XXII. Kto fałszował ku oszukaniu wági, y miáry, pokutował dni 20. y pościł.

XXIII. Kto dla ludzkości przymuszał drugiego do piiaństwá, pokutował dni 30. Kto chorych, y więźniow nie nawiedzał, dni 10. pościł.

XXIV. Kto się przebierał złą Intencyą w obce suknie, w stroy Niewieści, álbo Niewiastá w Męski, trzy lata pokutował.

Iest

Iest tak wiele innych Kanonow, za każdy grzech pokutę w sobie zawieraiacych, tu się tylko niektore dla krotkiey informacyi położyły.

VII.

O SAKRAMENCIE POKUTY.

W Punkcie wyższym widziałeś iak w Zwierciedle grzechy y nieprawości, oraz kary za nie, według starych Kanonow pokutnych, ktore Łaskawa Matká Kościoł S. *za czasem odmienił, abyś chetnym sercem Pokutę od Spowiednika naznaczoną, przyiał, y one pobożnie wypełnił.*

Pokuta nie będzie práwdziwa, y doskonała, ieżeli Spowiedź nie będzie prosta, szczera, y zupełna, z upokorzonym sercem.

Práwowiernym Chrześciánom samym tylko práwdziwie pokutuiacym pozwolone iest dostąpienie Jubileuszu, *Omnibus Christi Fidelibus verè pænitentibus & confessis. Tu uważay dobrze:*

Pokuta według S. Grzegorza *Nissenu.* Iest zupełna odmiana zdania, serca, Obyczaiow. Czynić Pokutę iest odmienić, zdanie. *to pierwsza powinność,* odmienić serce, *to druga*, odmienić obyczaie *to trzecia powinność.*

Od-

Odmienić zdánie ieſt początek Pokuty,
Odmienić Serce ieſt iſtota Pokuty,
Odmienić obyczaie ieſt ſkutek Pokuty.

Odmienić Zdanie, ieſt to gardzić tym, co ſię ſzacowało, a ſzacować to, czym ſię gardziło.

Odmienić Serce. ieſt to nienawidzić co ſię kochało, á kochać, co ſię nienawidziło.

Odmienić Obyczaie, ieſt to: nie czynić, co ſię czyniło, á czynić co ſię nie czyniło. *Ale na co ſię przyda, chociaż ſię upokarzacie, kiedy ſię nie odnawiacie. Peccata radere, & non eradicare, fictio eſt. S. Aug.*

Chrześcianin prágnący Zbáwienia y życząc ſobie doſtąpić JUBILEUSZU powinien należycie przygotować ſię do Sakrámentalney Pokuty, do ktorey godnego odprawowania, pięć kondycyi należy zachować, á te ſą. *Pierwſza* Przyſpoſobienie ſię przez Rachunek Sumnienia, *Druga* Skrucha, *Trzecia* Przedſięwźięcie mocne, *Czwarta* Spowiedź. *Piąta* dosyć uczynienie, o *tych w ſzczegulności*.

Przyſpoſobienie ſię do otrzymania Skutkow, y pożytkow Jubileuſzu, nay-
przod

przod od dobrey, proſtey y ſzczerey zawiſło Intencyi. *Albowiem kto tylko umie czynić, ten cale nic nie umie, ieżeli nie umie dobrze czynić, do każdey ſprawy dobra Intencya łączyć.* Intencya proſta ieſt, gdy ſzczerze, y zupełnie pracy ſwoiey Cel, y nayprzednieyſzy koniec ſamego BOGA upatruie, y do Niego ze wſzyſtkiemi ſprawami ſwemi zmierza. *Co bowiem ieſt ciało ludzkie bez Duſzy, to ſą ſprawy naſze bez dobrey, y proſtey Intencyi.* Ztąd, iák dobra, y proſta ieſt Intencya twoia, tak dobra, y ſzczera będzie ſprawa twoia, ále tylko przed Oczyma Boſkiemi. Ktokolwiek tedy pragnie zbáwienia ſwego, niechay we wſzyſtkich ſprawach ſwoich, ná *Intencyą* ſwoię pilnie patrzy. Gdy więc maſz co zaczynać, á w ſzczegulności ten JUBILEUSZ, *wprzod padniey na kolana w oſobności, Wołay do BOGA pokornym, y ſkruſzonym ſercem.*

Umacniay mnie naywyżſza Mocy moia BOZE, ábym nie upadł. Oświecay ciemności moie, ábym poznawał błędy, y nieprawości moie, y zá nie nadprzyrodzonym żalem pokutował? *Wzyway DUCHA Nayświęt: Swiatłości nieſtworzoney.* Racz

Racz przyiść DUCHU S. y napełniy serca Wiernych twoich, a twoiey Miłości ogień racz w nich zapalić.

℣. *Spuść DUCHA twego, á będą stworzone.*

℟. *A odnowisz oblicze ziemi.*

Modlmy się.

Niech będzie z nami prosziemy Cię PANIE Moc DUCHA S. ktoraby y serce nasze łaskawie oczyściła, y od wszelkich nas broniła przeciwności. *Przez PANA naszego JEZUSA Chrystusa SYNA twego, ktory z Tobą żyie y krolnie w Jedności DUCHA S. BOG na wieki wiekow. Amen.*

Wezwawszy DUCHA Nayświetszego y uczyniwszy Intencyą, masz nayprzod wniść sam w siebie, y tam czynić rachunek Sumnienia.

Rachunek Sumnienia nic inszego nie iest, tylko pilna w Sercu Inkwizycya owych grzechow, ktorych my się kiedy, y iako dopuścili, żebyśmy za nie żałowali, á na potym pilno się ich wystrzegali.

Tego Roztrześnienia Sumnienia iest 5. Aktow.

I. AKT. Głębokie nakłonienia serca y ciała ná pokłon BOGU, iako OY-

CU,

CU, ktory nas ſtworzył, iako PA-NU, ktory nas odkupił, iako Sędziemu, przed ktorym obwinieni ſtaniemy.

II. AKT. roztrząśnienia Sumnienia ieſt, Dziękczynie Wielkie, zá Dobro nátury. Więkſze, zá Dobro Odkupienia. Naywiękſze, zá Dobro Łaſki poświęcaiącey.

III. Proſić uſilnie BOGA o oświecenie, y Łaſki do wynalezienia Sumnienia ſkrytości.

IV. Ieſt przypomnienie, y roztrząśnienie grzechow. *Nayprzod* OKOŁO NIEDBALSTWA w Modlitwie, w ſłuchaniu Mſzy S. y Kazań, w czytániu, y rozmowach Duchownych, w czynieniu Aktow WIARY, NADZIEI, y MIŁOSCI, ktore ſą *media ſalutis*, bez ktorych żaden zbawion bydź nie może. W niewypełnieniu powinności Stánu, y obowiązkow Urzędu ſwego. W niedbałym przygotowaniu ſię do Spowiedzi, do Kommunii Nayświęt: *Powtore* OKOŁO POŻĄDLIWOSCI, ktora naybardziey ſię powinna uważać, w złym ſtrzeżeniu ſerca, z ktorego ſzpetne, y nie-

niepożądne myśli, z ktorego śmierć álbo życie pochodzi, iako mowi DUCH S. *Prov* 4. *Wßelka ſtraża zachoway ſerce twoie, bo z niego życie pochodzi.* Potrzecie OKOŁO ZŁOSCI, ktorá ſię naybardziey uważa względem bliźniego w nienawiśći, zemſty, zazdrośći, w złym poſądzeniu, w ſłowach zelżywych, w złożeczeniu, wołaniu czártow, w ſzkodzie uczynioney, w niemiłoſierdziu, ktore człowieká nikczemnego, oraz Imienia Chrześciańſkiego niegodnym czynia, według PAWŁA S. Ieżeli Miłośći nie mam nic nie ieſtem, ále dla więkſzego pożytku twego całą o tym naukę Apoſtoła S. rozważay. *Gdybym iezykami ludzkiemi y Anielſkiemi mowił, á nie miałbym Miłośći, ſtałem ſie iako miedź brzakaiaca, álbo Cymbał brzmiacy. I choćbym miał Proroctwa, y choćbym wiedział wſzyſtkie Taiemnice, y wſzelka nauke, y miałbym wſzyſtke Wiare, tak, izbym gory przenoſił, a nie miałbym Miłośći nic nie ieſtem. I choćbym wſzyſtkie maietnośći moie rozdał na żywność ubogich, y choćbym wydał Ciało moie, tak, żebym gorzał, á nie miałbym Miłośći, nic mi nie pomoże.* MIŁOSC *cierpliwa ieſt, łaſkawa ieſt, Miłość*

łość nie zazdrości, nie wyrzadza złości, nie nadyma się, nie pragnie honoru, nie szuka swego, nie wzrusza się do gniewu, nie myśli źle, nie raduie się z niesprawiedliwości, ale się weseli z Prawdy. A teraz trwaia, WIARA, NADZIEIA, MIŁOSC, to troie, á z tych większa iest Miłość. *1. Cor. 13.* Akty bowiem Wiáry, y Nadziei, w Niebie nie maią mieysca, gdzie iest iásne poznanie Práwdy, á upragnionego Dobrá, wieczne osiągnienie. Sam tylko Akt MIŁOSCI, iako rzeka ognista z serc Błogosławionych ustáwicznie, y nieprzerwanie płynąć, trwáć będzie ná wieki.

V. AKT roztrząśnienia sumnienia, iest Przedsięwźięcie popráwy, y skuteczne wykonanie obiecaney poprawy wzbudzaiąc w sobie żal nadprzyrodzony, y obrzydzenie przeszłego złego życia, umacniaiac się gruntownym Przedsięwzięciem, y ufnością w pomocy Miłosierdzia Boskiego, nigdy się nie powracść do dawnych grzechow, y złych obyczaiow.

Lubo w tym Zwierciedle 5. Aktow, przy roztrząśnieniu Sumnienia około złości, możesz uznać grzechy, ktore z złego

serca

serca pochodzą, iednak abyś lepiey mogł poznać Stan Duszy swoiey, w przypomnieniu sobie wszystkich grzechow, iesżcze te pięć rzeczy rozważay, y examinuy, Czas, skłonność. Stan, kompania, y postać grzechową.

CZAS. *Co do ostatniey Spowiedzi, ieżeli owa Spowiedź była doskonała, czy na niey, albo inszych, co się umyślnie nie zataiło, Ieżeli Pokuta nabożnie odprawiona.*

SKŁONNOSC. *Uważay do iakich grzechow, y nałogow bardziey iesteś skłonnieyszy.*

STAN. *Wziąść sobie na reflexyą Stanu swego kondycyą, abyś według stanu, kondycyi, y Urzędu swego, mogł przypomnieć, co do Ciebie należało, a toś opuścił, albo niedbale wypełnił.* Każdy bowiem Stan, iako ma swoie powinności, y obowiązki, tak też ma swoie grzechy, lub przez opuszczenie, lub niedbałe powinności wykonanie. *O iak niedoskonałe bywaią Spowiedźi, kiedy tam ledwo ktory wspomni iaki grzech Stanu, Obowiązku, y Urzędu swego.* Peccata Omissionis. *O iak są niebespieczne! o iak wielu na zgubę prowadzące grzechy opuszczenia.!*

Peccatum contra me eſt ſemper. *Mowi pokutuiacy Krol.* grzechy popełnienia *ſtoią przed oczyma grzeſznika, ktore uznaiąc, żałuie za nie, y pokutuie.* A że grzechy Opuſzczenia, *nie tak nam w oczy idą, mnieyſza też ich bywa uwaga, chociaż bywaią cięższe, ktorych bardziey ſię lękać potrzeba.*

KOMPANIA. *Niech ſobie każdy przypomni* MIEYSCE, CZAS, OSOBY, *z ktoremi ſię zabawiał, niechay uważa Okoliczności odmieniaiące poſtać grzechu, albo obciążaiące, lub umnieyſzaiące.*

Kto, co, wiele, z iaką pomocą, czemu, iako, kiedy.

Poſtać grzechowa. *Maſz roztrząsać Sumnienie, z 10. Przykazania Boſkiego, z 5. Kościelnego z 7. grzechow śmiertelnych, y z 5. Zmyſłow Ciała,* z myśli, mowy, uczynku, z Opuſzczenia, z dopuſzczenia, zgorſzenia, ukrzywdzenia bliźniego, nie zapłacenia, zatrzymania co komu. *Maſz sobie uważać, swoie ſkłonności, paſſye, gniewy nienawiści, nałogi, pokusy, ktorym bywaſz częściey podległy.*

Cztery ſą ſtopnie grzechow, do *ktorych wſzyſtkie inne grzechy należą to ieſt,* Serca, Mowy, uczynku, y opuſzczenia.

Każdy

Każdy grzech początek swoy bierze, z Serca, a myśl szpetna, álbo poduszczenie rodzi upodobanie, upodobanie zezwolenie, zezwolenie uczynek, uczynek zwyczay, zwyczay potrzebę potrzeba desperacyą, desperacya zaciętość, zaciętość wieczne przynosi potępienie. *O iakiemi to grzechowemi wiązami skrępowany człowiek, ieżeli się z nich przez osobliwą łaskę Boską, nie wywikle, zginie na wieki.*

Niech ieszcze zważa GRZECHY ZMYSŁOW, y grzechy ROZUMU.

Grzechy zmysłami powierzchownemi uczynione, *iak są wyżey wyrażone złości, łakomstwa, drapieżstwa, kradzieży, grzechy ciała.*

Grzechy ROZUMU z uporem woli złączone, na potępienie wieczne prowadzą, *iakie są.* Nieuznawanie Prawdy, albo uznaney odstąpienie, pycha prezumpcya, niepodleganie Zwierzchności Kościoła S, *Te grzechy Rozumu są cięższe, niżeli grzechy Zmysłow.* Ztąd zważać potrzeba sześć grzechow przeciwko DUCHOWI S. y cztery grzechy o zemstę do Nieba wołaiące *takie są.* dobrowolne zaboystwo, grzech prze-

ciw naturze, uciśnienie ubogich, ukrzywdzenie w zapłacie czeladźi, Robotnikow.

Ten Rachunek, y roztrząśnienie Sumnienia należycie uważne, prowadzi nas do prawdziwey Pokuty, y obrzydzenia grzechow, a ztąd co iest naypotrzebnieyszego, że nam łatwieysza czyni Spowiedź Sakramentalną, tak możesz bydź pewnieyszy, o całości Spowiedźi twoiey. Po takim roztrząśnieniu Sumnienia, przystąp do żalu serdecznego zá grzechy.

O SKRUSZE.

Skrucha, albo żal za grzechy, iest dwoiaki. Doskonały, y niedoskonały. DOSKONAŁY. *kiedy załuiemy za grzechy szczerze, y szczegulnie dla samey* Miłości Boskiey, *żeśmy nieskończone Dobro. BOGA naszego obraźili, z mocnym postanowieniem więcey nigdy nie grzeszyć.*

Żal niedoskonały, *kiedy żałuiemy obrazy Boskiey z boiaźni piekła, albo dla utraty Nieba.*

Skrucha doskonała, *sama przez się gładzi grzechy*, bo pochodzi z nieporownanego szacunku Miłości Boskiey, *Cum voto Confessionis.* Niedoskonała, *gładzi tylko przy rozgrzeszeniu Kapłańskim,*

ſkim, *bo pochodzi z boiaźni*, ktora nieoſzacowaney Miłości Boſkiey wydołać nie może.

Skrucha niedoſkonała, *dwoiaka ieſt*. Nadprzyrodzona, *ktora pochodzi z okazyi nadprzyrodzoney v. g. gdy kto załuie za grzechy, że BOG karze za nie pieklem, że BOG kazdym brzydzi ſie grzechem*. Druga naturalna, przyrodzona, *ktora z okazyi ſamey natury dla iakiey przyczyny naturalney pochodzi, iako to*: że ſię za grzech wſtydzić trzeba przed ludźmi, Że ieſt ſzkodą na życiu, &c. y *taki żal nie gładzi grzechow*; Skrucha niedoſkonała, pochodząca z pobudki nadprzyrodzoney, do odpuſzczenia grzechow z Abſolucyą na Spowiedźi Sakramentalney złączona, nawraca człowieka do BOGA, z obrzydzeniem grzechu, y z Przedſięwzięciem wiecey nie grzeſzyć. *Przeto do otrzymania Abſolucyi. Nayprzod trzeba nadprzyrodzonego żalu za grzechy, z mocnym Przedſiewźieciem poprawy. Powtore Intencyi Spowiednika do rozgrzeszenia, ieżeli iednego z tych nie doſtaie, Abſolucya nie bedzie ważna.*

Tu uważay, *każdy gotuiacy ſie do Spowiedźi, powinien po uczynionym rachunku*

Su-

Sumnienia swego zaraz wzbudzić w sobie Akt Skruchy, ile można doſkonałey. *Tenże Akt Skruchy powinien odnowić przed Absolucyą Kapłańſką, mowiąc:* Z tych, y innych grzechow, ktorych pamiętać nie mogę, y ktorem ſobie za grzech kiedy nie miał, daię ſię winnym przed BOGIEM, y żałuię ſerdecznie za nie, dla iedyney Miłości Jego, y upraſzam pokornie o rozgrzeſzenie.

Przy żalu za grzechy potrzeba w sobie wzbudzić, Wiarę żywą, y mocną Nadzieię odpuſzczenia grzechow, y łaſki poświęcaiącey na Duſzy przywrocenia, *ale wprzod żal, y Przedſięwzięcie mocne bydź powinno, o ktorym.*

O PRZEDSIĘWZIĘCIU.

Skrucha nie tylko ſię na ſamym żalu ſfunduie, ale y ná Przedſięwzięciu mocnym, więcey nigdy nie grzeſzyć, raczey umrzeć, niż BOGA śmiertelnym grzechem obrażić.

Ten ſzczerze pokutuie, ktory odſtępuie wſzyſtkiego, co go w grzech może wprowadzić, ktory ſłucha Spowiednika, y złe obyczaie poprawia, ktory sobie gwałt czyni, tłumiąc w sobie namiętności, y złe nałogi wykorzeniaiąc; kiedy za każde w grzech

wpa-

wpadnienie, dobrowolnie sobie Pokutę zadaie. Tak tego wyciąga SS. Concil: Trid: Sess: 14. C. 4. Skrucha, iest żal na Umyśle, y obrzydzenie grzechu popełnionego, z Przedsięwzięciem więcey nie grzeszyć. *Taki bowiem prawdziwie nie żałuie za grzechy, ktory nie porzuca grzechow, a ieżeli nie żałuie, toć y nie pokutuie, á kto nie pokutuie, odpuszczenia grzechow nie dostępuie. Takich ludzi grzeszących troiaki iest rodzay.*

Pierwsi, *ktorzy grzeszą z ułomności, y prędko pokutuią, y poprawę czynią.* Drudzy, *ktorzy grzeszą ze złości, tacy rzadko się nawracaią.*

Trzeci *ktorzy w ustawicznych grzechach żyią, á nie pokutuią.*

Pierwsi. *Ktorzy z ułomności, prędkości, z nieuwagi, z nieostrożności, grzeszą, ale te poznaiąc, zaraz się poprawuią, spowiadaią się, strzegąc się takich okazyi, tłumią w sobie passye.*

Drudzy są, *ktorzy z wielką trudnością nawracaią się, choć obiecuią poprawę, ale iey nie dotrzymuią. Owi są:* inhabituati. Consuetudinarii, *wezwyczaieni, nałożeni przez częste grzechow powtarzanie. Lubo się spowiadaią, ale się*

nie

nie poprawiaia, á co raz to innego sobie Spowiednika szukaia, albo ſie raz w Rok ſpowiadaia, albo odkładaia Pokutę na czas dalszy. Coż to czyni? ato przywiązanie do grzechu. Ztad nieczyſtość, obżarſtwo, piiańſtwo, rozrzutność, gry, gniewy, zwady, krzywdy, kalumnie, zaboyſtwa, zdzierſtwa, chciwość, uciemiężenie ubogich, nieſprawiedliwość, korrupcye, y tym podobne grzechy osobliwe do ſiebie czynia przywiązanie. á za tym trudnego nawrocenia sa okazya.

Trzeci ſa, ktorzy ſię nie nawracaia do BOGA, y pokutować nie chca, ta niepokuta pochodźi ze złych obyczaiow, że sa nieuſtannie przyzwyczaieni do grzechow, gardza Modlitwą, gardza Swiętemi Naukami, nie chca poznawać końca swego, bo ich własne dobre Sumnienie odſtapiło, á grzechy opanowały, w tę wpadaia przepaść, ktorzy ſzczerey Pokuty z mocnym Przedſięwźięciem nie czynia. Ah co za złość!

Podobno mało takich będzie, ktorzyby podczas tego Jubileuszu, prawdziwie ſię nawrocili do BOGA, odmienili życie, porzucili grzechy, odwołali oſtawienie Osob szkodliwe, zapłacili co komu winni, nadgrodźili

dźili

dźili krzywdy, y z wiązow nieprawości u-wolnili ſię. Łaſka, y Miłoſierdzie PANA naſzego JEZUSA Chryſtuſa niech będzie nad niemi, aby ſię do prawdziwey udali Pokuty, y ſzczerey Spowiedźi.

O SPOWIEDZI.

Ten ieſt prawdziwy Kościoł, w ktorym ieſt Pokuta, y Spowiedź grzechow. *Lactantius. Vixit Anno 390.*

Prope eſt Verbum in ore tuo, & in corde tuo Deut: 30. Niedoſyć, że Słowo ieſt w ſercu twoim, trzeba żeby było y w uściech. Słowo bowiem będąc w ſercu grzeſznika, ſprawuie w nim zbawienną ſkruchę, ſłowo zaś będąc w uściech, znoſi ſzkodliwy wſtyd, ktory przeſzkadza do prawdziwey Spowiedzi, przez ktorą odpuſzczaią ſię grzechy, á bez Spowiedzi niemaſz grzechow odpuſzczenia. *Omnia in Confeſſione levantur, Conscientia mundatur, amaritudo tollitur, tranquillitas redit. S. Rychardus Victorinus.*

Leczyć ciało, długi czas zabiera, leczyć Dusze ieden moment.

Leczyć ciało nie masz pewności zdrowia, Dusze uleczyć możesz, byleś chciał.

Ze grzechow trzeba ſię ſpowiadać, y one Pokutą zgładzić, nad to nie masz nic

pe-

pewnieyszego Poki nie wyſpowiadaią ſię z nieprawości ſwoich *Levit: 26.* Wyznaią grzech ſwoy, y wrocą to w czymby winni byli całe, á przydawſzy ieſzcze nadto piątą część temu, przeciwko komu zgrzeſzyli, á ieżeliby nie było tego, ktoby przyiał, oddadzą PANU, y będzie Kapłanowi. *Numer: 5.*

Grzech moy oznaymiłem Tobie, á nieſprawiedliwości moiey nie zakryłem Rzekłem, wyznam przeciwko ſobie nieſprawiedliwość moię PANU, á tyś odpuścił niezbożność grzechu mego, *Psalm: 50.*

Nie wſtyday ſię wyznać grzechow twoich. *Eccl: 4. v. 32.*

Lubo trudna y pracowita zdaie ſię Spowiedź, ale ieſt prawdziwe przez Spowiedź odpuszczenie grzechow, gdy nie będzie ſię wſtydał grzesznik Pańſkiemu Kapłanowi opowiedzieć swoie grzechy. Origenes Homil: 2. Jeżeli co potaiemnie uczynkiem popełniliśmy, ieźli czego mową, albo myślą ſekretnie ſię dopuścili, wſzyſtko trzeba donieść Kapłanowi, bo ieżeli w życiu naſzym, winić ſiebie będziemy, diabelſkiey złości uydziemy. *Idem Origenes. Homil: 3.*

Biſkup

Biskup, albo Xiądz, gdy słyszy rożne grzechy, wie ktore związać, á ktore rozwiązać. *S. Hieron: in C: 16. Math*

Konieczn e trzeba wyiawić grzechy, komu iest powierzona władza Taiemnic Boskich. *S. Basil: Interrog: 228.*

Spowiedź pożyteczna iest do zachowania niewinności. Dobra iest do utrzymania Człowieka od Obrazy Boskiey. Skuteczna, do uspokoienia Sumnienia, zgodna, y sposobna do pozyskania Łaski Boskiey, y oney zachowania.

Uwikłany śmiertelnych grzechow wiązami, á nie ucieka się do kluczow Kościołá S. *to iest*: do Mocy rozwiązania, przecież śmie obiecować sobie zbawienie *S. Aug. Homil. 50.*

Każdy grzesznik, poki grzech swoy w sercu tai, w grobie iako umarły leży. Powstaie z grzechu, gdy się spowiada. *S. Greg: P. Homil: 26. in Joan.*

Ieżeli się wstydaisz przed iednym Kapłanem grzechow swoich, przypomniey sobie że Xięgi Sumnienia twego, będą otwarte przed całym Swiatem w Dzień Sądu Boskiego. *Omnia manifesta erunt.*

Ktorzy uciekaią od Spowiedzi dla

wsty-

wſtydu, niechay bardziey uciekaią od grzechow, ktore ſą okazyą wſtydu, á dla wſtydu od Spowiedźi uciekać nie trzeba, ktora znoſi grzechy, y radość Duſzy przynoſi, niechay zawſze pomnią na ow wſtyd, kiedy wſzyſtkie grzechy ich przed całym Niebem, y Swiatem będą obiawione, ieżeli ie pod klucze Kościoła S. nie podadzą.

Przeto woła Apoſtoł JAKOB S. Spowiadaycie ſię grzechow waſzych. *Do tego wyznawania grzechow drugi Apoſtoł* JAN S. Jeżlibyśmy ſię ſpowiadali grzechow naſzych, wierny ieſt BOG, y ſprawiedliwy, áby nam odpuścił grzechy naſze, y oczyścił nas od wſzelkiey nieprawości.

Powinien tedy pokutuiący wyznać przed Kapłanem wſzyſtkie grzechy te, ktore po pilnym roztrząśnieniu Sumnienia może ſobie przypomnieć.

Grzechow śmiertelnych trzeba ſię koniecznie ſpowiadać, a grzechy powſzechne, lubo nie ſą materyą potrzebną Spowiedzi, bo nie znoſzą Miłości Boſkiey, ſą iednak Materyą doſtateczną, Penitent *powinien powiedzieć okoliczności grzechu, y liczbę, ktore odmieniaią* ſpeciem, *albo rodzay grzechu, albo znacznie przymnażaią grze-*

chu.

chu. Nie dosyć na Spowiedzi powiedzieć kradzierz popełniłem, ukrzywdziłem, zatrzymałem, trzeba powiedzieć wiele &c.

Peccare cum libera, & peccare cum Maritata. Takie okoliczności trzeba na Spowiedzi przełożyć.

Możesz tu mowić, kiedy nie zawsze na pamięć przyidą grzechy wszystkie, człowiekowi. *Odpowiada SS. Concil: Trid: Sess: 14. Cap. 5.* Ze nie trzeba turbować głowy, męcząc Sumnienie. Małey pracy dołożyć w Rachunku Sumnienia: *tak, iak u Kupcow rachuią się, ale tu daleko mnieysza praca.* Po *pilnym doświadczeniu Sumnienia, gdyby opuszczenie było iakiego grzechu niedobrowolnie, ale cale przez zapomnienie, nie szkodzi Dobroci Spowiedzi. Ktore pamietasz, wyznay, ktorych nie możesz pomnieć, mow z Dawidem.* I od taiemnych moich oczyść mnie PANIE. *Jednak ieżeliby był śmiertelny, ten grzech przepomniany, nieodwłocznie przez Spowiedź zgładźić go potrzeba.*

Prawowierny tedy Chrześcianin chcac dostapić Jubileuszu, powinien bydź w Łasce Boskiey, ktorey otrzymać nie można, tylko przy szczerym żalu na Spowiedzi, bo wina grzechu śmiertelnego bywa zgładzo-

dzona przez Spowiedź, karę zaś grzechowa znosi Jubileusz. Verè pœnitentibus, & confessis, *samym prawdźiwie pokutuiącym, y spowiadaiącym się dostąpienie Jubileuszu iest pozwolone, á Spowiedź zawista na wyznaniu wszystkich grzechow, na serdecznym żalu, na Dosyć uczynieniu y na poprawie życia.*

To zważay dobrze, *Lubo do uczynienia zadosyć kondycyi Jubileuszowey, dostateczna iest Spowiedź od przeszłey Spowiedźi ostatniey, iednak* generalna Spowiedź z *całego życia bardźiey iest przyzwoitsza Jubileuszowi z wielu racyi pochodzących, albo* z *strony* Spowiednika, *ieżeli nie miał Mocy do słuchania Spowiedźi, albo nie wyrozumiał, lub nie dosłyszał Penitenta, &c. albo* z strony Penitenta samego, *może bydź Spowiedź nie ważna, kiedy się kto spowiada niezupełnie, taiąc iaki grzech na spowiedźi, albo się źle gotuiąc, lub bez prawdźiwego żalu, bez mocnego postanowienia poprawy życia porzucenia grzechow, strzeżenia się okazyi bliskich do grzechu, bez woli wrocenia cudzego, zapłacenia należytego, osobliwie wrocenia sławy dobrey, honoru &c. Taki powinien Spowiedźi przeszłe poprawić, bo*

ina-

inaczey byłyby nieważne, zawodne, Swie-tokradzkie. Dla tego.

Oycowie SS. Spowiedź generalną osobliwie zalecaia, y pożytki ktore się z takowey Spowiedźi brać mogą.

Pierwszy pożytek. Pełni się ostrożnie, ieżeli się co w przeszłych Spowiedziach opuściło.

Powtore. Nabywamy większego y pewnieyszego poznania Stanu Duszy naszey, gdy całego życia Duchowną mizeryą przed oczyma mamy.

Potrzecie. Pokutuiący wzbudza się do większego żalu, y zadosyć uczynienia, gdy wszystkie swoie sprosne grzechy razem prawie obaczy.

Poczwarte. Większą zapala się Miłością Boską, tak áby y on z MAGDALENA wiele ukochał, bo poznaie tak wiele odpuszczonych sobie grzechow.

Piąty pożytek. Czyni to, ábyśmy Miłosierdzie Boskie więcey rozważali, y wysławiali, ktore nad nami do tych czas cierpliwe było.

Szosty. Wzbudza w nas dobre Obietnice, lepsze życie, y Łaski Boskiey gorętszym affektem wzywanie.

Siodmy. Daie Spowiednikowi ze

wnę-

wnętrznego życia Penitenta doſkonalſze poznanie, aby zbawienne napomnienia, y naſzym ranom, dać mogł przyzwoite Recepty.

Pewne ieſt doświadczenie, że z takiey Spowiedzi idzie oſobliwa weſołość, y wielkie Sumnienia uſpokoienie. *Przeto dla tych przyczyn powinien ſie każdy do generalney poczuwać Spowiedźi, porachowawſzy ſie z Sumnieniem ſwoim według daney wyżey Informacyi, y uczynić taką Spowiedź, iakoby iuż była oſtatnia.*

Nie należy iednak iako ſie wyżey namieniło, abyś koniecznie wielką ſiłą, y ſkrypułami czynił pilność, coby bardzo trudno było, y czyniłoby ten zbawienny Sakrament, *nieprzyiaznym, odioſum. Ale dosyć bedźie, kiedy rozbierzeſz życie twoie na części. Skłonność do iakiego grzechu, naywiekſzą. Weźmieſz na uwagę Stan ſwoy, kondycyą, y Spowiedźi przeſzłe. Przypomniy ſobie coś komu winien, coś komu zatrzymał, iaką ſzkodę, y krzywdę, czy na ſławie, honorze, czy w rzeczach komu uczynił, y inne tym ſpoſobem okoliczności. Tak examinuy ſiebie ſamego, abyś przez uſilną indagacyą, nie wpadł w iakie nieuſpokoienia, powątpliwości, bo z zbytecznego*

go samego siebie roztrząśnienia, częstokroć bywa zamieszanie w sobie, y więcey szkody niżeli pożytku, y pokoiu. Pilna w prawdzie w tym powinna bydź Inkwizycya; ale według możności ludzkiey ułomności *to iest: ieżeli takiey pilności przyłożysz, iakabyś miał około iakiey trudney sprawy y wielkiey, ktoraby ci w sercu, y w myśli zawsze tkwiła.* I te są pobudki, ktore każdego mogą konwinkować; do uczynienia generalney Spowiedzi, osobliwie na Jubileuszu.

Surdi, & muti. *Głusi, y Niemi, iak się spowiadać powinni: Niemi dla przeszkody mowy, gdy się przez usta spowiadać nie mogą, więc przez jesta, znaki, wyrażenia, powinni. Ieżeliby ie Spowiednik zrozumieć nie mogł; przez Tłumacza mogą (ieżeli chcą) do Sekretu iednak obligowanego, bo iako mowi* S. TOMASZ D. Anielski. Gdy nie możemy iednym sposobem, powinniśmy drugim, iakim możemy spowiadać się. I *nie tylko z natury Niemi, ale y ci, ktorzy dla choroby, albo nagle mowę zamkną, podobnym sposobem przez znaki składaiąc ręce, biiąc się w piersi, spowiadać się powinni,* Głusi zaś, *na osobnym mieysću maią bydź słuchani.*

I. Skrucha, prawdziwy żal z mocnym poſtanowieniem więcey nie grzeſzyć. 2. Spowiedź, wyznanie przed Kapłanem wſzyſtkich grzechow, ktore powinno bydź proſte, ſzczere, całe, y pokorne. 3. Dosyć uczynienie. Wyżſze dwie części Pokuty Sakramentu, ſą iſtotne. Trzecia część.

DOSYC UCZYNIENIE.

Ta trzecia Część Sakramentu Pokuty, lubo nie ieſt iſtotna, do całości iednak należąca, przez ktorą powinniśmy doſyć czynić ile można PANU BOGU, że nam odpuścił winę grzechu, á karę wieczną, w doczeſną zamienił, ktorą tu na tym Swiecie, albo w Mękach Czyſcowych ponoſić muſzemy.

To Doſyćuczynienie wyciaga po nas, abyśmy naznaczoną na Spowiedzi Pokutę nieodwłocznie, ſczerze, pokornie, z gorącym affektem odprawili to wſzyſtko, co nam nakazano, zachowali, dla iedney Miłości Boſkiey. Albowiem nie możemy ſię PANU BOGU wypłacić, tylko Miłością. Tak ieſt, O S. Panie! uczyniłeś nam tak wielkie rzeczy, abyśmy, Cię kochali, nie chcąc

aby Miłość twoia czym inſzym zapłacona była, tylko Miłością.

Dla dwu przyczyn naznacza Spowiednik Pokutę, Nayprzod. Aby Penitent utrzymać ſię mogł, y powściągnąć od tey nieprawości, grzechu, wyſtępku, y nałogu. *Powtore:* áby naznaczona Pokuta była Doſyćuczynieniem, zá grzechową doczeſną karę należącym.

Cięższe grzechy, cięższa Pokuta, według Miary grzechow, Miara Pokuty y nie doſyć ieſt raz tylko po Spowiedźi pokutować, trzeba y przez całe życie, iako S. MAGDALENA, chociaż od ſamego CHRYSTUSA miała odpuſzczone grzechy, y inni Swięci czynili.

Dał nam litościwy, y lituiący ſię PAN, wiele ſpoſobow do uczynienia zadoſyć, za grzechy naſze, przez dobre, y miłoſierne uczynki, y teraz na Jubileuſzu nakazane, Modlitwy gorące, Poſty, Umartwienia, Jałmużny, odpuſzczenia, darowania, poiednania, nadgiody. *Wſzyſtko w Miłości Boſkiey temi wſzyſtkiemi uczynkami możemy znieść z ſiebie karę doczeſnę.*

VIII.
O SAKRAMENCIE NAYSWIĘT: EUCHARYSTI.

Poważnemi bardzo, y skutecznemi słowy do godnego, y częstego używania Nayśw: Ciała, y Krwie PANA naszego JEZUSA CHRYSTUSA, w Sakramencie Ołtarza, *dźiwnie zakrytego, wszystkich wiernych pobudzaiąc. Przeświętny Synod Trydentski Sess: 13. Cap. 8. w ten sposob mowi* = Oycowskim affektem napomina Synod Swięty, zaleca, wzbudza, y przez Wnętrzności Miłosierdzia BOGA naszego prosi, aby wszyscy, y każdy z osobna, ktory się do Imienia Chrześciańskiego odzywa, w tym Jedności znaku, w tym Związku Miłości, w tym Zgody Zrzodle, iuż się kiedykolwiek zgadzali, á pamiętaiąc na Majestat tak wielki, na Miłość tak wysoką CHRYSTUSA PANA naszego, ktory ukochaną Duszę swoię dał, na Okup zbawienia naszego, y Ciało swoie dał nam ku pożywaniu. O tey S. Taiemnicy Ciała y Krwie Chrystusowey, taką statecznością, Nabożeństwem, Pobożnością, y Poszanowaniem, wierzyli, y Onę czcili, aby ten Chleb nadistotny, często brać mo-

mogli, ktoryby Duszom ich był Zywotem, y umysłowi ich zdrowiem, aby dzielnością tego posileni, po drodze mizernego pielgrzymowania tego, przyiść mogli do Niębieskiey Oyczyzny, y tam tego Niebieskiego Chleba, ktory teraz pod Swiętą zasłoną biorą, odkrycie, pożywać mogli ⁒ *Dotad słowa Przeświet: Synodu Trydent: ktory wyżey cap. 2. Mowi:* Bogactwa Boskiey swoiey ku Ludziom Miłości (*z iak obfitego Zrzodła, z tego Pokarmu Anielskiego*) wylał, czyniąc pamiątkę dziwnych rzeczy swoich. *Jako y Madrość powiada.* Ten iest Skarb nieprzebrany ludziom, ktorego gdy używaią, staią się Uczęstnikami Boskiey Przyiaźni *Sap. 7. Jeszcze mowi.* karmiłeś lud twoy Pokarmem Anielskim, y dałeś im z Nieba chleb, maiacy w sobie wszystkie roskoszy, ISTNOSC bowiem twoia okazała słodkość twoię, ktorą masz ku Synom Ludzkim, *Sap. 16.* O iak wielkie Mnostwo słodkości Pańskiey *ktora w sercach wiernych swoich przedziwnie sprawuie, y tak bedac ieszcze w tym ciężkim, y grubym ciele, iuz kosztuia roskoszy Niebieskiey,* Strumień żywota wiecznego piiąc.

W tym

W tym nayzacnieyszym SAKRAMENCIE, iuż nieiako w innych Dary są Boskie, ale sam PAN Darow, BOG, y Człowiek, szczera y prawdziwa Obecność, y przedziwna Ofiara Kapłaństwa Jego. *Tu myśl wszystka schnie. Tu gdy Anielskie rozumy obiąć tego nie mogą, a ktoraż myśl ludzka, y głęboka uwaga poymie?* Że Ten, ktorego Niebiosa obiąć nie mogą, w tak szczupłey mieści się Hostyi.

Gdybyś prostą y pobożną uwagą myśl twoię zabawił. Że BOG dla Ciebie przyiął na się naturę ludzką. *Co iest wielka.* Że do Krzyża przybity, za ciebie umarł, abyś ty żył. *Co iest większa.* Że daie ci się niewymownym sposobem na Pokarm w Sakramęncie Naysw: EUCHARYSTYI. *Co iest naywiększa. Temi myślami gdybyś się nieco zabawiał, zapaliłbyś się Miłością Boską, y zawołał z Apostołem,* Żyię ia, iuż nie ia, ale żyie we mnie CHRYSTUS. *Może to czuć serce ludzkie czyste, ale iezyk tego wypowiedzieć nie może.*

Gdyby ludzki umysł nie był czym innym zabawny; y rozsądek ich trochę rozumniey sposobił się do rozważania Taiemnic

iemnic Boskich, dla Dobra powszechnego, osobliwie Taiemnicy Sakramentu Nayśw: EUCHARISTYI, sprawioney, dosyć ta pamięć, y rozważanie na uszczęśliwienie swoie wieczne, byłoby im skuteczne.

Gdyby ci, ktorzy Wiary S. *Katolickiey Prawdę wyznaią, otworzyli zatulone uszy, y ocieżałe serca swoie wzruszywszy.* Dobrodzieystwa, y Łaski tey Taiemnicy wyrozumienie przypuścili. *Gdyby choć przytłumiwszy żądze ziemskie, á przynaymniey od nich się oderwawszy, na poskromienie namiętności swoich, starania przyłożyli, y żywą Wiarą w Boskim Swietle to Swoie zważyli Dobro, ktore w ten czas naybardziey odbieraią, gdy BOGA swego wiecznego, w tym SAKRAMENCIE z sobą maią, y Jego przyimować mogą, á to iuszcze często, y według upodobania swego, sprowadzaiąc na siebie tey Nayświętszey* Manny, y Daru Boskiego skutki, *iżby na tym padole płaczu, Niebo przed Niebem mieli. Jako* S. TERESSA Panna *do Swiątobliwey iedney Osoby mowiła.* My, ktorzy iesteśmy w Niebie, y wy ktorzy zostaiecie na ziemi, powinniśmy bydź złączeni Miłością, y przywiązani do BOGA. My widząc, y zapatruiąc

się na Istność Boską, á wy adoruiąc Nayśw: SAKRAMENT, My zażywaiąc widzenia BOGA w Błogosławioney Jasności, á wy cierpiąc dla BOGA, w złączeniu się z Synem Boskim, w tym SAKRAMENCIE. *Przyiaciele kosztowali, y doświadczali, mowi S. Bernard.*

Godne pożywanie Ubostwionego Ciała Chrystusowego, według S. Dyonizego. Iest wyobrażeniem owey wieczney Kommunii, y społeczności z CHRYSTUSEM, ktorego teraz wierni pod zasłoną pożywaią, bez zasłony pożywać będą wiecznie. *Co tak Kościoł S. Modląc się wyraża.* Racz nas prosżemy Cię PANIE Bostwa twego wiecznym widzeniem napełnić, do ktorego naydroższego Ciała, y Krwie twoiey doczesne pożywanie nas przeznacza.

Przyszłey Chwały zadatek nam dany.

Zakład, y Zastaw dla upewnienia rzeczy obiecaney, dany bywa. *Chceszli bydź pewnym, o zapłacie wieczney, choway, y szacuy ten Zakład, y pokazuy Go często Niebu przez godne, y częste pożywanie.*

Czasu Jubileuszu tego, z przepisaney kondycyi, Prawowierni Chrześcia-

nie

nie ſpowiadać ſię będą, y Nayświętſza KOMMUNIA przyimować. *O gdyby owe żałoſne ſłowa Eklezyaſtyka Pańſkiego od nich dalekie były.* Hoſpitabitur, & paſcet, & potabit ingratos, & ad hæc amara audiet, *Eccl. 29. v. 32.* Będzie gościł, y karmił, y napawał niewdzięcznych, á za to przykre uſłyſzy ſłowa. *Ah iaka gruba niewdzięczność!*

Utaiony pod Oſobami Chleba Zbawiciel naſz CHRYSTUS, Gościem ieſt, ktory ſzuka mięſzkania w Duſzy naſzey. Chce u Stołu ſwego nas karmić. *Hoſpitabitur, & paſcet.*

Cud to ieſt Miłości Boſkiey, Byłby cud niewdzieczności, gdybyśmy tak oſobliwey uznać nie chcieli Łaſki, á przecież wielu, ktorzy, iako należy, nie uznaią. Wielu względem niewiernych, względem owych, ktorzy Imię tylko Chrześciańſkie maią: ale y od ſwoich Wiernych, ah iak niegodnie przyimowany bywa!

Mowił niegdy BOG do ludu ſwego. Ukochałem was, y mowiliście, w czymżeś nas ukochał. *Toz CHRYSTUS zakryty* w Sakramencie Ołtarza, *do każdego z nas mowi.* Ukochałem Was, mowi ſprawiedliwie, y dowodnie, *ale ſerce na-*

ſze

ſie przez zatwardziałość, y indifferencyą ku naywiękſzym Dobrodźieyſtwom Boſkim zdaie ſię tego nie przyimować, y pytać. W czym nam znaki Miłości pokazał? *Gorzkie to ſłowa, Sercu Boſkiemu, oſobliwie* gdy gości, y karmi, y napawa niewdzięcznych, á ſłyſzy ſłowa przykre, ieżeli nie uſty, to uczynkami. *Co za cierpliwość PANA w ponoſzeniu tey krzywdy?* I lubo tak źle traktowany bywa, gotow ieſzcze wniść do nich, y odnowić łaſki ſwoie. *Ieżeli tey niewymowney Miłości Boſkiey nie czuieſz, Wiara twoia ieſt ſłaba, y mdleiaca.*

Zbliżaycie ſię do BOGA, á będziecie oświeceni. *Pſal:* 33. Wiarą S. *zbliżamy ſię do BOGA, ale tylko Miłościa z Nim ſię łaczemy.* Co ieſt daleko zacnieyſza. *To ſię nayczęściey ſtaie, przy KOMMUNII Nayśw: EUCHARISTYI. Patrz tu na Swiatło nauki* Anielſkiego Doktora, á *będźieſz oświecony.*

Troiaki ſpoſob pożywania Chleba Anielſkiego, ktory z Nieba zſtąpił, *Pierwſzy ſpoſob ieſt* Sakramentalny tylko, *Drugi* Duchowny tylko, *Trzeci* Sakramentalny y Duchowny razem.

Pierwſzym ſpoſobem pożywaią, y

nie

nie pożywaią *to ieſt: biorą w uſta ten Nay świet: SAKRAMENT*, ale dzielności Sakramentu nie odbieraią. *Drudzy* nie pożywaią, á przecież pożywaia, *to ieſt: nie biorą w uſta, ale Duchownie Kommunikuia*, (oſobliwie ſłuchaiac nabożnie Mſzy S.) *y pragnieniem umyſłu, iednocza ſię z CHRYSTUSEM. Trzeci* pożywaią, y bywaią pożywani.

Pożywanie Sakramentalne. *Ieſt przyięcie Ciała y Krwie Chryſtuſowey pod przymiotami Chleba, z rąk Kapłańſkich.* Pożywanie Duchowne. *Ieſt ſczere pragnienie żywą Wiarą, y Miłością złączenia ſię w przytomności z CHRYSTUSEM.* Pożywanie Sakramentalne, oraz y Duchowne, *nie tylko ieſt przyimowanie CHRYSTUSA, pod Oſobami Chleba, alę oraz z gorącym pragnieniem*, z Wiarą żywą, y Miłością złączenia ſię z Nim.

Pierwſze zawiſło na ſamym przyięciu, co czynić mogą źli, y Swiętokradzcy. *Drugie* na pragnieniu, żywey Wierze, y Miłości, *Trzecie* na przyięciu, pragnieniu, Wierze, y Miłości. Pragnienie, Wiara, y Miłość, gotuią do godnego przyięcia, *ſamo zaś przyiecie, bez tych, nie tylko nie ieſt godne, ale zawſze może bydź złe. Sumunt boni, ſummunt mali.*

To rozmyślay: Pragnienie, Wiara, y Miłość sprawuią godne przyięcie.

Czyniemy tak wiele krokow do zbliżenia się ku BOGU, iak wiele wzbudzamy w sobie ku Niemu affektow. *S. Aug.*

OYCIEC S. y Dzieci niedorosłe, chciał mieć Uczęstnikami Jubileuszu S. kiedy im Nayśw: Kommunia, do ktorey dla lat swych niedoskonałych, nię przystępuią, Spowiednikom, y Plebanom w inne pobożne uczynki zamięnić pozwolił. Iako to Modlitwy, Paciorki słuchanie Mszy S. y tym podobne. *In B. Convocatis* ☲ *Nro 47. Quamvis injuncta pro hoc Jubilæo Communio sit. Pueri tamen, qui nondum ad primam Communionem admissi fuissent, neq; intra hunc Annum Sanctum. Parochi proprii vel Confessarii judicio admittendi videantur, censeri possunt, ab isto injuncto opere legitime impediti, eisdemq; Communionem in aliud pium opus, arbitrio Confessarii præscribendum, commutari permittimus.*

IX.

O POSCIE, y JAŁMUZNIE.

OYCOWIE SS. *lubo nie zwykli pod czas Jubileuszu Wielkiego, Postow pod*

ścisła

ściſła obligacya naznaczać, że ludźie na Jubileuß oſobliwie zdaleka idąc, y powracaiąc niemało umartwienia ciała, przez niewygody, y uprzykrzenia ponoßą, iednak na to mieyſce 15. dni do obchodow Kościołow naznaczaią. Ale, że (*iako ANIOŁ Tobiaßowi powiedźiał,*) Dobra ieſt Modlitwa z Poſtem, y Jałmużną. *Tob: 12.* Przeto, chociaż trzydniowy tylko Poſt na ten Jubileuſz ieſt naznaczony, trzeba go iednak ściśle zachować, *á podobno ießcze y wiecey ſobie przydać, albo od Spowiednika naznaczony pobożnie wypełnić.* Albowiem ten rodzay czartoſtwá, to ieſt. grzechu, wyrzucić ſię nie może, tylko przez Modlitwę, y Poſt. *Math: 17.*

Naucza LEO S. P. że nie na ſamym wſtrzymaniu ſię od zakazanych potraw zawiſła iſtota Poſtu naſzego, ani z pożytkiem ciała uymuiemy pokarmu, ieżli myśli, y ſerca naſzego od nieprawości nie powściągamy. *Toż S. Aug: mowi.* Poſt wielki y powſzechny ieſt, wſtrzymywanie ſię od nieprawości, y zakazanych roſkoſzy Swiata, Ten ieſt Poſt doſkonały, abyśmy wyſtrzegaiąc ſię bezbożności, y Swiata pożądliwości, wſtrzemieźliwie, ſprawiedliwie, y pobożnie żyli.

Post bez Jałmużny, nic nie māsz pożytecznego, *mowi S. Chryzostom.* A Cæsarius *napisał*, tak iest Post bez Jał mużny, iak Lampa bez oleju.

Jałmużna takowey iest Cnoty, y Dzielnosci, Ze: *Iako ogień pałaiacy zalewa woda, tak Jałmużna grzechy gładźi, Eccl: 3.* Nie: żeby grzechy przez się gładziła Jałmużna, ale że pobudza Miłosierdzie Boskie, do odpuszczenia grzechow naszych, Iako mowi PAN: *Date Eleemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis Luc: 11. v 41.* Toż y ANIOŁ *Tobiassowi powiedźiał*, Jałmużna od śmierci uwalnia, y ona iest, ktora oczyszcza z grzechow, y czyni wynaleść żywot wieczny *Tob: 12. Dla tego* OYCOWIE SS. *między kondycyami Jubileuszu Extraordynaryinego, naznaczaia Jałmużnę za nieiakie lekarstwo przeciw łakomstwu.*

Do tey Jałmużny wszyscy poczuwać się powinn śmy, każdy ma ią dać według przepomożenia swego, y swoich własności, lub z pracy, y starania, nie źle nabytych, ani rzeczy cudzych, *bo cudze iest, trzeba to temu oddać, czyie iest, z cudzego zaś Jałmużny dać nie możesz,* Jałmużny z zdzierstwa nie przyimuie BOG. *S. Gregor.* Wnie-

Wnieśliście z wydzierstwa ofiarę, alboż ią przyimę? z rąk waszych: Mowi BOG Wszechmogacy *Malach: 1.*

Miłość Chrześciańska powinna nas każdego pobudzać do miłosiernych uczynkow, do zbawienia potrzebnych, Błogosławieni Miłosierni, albowiem oni Miłosierdzia dostąpią. *Math: 5.*

Dał BOG łatwe sposoby, do dobrych y miłosiernych uczynkow, tak do ciała iako y do Duszy należących.

Siedm uczynkow Miłosiernych do Ciała służących.

1. Łaknącego nakarmić, 2. Pragnącego napoić, 3. Ubogiego przyodziać, 4. Więźniow odkupować, 5. Chorych y Więźniow nawiedzać, 6. Podrożnych w Dom przyiąć, 7. Umarłych grześć.

Siedm uczynkow Miłosiernych Duchownych,

1. Niewiadomego Sprawiedliwości nauczać, 2. Grzesznego naprawić, 3. Błądzącego na drogę naprowadzić. 4. Smutnych cieszyć. 5. Krzywdy cierpliwie znosić. 6. Odpuszczać urazy. 7. Modlić się za grzesznych, y za Dusze Zmarłych, y za tych co nas prześladuią.

Ser-

Serce twarde źle się mieć będzie, w dni ostatnie. *Eccl: 3.*

Niechciał rozumieć áby dobrze czynił, *Psal: 35.*

Niech ći będą w pamięci twoiey, Pisma SS. y Oycow SS. wyroki, o Miłosiernych zbawiennych uczynkach.

Czcij PANA z twoiey Substancyi, á z pierwiastkow wszelkiego zboża dáway Mu, á napełnią się Gumna twoie obfitością. *Prov: 3.*

Błogosławiony, ktory ma wyrozumienie nad potrzebuiącym, y ubogim. *Ps. 40.*

Kto skłonny iest do Miłosierdzia, błogosławiony będzie. *Prov: 21.*

Kto ubogiemu daie, potrzebować nie będzie *Prov: 28.*

Iak będziesz mogł, ták bądź miłosiernym *Tob: 4.*

Ieżeli możesz dać, day; ieżeli nie możesz, przyięmnym się uczyń. *S. Aug.*

Czy on iest Duchowny, czy pokrewny, albo powinowaty, nic w tym innego nie uważay, tylko potrzebę iego, bez rożności wszystkim potrzebnym (*trzeźwym, pobożnym, BOGA się boiącym*) udzielaymy nie pytaiac się komu, ale dla czego daiemy. *S. Hieron.*

Cokol-

Cokolwiek za Duszę twoię tu uczynisz, to twoie iest, co zaś zostawisz, to stracisz. *S. Chryzostom.*

Ludzkości nie chcieycie zapominać, dla tey niektorzy się podobali. *Hebr: 13.*

Gdy przychodzisz do Kościoła, do oddania Pokłonu P. BOGU, Podarunki z sobą nieś w ręku, day nie maiącym, y proś Tego, co ma wszystko, aby Modlitwa twoia dobrym uczynkom zalecona była, słaba bowiem iest Modlitwa, ktora szczodrobliwością Jałmużny nie iest ubespieczona. *S. Chryzostom.*

X:

O KONDYCYACH DO DOSTĄPIENIA JUBILEUSZU.

Jubileusze y Odpusty maią w sobie niektore kondycye, niby umowy, ktorzyby dla pozyskania Jubileuszu takie kondycye z dobrą, czystą, y prostą Intencyą wypełnili, zupełnie otrzymuią odpuszczenia wszystkich grzechow, y innych Łask Jubileuszowych dostępuią.

Teraźnieyszy JUBILEUSZ pod temi kondycyami iest pozwolony.

Universis, & singulis Christi Fidelibus verè pænitentibus, & confessis, ac Sacra Communione refectis, qui intra sex Menses, in qualibet Diœcesi Ecclesiam Ipsius Cathedralem seu Majorem, & alias tres ejusdem Civitatis = = designandas, semel in die, per 15. continuos, vel interpolatos dies devote visitaverint, ibidem pro Sanctæ Matris Ecclesiæ exaltatione, Hæresum extirpatione, Catholicorum Principum concordia, & Christiani Populi salute, & tranquilitate, pias ad Deum preces effuderint, ut plenissimam ejusdem Anni Jubilæi, omnium peccatorum suorum Indulgentiam, remissionem, & veniam semel consequantur = misericorditer in DOMINO concedimus, & impertimur = =.

W tych słowach OYCA S. są trzy kondycye prycypalne, y konieczne. *Pierwsza* Skrucha, y Spowiedź. *Verè pænitentibus & Confessis. Druga.* Nayświętsza KOMMUNIA. *Sacra Communione refectis. Trzecia.* Wizytowanie 4. Kościołow naznaczonych, przez dni 15. y tamże Modlitwy. Na podwyższenie Kościoła S. na wykorzenienie herezyi, o zgodę Krolow, y Xiążąt Katolickien, o Zbawienie ludu Chrześciańskie.

ſkiego, y o czaſy ſpokoyne. *Drugie dwie mnieyſſe* kondycye. Poſt, y Jałmużna.

O pierwſzey kondycyi Jubileuſzowey Skruchy, żalu, y Spowiedzi *w Punkcie* VII. O drugiey kondycyi Nayśw: KOMMUNII w *Punkcie* VIII. O Poście, y Jałmużnie, w *Punkcie* IX. Maſz zupełną w krotkości naukę. *O trzeciey pryncypalney kondycyi.*

XI.

Wizytowanie 4. Kościołow.

Z trzech pierwſzych kondycyi. Ieſt wizytować 4. Kościoły naznaczone, przez dni 15, *y w nich ſię modlić na Intencyą Kościoła S. iako wyżey.*

Pragnienie ieſt OYCA S. aby każdy wizytuiący Kościoły był w Stanie Łaski, ieżeli nie przez Spowiedź Sakramentalną uſprawiedliwiony, to przynaymniey przez Akt Skruchy, ale zważaiąc ułomność ludzką, oświadcza swoię deklaracyą że wolno każdemu czy po Spowiedzi zacząć Obchody, czyli na oſtatek Spowiedź zoſtawić, byle w Stanie Łaski na ow czas zoſtawał, gdy oſtatnią kondycyą do Jubileuſzu należącą, wypełnieniać będzie, bo po wypełnieniu oſtatniey kondycyi, doſtępuie Jubileuſzu.

 1. Wi-

1. Wizytowane Kościoły maią bydź z ſpokoyną, y czyſtą myśla, z Rozmyślaniem Taiemnic Swiętych, z goracym affektem, z należytym Nabożeńſtwem, y z pragnieniem doſtąpienia Jubileuſzu S. Albowiem tym tylko Oyciec Swięty pozwala Jubileuſzu. *Qui devotè viſitaverint, Indulgentiam conſequantur.* Dla tego każdy maiący nawiedzać Kościoły, niech ſię wprzod w domu reflektuie, iakim ſpoſobem ma Obchody Kościołow zaczynać, y kończyć, *oddaliwſzy ſię na ten czas od wſzyſtkich Intereſſow, kompanii, y uprzątnać przeſzkody, żeby ſiebie samego, y ſumnienia ſwego nie zawiodł.*

2. W tych Kościołach maſz czynić z wielkim Nabożeńſtwem, y goracością Ducha Modlitwy SS. Jubileuſzowe, ktore tu maſz do każdego Kościoła, *Tych albo podobnych Modlitw, nauczay ile można owych, ktorzy czytać nie umieia, miałbyś w tym miłą przed BOGIEM uſługę.*

3. Modlitwy w każdym Kościele powinny bydź z iakim przedłużeniem, niebyle zbyć, przez ktorebyś mogł należyte Dziękczynienie, y Chwałę

BO-

BOGU oddać, ofiaruiąc Modlitwy na Intencyą OYCA Swiętego. *iako tam na mieyscu masz.*

4. Nakazane 15. dni Nawiedzania Kościołow, dał moc skrocić OYCIEC S. wszystkim Biskupom, do krotszego czasu, dla iakich słusznych przyczyn zachodzących = *Ut easdem Visitationes ad minorem numerum, pro suo prudenti arbitrio, reducere possint, & valeant, Locorum Ordinariis tenore praesentium concedimus, & indulgemus.* Ztad J.O. Xiążę Biskup. 15. dni nawiedzania Kościołow do dni ośmiu, á naymniey do piąciu skrocił, dla ludzi starych, słabych, pracowitych, z daleka przychodzących. Za rozsądkiem Spowiednikow, ktorym tey Mocy udzielił; A zamiast dłuższych Obchodow, takim maią Spowiednicy naznaczać Posty, w Srzodę, Piątek, Sobotę, tudzież y inne uczynki, według wyrażney Woli OYCA Swiętego. *Et cum aliis quibuscunq; = = aliqua corporis infirmitate, seu aliô quocunq; impedimentô detentis, quominus supra expressas Visitationes exequi possint, super praescriptis hujusmodi Visitationibus*

tan-

tantùmmodo diſpenſare, ac illis ⁒ ⁒ alia Pietatis, Charitatis, aut Religionis opera, in locum Viſitationum, ab ipſis adimplenda, præſcribere.

5. PANNY Zakonne, iako też y Panny Swieckie, w Klaſztorach zoſtaiące, także na uſługi zawſze tam potrzebne, maią w Kościołach Klaſztorow ſwoich obchodzić wſpolnie, lub w poſpolitości, przez dni 1 . Zamiaſt czterech Kościołow, cztery Ołtarze: OŁTARZ wielki na Adoracyą *Nayśw.et: SAKRAMENTU* (*nie wychodząc do Kościoła*) y inne trzy Ołtarze. W Chorze ſwoim, lub na Dormitarzach Klaſztornych wyſtawione, przed ktoremi naznaczone Modlitwy w gorącości Ducha odprawić, y inne pobożne uczynki wypełnić będą powinne, *Przez to nawiedzenie Kościołow naznaczonych zadoſyć uczynią*. Spowiedź Jubileuſzową uczynią, obrawſzy ſobie Spowiednikow według upodobania ſwego, ktoregokolwiek Inſtytutu *ktorzyby do ſłuchania Spowiedźi Zakonnic, na ten Jubileuſz approbowani byli*. Czego Im Przełożone dozwolić maią. Chorym zaś Zakonnicom pię-

tnaście-

tnaściedniowe Ołtarzow, Obchody, maią moc Spowiednicy, ſkrocić, y w inne pobożne uczynki zamienić.

6. Lubo OYCIEC Swięty daie Moc Spowiednikom approbowanym, ſkrocić Obchody Kościołow, y w dobre uczynki zamienić, nie tym iednak ſpoſobem, aby to było według Woli ich, ale dla ſłuſzney przyczyny, dla ktoreyby Obchodow wypełnić nie mogli. Te przeſzkody, y przyczyny, maią ſię rozumieć, dla choroby, uboſtwa, kaliſtwa, ſtarości, niedoſtatku, *to z ſtrony ciała: álbo z ſtrony Duſzy.* Kiedyby Spowiednik widział, że Penitentowi nie może dać Abſolucyi Sakramentalney, dla iego złey Dyſpozycyi, może mu Spowiedź Jubileuſzową przedłużyć, chociaż iuż po wyſzłym czaſie Jubileuſzowym, y inny bliſki czas do wypełnienia kondycyi Jubileuſzowych naznaczyć. *Suam tamen conſcientiam oneraturi, si ſuper hujusmodi Viſitationibus inconſulto, & ſinè rationabili cauſa diſpenſaverint. B. = = Convocatis = = Nro 20. & 21.*

7. Więźniowie, przy odprawieniu Spowie-

wiedzi, y przyięciu *Nayśw: KOMMUNII*, na Mieyscu w ktorym zostaią, powinni przez 15. dni klęknąwszy przed Obrazami Swiętych, (ieżli Ich mieć mogą) mowiąc 15. *Pacierzy*, tyleż *Pozdrowienia* Anielskiego, iedno *Wierze w BOGA*, y inne Modlitwy odprawić, Akty Wiary, Nadziei, Miłości czynić. Posty wypełnić. *W czym wszystkim, powinien im Spowiednik wszelka dać Informacyą, zamieniaiąc Obchody Kościołow w dobre uczynki, áby tym sposobem dostąpić mogli Jubileuszu.*

8. Chorzy, Kalecy, Starzy, na łożku leżący, klęknąwszy na źiemi, ieżli mogą, albo na łożku przed Krucyfixem, albo Obrazami, Pacierze odmawiać będą. *Ktore im Spowiednicy, Plebani, pomiarkowawszy słabość chorego, mowić nakaża.* Zupełną Spowiedź odprawiwszy, y *Nayświetsza KOMMUNIĄ* przyiąwszy, pobożne Akty, y uczynki wypełniwszy, Odpustu Jubileuszowego dostąpią. Konaiący zaś y umieraiący, *przy biciu się w piersi, albo wzywaniu* Imienia JEZUS, *lub iakiegokolwiek* Aktu, *usty, albo sercem uczynionego, staną się uczestnikami* Odpustu

pustu Jubileuszowego. Gdyby chorzy po wyszłey połowie Miesięcy naznaczonego Jubileuszu ozdrowieli, albo z więzienia uwolnieni byli, iescze nie dostąpiwszy Jubileuszu. Więc tym Indultem (*chorym tylko prawdziwie, y w Więzieniu zostaiacym, od OYCA Swietego pozwolonym*) zaszczycać się nie maią.

9. Ktorzyby zacząwszy kondycye do otrzymania Jubileuszu naznaczone, Obchodow Kościelnych dla bliskiey śmierci dokończyć nie mogli, byleby się szczerze wyspowiadali, y *Nayśw: KOMMUNIĄ* przyięli, staią sie uczęstnikami Jubileuszu S. *Si quis post inchoatum hujus Jubilæi consequendi animô, præfinitum Visitationum numerum, complere nequiverint, Nos piæ, promptæq; illorum voluntati benignè favere cupientes, eosdem verè Pænitentes, & Confessos, ac Sacra Communione refectos, prædictæ* Indulgentiæ, *& remissionis participes perinde fieri volumus, ac si prædictas Ecclesias diebus præscriptis visitâssent.*

10. Ludziom podrożnym daleko, y długo się w drogach bawiącym. Do Do-

mow

mow swoich, albo na stanowiska swoie, *lubo iuż na koniec Jubileuszu, albo iuż po wyszłym, powracaiacym*, aby mogli dostąpić Jubileuszu, nawiedziwszy 15. razy Kościoły naznaczone, Spowiedź uczyniwszy, y *Nayśw:* *KOMMUNIĄ* przyiąwszy, OYCIEC S. pozwala. *Ut si post lapsos Menses ad sua se Domicilia, seu ad certam stationem receperint, suprascriptis peractis, & visitata totidem Ecclesia Cathedrali, vel Majori, aut Parochiali Loci, eorum Domicilii seu stationis, eandem* Indulgentiam *consequi possint, & valeant.*

11. Kościoły do nawiedzenia naznaczone, iakim kto chce porządkiem, może obchodzić, zaczynaiąc od ktorego zdawać się mu będzie.

12. Raz tylko na dzień cztery Kościoły obchodzić trzeba. Gdyby kto iednego dnia dwa, drugiego dnia dwa razy obchodził, za ieden dzień tylko będzie mu komputowano.

Może iednak te cztery Kościoły z rana dwa, odwieczora drugie dwa nawiedzić.

* * * *

XII.
O WŁADZY SPOWIEDNIKOW
pod czas Jubileuszu. *Quo ad Casus reservatos.*

Maiąc naywyższą Zwierzchność OYCIEC S. Biskup Rzymski, nad powszechnym Kościołem Bożym, reserwuie sobie niektore Casus, y Censury, od ktorych żaden Spowiednik bez wyraźnego Stolicy Apostolskiey pozwolenia, nikogo rozgrzeszyć nie może, (*w ostatnią tylko godzinę śmierci, bo tam nie ma mieysca reserwacya,*) Takie są Casus *Bullæ Cœnæ Domini*, y inne w Agendzie wielkiey wyrażone. A iako OYCIEC S. na powszechny Kościoł może sobie reserwować Casus, tak Biskupi na swoię Dyecezyą. Przełożeni na swoich Zakonnikow.

Takowey Reserwacyi dwie są principalne przyczyny. Pierwsza aby grzesznikow od ciężkich grzechow powściągnąć. *Powtore*, iako choroby, y inne defekta ciała, do uleczenia trudnieysze, potrzebuią mądrych Medykow, tak na defekta, y choroby Dusze zarażaiące, naydoskonalszemi są Doktorami w Kościele Bożym Przełożeni, iako mowi SS. *Concil: Trid: Sess: 14. Cap. 7. SS. Patribus*

tribus visum est, ut attrocia quædam & graviora crimina, non à quibusvis, sed à Summis duntaxat Sacerdotibus absolvantur.

Pod ten czas Jubileuszu S. daie wszelką moc, y władzą Oyciec S. Spowiednikom (*Ktorzy będą w swoiey Dyecezyi na Jubileuszową Spowiedź wybrani, y approbowani*) od wszystkich grzechow, występkow, y kryminałow naycięższych, od Cenzur, Klątew, Suspensyi, tak Stolicy Apostolskiey, iako Biskupom, lub Przełożonym reserwowanych, absolwować, w Slubach dyspensować y na inne pobożne uczynki zamienić, [*niektore zawsze reserwowane, o ktorych niżey.* Ut verba Bullæ Extensionis Jubilæi sonant, *Qui præsens Jubilæum consequi sincerè, & seriò statuerint, atq; ex hoc Animo ipsum lucrandi, & reliqua opera, ad id lucrandum necessaria adimplendi ad Confessionem accedant, & in foro conscientiæ duntaxat ab Excommunicationis, Suspensionis, & aliis Ecclesiasticiss sententiis & Censuris, à Jure vel ab homine, quavis de causa latis, seu inflictiss etiam Ordinariis Locorum, ac Nobis, & Sedi Apostolicæ, etiam in Casibus, cuicunq; ac Summo Pontifici ac Sedi Apostolicæ, speciali etiam for-*

ma

ma reservatis: Nec non ab omnibus peccatis, & excessibus, quantumcunq; gravibus & enormibus, etiam iisdem Ordinariis, ac Nobis, & Sedi Apostolicæ, ùt præfertur reservatis, injuncta ipsis Pænitentia salutari, aliisq; de Jure injungendis, absolvere, Nec non Vota quæcunq; etiam jurata, ac Sedi Apostolicæ reservatta, (Castitatis, Religionis, & Obligatoriis, quæ à tertio acceptata fuerint, seu in quibus agatur de præjudicio tertii, semper exceptis. Nec non Pænalibus, quæ præservativa à peccato nuncupantur, nisi commutatio futura judicetur ejusmodi, ut non minus à committendo refrænet, quam prior Voti Materia (*in alia pia & salutaria opera, commutare, & cum pænitentibus hujusmodi in Sacris Ordinibus constitutis, etiam Regularibus, super occulta Irregularitate, & Exercitium eorundem Ordinum, & ad superiorum assecutionem ob Censurarum violationem duntaxat contracta, dispensare possint, & valeant, eadem Autboritate, & Apostolicæ Benignitatis Amplitudine concedimus, & indulgemus.*

* * * * * *

* * * *

* *

XIII.

XIII.

O WŁADZY SPOWIEDNIKOW
podczas Jubileuſzu, *Co do Cenzur y Klatwy.*

Cenzura ieſt kara Kościelna, przez ktorą człowiekowi Ochrzczonemu niepoſtuſznemu, niektore Dobra Duchowne Władzą Kościelną bywaią odięte. *Ta ieſt troiaka.* Exkommunika, Suſpenſya, Interdykt.

Exkommunika, ieſt Cenzura, albo karanie Koscielne, ktore pozbawia Człowieka ochrzczonego z Dobr wſzyſtkich poſpolitych Duchownych, zewnętrznych, toieſt ſpolnego używania rzeczy Swiętych, iakie ſą SS. Sakramenta, OFFIARA MSZY S. z uczeſtnictwa dobrych uczynkow, Odpuſtow, y pochowania Ciała przy Kościele. *Exkommunika ieſt dwoiaka.* Większa, ktora odbiera człowiekowi wſzyſtkie całe Dobra Duchowne, poſpolite, (y od takiey żaden Spowiednik, tylko podczas Jubileuſzowey Spowiedzi, nie ma Władzy nikogo abſolwowac. *Mnieyſza.* Ktora tylko nie dozwala Człowiekowi przyſtępowania do SS. Sakramentow.

Inſze Exkommuniki ſą, albo Prawem

wem postanowione, albo przez Kanony, inne od Sędziow Duchownych ferowane.

Prawem postanowione. Jedne są *Reservatæ Sedi Apostolicæ*, inne Biskupom, y Przełożonym Zakonow, od takich ten tylko absolwować może, ktory ma Jurisdykcyą Ordynaryiną, albo Delegowaną, lub mocą Przywilejow, osobliwie Zakonom służących. *Drugie* nikomu nie reserwowane, y od takich każdy Spowiednik approbowany absolwować może.

Spowiednikom na ten Jubileusz wybranym, y approbowanym, ze wszystkich generalnie Cenzur, y Klątew dana iest Moc absolwować, ale tylko szczegulnie co do sądu Sumnienia należą. *Et in foro Conscientiæ duntaxat.* Ktorzy zaś przez Dekreta Rzymskie, Biskupie, Delegackie, y inne Duchowne deklarowani są, publikowani, y w nich zostaią, takich żaden Spowiednik nie ma mocy absolwować, bo należą *ad Forum externum*. Do tych samych Sędziow ktorzy ie ferowali, albo Władzą maią do absolwowania, należą. Chybaby takowi w czasie Jubileuszu

zado-

zadosyć uczynili Dekretom, albo się po: godzili, sławę, honor, rzecz wziętą wrocili, Kościołom, Szpitalom, Dziesięcinę, Czyńsze, Legacye, Sługom; Robotnikom zasługi, Kredytorom długi, oddali, krzywdy nadgrodzili, y wszystko sprawiedliwie wypełnili, *Neq; demum iis, qui à Nobis = nisi intra tempus = satisfecerint, & cum Partibus ubi opus fuerit, concordaverint, ullo modo suffragari posse, aut debere.*

Co do potaiemnych Cenzur, y Klątew, w ktoreby kto mogł wpaść bez sądowey deklaracyi, takich Spowiednicy nie mogą, y nie powinni absolwować, poki wprzod ukrzywdzonemu zadosyć nie uczynią; ieżeliby nie mogli zadosyć uczynić, powinni wprzod przysiąc, że iak nayprędzey starać się będą ukrzywdzoney stronie zadosyć uczynić; Wyraził to Oyciec S. in B. Convocatis = Nro 27. *Ab ocultis Censuris ob Partem læsam incursis, non priùs absolvant, nisi Parti læsæ Pænitens satisfecerit, vel si priùs Pænitens nequeat, non eum absolvat, nisi juret se satisfacturum, quàm primum poterit.*

Maią wiedzieć Spowiednicy, że tylko

na

na ieden raz dana im ieſt moc pod czas Jubileuſzu do abſolwowania z Cenzur, y grzechow rezerwowanych każdego Penitenta, do Slubow odmienienia, y to takiego, ktory pragnie ſzczerze ſię wyſpowiadać, kondycye wypełnić, y Jubileuſzu S. doſtąpić. *Quibus facultatibus, tam abſolvendi, quàm vota commutandi uti non poterunt, niſi cum iis Pænitentibus, qui præſens Anni S. Jubilæum conſequi ſincerè, & ſeriò volunt, atq; ex hoc animo, ipſum lucrandi, & reliqua ad id lucrandum neceſſaria opera adimplendi, ad Confeſſionem accedunt. Neq; item uti poterunt, cum iisdem Pænitentibus, qui hujus Sancti Anni Jubilæum ſemel jam lucrati fuiſſent. B. Convocatis. Nro 38.*

Suſpenſya. Że ſię tylko na ſame Oſoby Duchowne ściąga. *Interdykt* żadney też nie ma trudności w ſobie, dla tego o tych dwoch Cenzurach Kościelnych nic ſię obſzernie nie wyraża, Abſolucya od nich rozumieć ſię ma iako y od Klątwy, *in Ocultis* tylko, & *in Foro Conſcisntiæ tantûm.*

Irregularitas non eſt Cenſura, sed Impedimentum Canonicum, proveniens aut ex delicto, aut ex defectu. Una eſt publica

altera occulta, Irregularitas oculta ex Delicto post susceptos Ordines ob Censurarum violationem, tantùm contracta & incursa, de qua nulla notitia, & scientia in Judicio, vel extra habetur, dispensabilis est in Foro Conscientiæ tempore Jubilæi. Jam verò Irregularitas sive publica, sive oculta incursa ex Defectu ante Ordines susceptos indespensabilis est, etiam in Foro Conscietiæ juxta tenorem B. Non intendimus per præsentes super aliqua alia Irregularitate vel publica, vel oculta, seu defectu, aut nota, aliave incapacitate, aut inhabilitate quoquomodo contractis dispensare, vel aliquam facultatem tribuere super præmissis dispensandi, seu habilitandi, & in pristinum statum restituendi, etiam in Foro Conscientiæ. *Et hæc Irregularitas ex defectu, extendit se, non solum, quo ad istos, qui in Minoribus Ordinibus, vel Majoribus constituti, verùm etiam & laicos.*

Forma Absolutionis à Censuris, & peccatis reservatis tempore Jubilæi.

Absolutio in Sacramentali Confessione fieri solet prius à Censuris, postea à peccatis in hunc modum. Dicto Misereatur &c. Indulgentiam &c.&c. Dominus noster

JE-

JESUS Christus te absolvat, & Ego Authoritate Ipsius, ac Authoritate Apostolica, hac in parte mihi specialiter pro hac vice delegata, absolvo te, imprimis ab omni vinculo Excommunicationis (*suspensionis*) & Interdicti, tum à quibusvis aliis Ecclesiasticis Sententiis, & Censuris, quibus propterea, quæ confessus, & quomodolibet innodatus existis, inquantùm possum, & tu indiges. Et pariter eadem Authoritate Apostolica, Ego te absolvo ab omnibus peccatis tuis. In Nomine Patris &c.

Quantum verò ad Dispensationem ab Irregularitate oculta ex Delicto, hæc in Sacramentali Confessione, post absolutionem à Censuris, & peccatis, potest fieri eo modo = = Deinde eadem Authoritate Apostolica mihi commissa ego dispenso tecum, super Irregularitate, vel Irregularitatibus, oculta, vel ocultis, quam vel quas incurristi ob violationem Censurarum, & rehabilito te Executioni Ordinum, & Officiorum tuorum. In Nomine Patris &c. Passio Domini &c.

* * * * * *

* * * *

* *

XIV.

O WŁADZY SPOWIEDNIKOW *pod czas* Jubileuszu *Co do odmiany Wotow, albo Slubow P. BOGU uczynionych.*

Votum albo Slub, iest to dobrowolne z zupełną uwagą, y deliberacyą, lepszey nad sobie przeciwną rzeczy PANU BOGU przyobiecanie, albo SS. Jego Pańskim.

Vota iedne *prywatne*, albo proste, ktore Człowiek prywatnie u siebie czyni PANU BOGU.

Drugie *Solemne*, ktore się publicznie czynią w Kościele z Ceremoniami, y te przyimuie Imieniem Boskim od ślubuiącego Przełożony. I takie są Solemne Vota, ktore się w Zakonach czynią przy Professyi, to iest: SLUB CZYSTOSCI, UBOSTWA, y POSŁUSZENSTWA Zakonnego. Także pod czas Swięcenia Kapłańskiego na wszystkie większe Ordines. *Procz tych, inne wszystkie proste, albo prywatne.*

Prywatne Vota są wielorakie, Jedno iest *Personalne osobiste*, ktore się ściąga na osobę ślubuiącą, iako Slub wstąpienia do Zakonu, zachowania czystości. Slub nawiedzenia Mieysca S.

Dru-

Drugie realne, ktore śię śćiąga do iakiey rzeczy, iako dáć iałmużnę, Więźnia wykupić, takie Votum może śię wypełnić przez innego. *Trzecie Votum* pod kondycyą, Ieżeli mnie P. BOG wybawi z tego przypadku, ieżeli mnie wyprowádzi z tey choroby, pośćić będę, poydę na to mieysce, sprawię do Kośćioła &c. *Inne Vota są do czasu, inne aż do śmierci.*

Do takich Slubow kiedy śię kto dobrowolnie obowiezuie, y kładzie na siebie Prawo nieiakie, powinien ie koniecznie wypełnić. To mowi Pismo Boże. Cokolwiek ślubuiesz odday, daleko więcey lepiey iest nie ślubować, niżeli po ślubie obiecaney rzeczy, nie oddać *Eccl: 5. Jeżeli bowiem obligowani iesteśmy oddać Człowiekowi, cośmy mu przyrzekli, y obiecali, dopieroż P. BOGU, ktoreśmy Mu uczynili obietnice, powinniśmy ie nieodwłocznie wypełnić, Iako iest napisano. Deut: 23.* Gdy Slub ofiarować będziesz P. BOGU twemu, nie odwłocz go oddać, bo upominać śię go będzie PAN twoy, á ieżeli śię nie pośpieszysz, będzie ć poczytano za grzech.

Gdy tedy na Spowiedzi, zachodźi Slu-

bow

bow zamiana, powinni Spowiednicy uważać Stan Osoby ślubuiacey, y kondycya, lata &c. aby mogli miarkować, na iakie dobre uczynki zamienić ow Slub. Takowa zaś zamiana powinna bydź z większą Chwałą P. BOGA, á zbawieniem ślubuiącego, zważaiac Penitenta do iakiey zamiany iest sposobnieyszy: Może się naznaczyć Spowiedź y Kommunią, co Miesiąc albo Msze Swięte, tyle na Rok, albo Post dożywotni, we Srzodę lub w Sobotę, albo w pewne dni Jałmużnę dawać, albo Post na Jałmużnę, albo Jałmużnę na wizytowanie Ubogich, Chorych, Więźniow &c. Peregrynacyą daleką Mieysc SS. zważywszy prace podrożne, zamienić w bliższe nawiedzenie Mieysc Swiętych.

Taka Slubow kommutacya na samey tylko Sakramentalney Spowiedzi na ieden raz z każdym Penitentem bydź powinna.

XV.

OYCIEC SWIĘTY *podczas* Jubileuszu 4. *Vota sobie rezerwuie.*

Co inszego iest dyspensować od obligacy i Slubow uczynionych, Co inszego luby zamieniać na inna rzecz pożożną, y zbawienną. Albowiem Dy-

spensa

ſpenſa uwalnia od Obligacyi ślubuiącego, albo do czaſu albo na zawſze. I ta ſamemu OYCU S. przyzwoita. Zamiana zaś Slubu nie uwalnia od Obligacyi, tylko ią w inſzą rzecz zamienia, ztąd w takich okolicznościach nazywać ſię zwykły te terminy. *DISPENSANDO COMMUTARE.*

Lubo na ten Jubileuſz (*iako o tym wyzey*) OYCIEC S. dał moc Spowiednikom wſzyſtkim. Vota, czyli Sluby prywatnie uczynione zamienić, dla zachodzących ſłuſznych przyczyn, na inne pobożne y zbawienne uczynki, iednak cztery Vota ſobie rezerwował. *Pierwſze* Votum Slub Czyſtości wieczney, od ktoreykolwiek Oſoby P. BOGU uczynioney. *Drugie* Votum wſtąpienie do Zakonu. *Trzecie* Votum *Obligatorium*, czyli Slub y Obowiązek, ktorym ſię kto obliguie P. BOGU, względem trzeciey Oſoby, ściągaiącey ſię na dobro teyże Oſoby. N. P. Obowiązał ſię kto Panienkę ubogą wziąść za Zonę, y akceptowała, albo Panna, lub Wdowa przyrzekła ktoremu poyść za niego. Co y on akceptował. Albo ślubować tey, á tey Oſobie potrzebney dać iakie ſubſidium, iał-

mu

mużnę &c. *Item* ślubował kto do Kościoła ſprawić Kielich &c. lub względem Szpitala, albo Mieyſca &c. ktorego Slubu niewypełnienie byłoby z krzywdą bliźniego, albo z krzywdą ſamego ślubuiącego, do Kościoła Szpitali &c.

Gdyby kto obowiązany do Reſtytucyi iakiey był, y dla tey przyczyny nie dano mu Abſolucyi. On ſię obowiązuie Slubem na Spowiedzi, że iak nayprędzey ukrzywdzonemu zapłaci, á nie zapłacił, nie może takiego Slubu Spowiednik iemu zamienić, ani go rozgrzeſzyć, poki wprzod nie uczyni zadoſyć. Chybaby abſolutnie nie mogł zadoſyć uczynić. To ma ſię w podobnych okolicznościach. O tym wyraźnie Oyciec S. w B. Convocatis Nro 32. = Quo ad Vota, Noverint ſibi abſtinendum ab eorum commutatione, in quibus agatur de præjudicio tertii = Et in Vota Obligatoria à tertio acceptata, non se ingerant. *Czwarte* Votum *Pœnale.* Slub maiący w ſobie karę iaką doczeſną, ktorey ieſt prezerwatywą, y hamulcem od owych grzechow, za ktore ſobie kto dobrowolnie karę naznaczył. *Naprzykład: Ieżeli będę więcey grał w karty &c,*

ty &c, ieżeli ſię będę upiiał, ieżeli to czynić będę &c. ślubuię za każdy raz dać taką kwotę pieniędzy na Jałmużnę do Szpitalow, dla Więźniow, &c. albo taką sobie karę naznaczam. Takiego Slubu nie może Spowiednik pod czas Jubileuſzu zamienić, chybaby była zamiana takowa, ktoraby rownym była srzodkiem do wſtrzymania takiego Penitenta od obrazy Boſkiey, od złego nałogu &c. y tak ſkuteczna, iako y ſam Slub, dopiero w ten czas mogłaby ſię uczynić zamiana w inſzy zbawienny uczynek, *Nec se gerant circa Vota pœnalia, seu præservativa à peccato, ne detur anſa peccandi liberiùs, niſi fortè circumſtantiæ adſint, quæ aliquam commutationem svadeant, & commutatio futura judicetur ejusmodi, ùt non minus à peccato committendo refrenet, quàm prior Voti materia.*

Odmieniać Slubow abſolutnie P. BOGU uczynionych, lubo Spowiednicy pod czas Jubileuſzu władzy nie maią, iednak takich Penitentow od wſzelkich grzechow, y nayciężſzych, przeciwko takim Slubom, czy ſolemnym, czy prywatnym popełnionych abſolwować, *Salvis manentibus Votis.*

Procz

Procz tych czterech Slubow, wyżey wyrażonych, nie dał mocy OYCIEC S. żadnemu Spowiednikowi, pewnych Osob Spowiedzi ſłuchać. *Juxta tenorem Bullæ Extenſionis Jubilæi, sequent* = *Neq; etiam ulli Confeſſario facultatem abſolvendi complicem in quocunq; inboneſto contra ſextum Præceptum, peccato, aut Complici Confeſſarium hujusmodi, ad effectum præsens eligendi impertiri. Ut jam in fel: record: Benedicti XIV. Anno 1741. Cal: Juni. In ipient:* = Sacramentum Pænitentiæ = *editis Literis, declaratum fuit.* =

Receptores, & Fautores hæreticorum, trzymaiący, czytaiący, drukuiący Xięgi heretyckie, gorſzące, zakazane. Lubo mocą Jubileuſzową mogą bydź absolwowani, niewprzod iednak, poki Xiąg wſzyſtkich nią oddadzą ſekretnie *ad Officium Epiſcopale*, á ieżeliby przed Spowiedzią żadną miarą tego uczynić nie mogli, aby ſię obligowali iak náyprędzey to wykonać. = *A lectione Librorum probibitorum, præsertim in Bulla Cœnæ contentorum, non ante absolvant, quàm Pœnitens Libros, quos in sua poteſtate babuit. Inquiſitori, vel Ordinario secretè tradiderit vel se quamprimùm poterit*

tradi-

tradi̇turum promiserit, si tradere ante Confessionem nequeat. B. Convocatis Nro 30.

XVI.

Ktorzy dostąpić Jubileuszu nie mogą, ani otrzymać Absolucyi na Spowiedzi.

I. Lubo w Jubileusz, od wszystkich grzechow, y klątew, tak Stolicy Apostolskiey, iako y Biskupom rezerwowanych, każdy przy szczerey y doskonałey Spowiedzi przez Approbowanego Spowiednika może bydź rozgrzeszony. Grzechy iednak ktore za sobą pociągaią restytucyą, albo maią obowiązek oddalenia iakiey Osoby, porzucenia nałogu złego, niewstrzemiezliwości, y bliskiey do grzechu recydywy, nie mogą bydź przez Jubileusz zniesione. Albowiem do dostąpienia Jubileuszu trzeba szczerey, y prawdziwey Pokuty, z serdecznym żalem, trzeba mocnego Przedsięwzięcia, y postanowienia na umyśle, więcey się do grzechow nie wracać, y takim tylko prawdziwe, y szczerze pokutuiącym, pozwala OYCIEC S. Jubileuszu. *Fidelibus verè pænitentibus, & confessis.*

II. Nie dostępuią Jubileuszu ci, ktorzy mogą wrocić, nadgrodzić, zapłacić, Dziesięciny, czynsze oddać, á przed Spowiedzią tego nie uczynią, albo przynaymniey ieżeli mieć nie będą skutecznego Przedsięwzięcia, iak nayprędzey co iest cudzego oddać, wrocić, nadgrodzić, zapłacić, nie dostąpią Jubileuszu. Zatrzymanie bowiem zapłaty Czeladzi, Sługom, Robotnikom, Rzemieślnikom, albo innych niesłuszne ukrzywdzenie, iest to grzech o zemstę do Nieba wołaiący.

III. Ktorzy, ieżeli prawdziwego żalu za grzechy mieć nie będą, ieżeli się nie wyrzeka z całego serca złych nałogow, ieżeli nie porzucą szkodliwey okazyi, ieżeli szkody, krzywdy, oszukania nie nadgrodzą, straszydłem byliby, nie pokutuiący. Ktorzy zaś obligowani są do restytucyi, komu, co, wiele, kiedy, iakim, sposobem? mądrego Spowiednika rada będzie każdemu dostateczną informacyą.

IV. Nie dostąpią Jubileuszu ci, ktorzy wziąwszy komu dobrą sławę, dobre Imię, przez złość, zawziętość, tym

bar-

dziey zmyśliwszy nakogo rzecz fałszywą, na zruynowanie iego, á takiego fałszu odwołać, sławy przywrocić nie chcą sposobem od Spowiednika podanym.

V. Nie dostąpią Jubileuszu ci, ktorzy w gniewie, zawziętości, niechęci, z bliźnim swoim zostaią, poki się szczerze nie poiednaią, y dla Miłości Boskiey z całego serca urazy nie odpuszczą. Tacy niechay pomnią, że Sąd na siebie w ustach maią. *Odpuść nam winy naße, iako y my odpuſſczamy winowaycom naſſym.*

VI. Nie dostąpią Jubileuszu ci, ktorzy Zonę, albo Męża opuściwszy, z sobą się nie poiednaią, tym gorzey gdy z innemi cudzołożnie żyią, poki się nie powrocą, y pokutować nie będą.

VII. Nie dostąpią Jubileuszu ci, ktorzy po wielu napomnieniach Duchownych, Spowiednikow, Przyiacioł, poprawy życia nie czynią, żyią z zgorszeniem bez boiaźni Boskiey, bez pamięci na zbawienie Duszy swoiey.

VIII. Nie dostąpią Jubileuszu Lichwiarze, Fałszerze, Oszusty, &c. poniewaź obligowani są do restytucyi. Nie

pomnią

pomnią na słowa Boskie. *Ani bierz lichwy, ani pieniedzy twoich nie day na lichwe. Levit: 25. Nie bedzie mieszkał w Przybytku Boskim, ktory pieniadze swoie dał na lichwe. Psal: 14.*

IX. Nie dostąpią Jubileuszu ci, ktorzy nie wiedzą, y nie umieią Taiemnic WIARY Swiętey, Przykazania Boskiego, y Kościelnego. Modlitwy Pańskiey, Pozdrowienia Anielskiego, Wyznania Wiary S., WIERZE, każdemu do zbawienia koniecznie potrzebnych, *Sacerdos excipiens Confessionem, fixum illud, immotumq; animo semper habeat*, Invalidam esse Absolutionem Sacramentalem, quàm quis ignoranti res necessarias, necessitate medii impertitur. Nec posse homines DEO per hujusmodi Sacramentum reconciliari, nisi priùs, excussa hujus ignorantiæ caligine, ad agnitionem Fidei educentur. *Benedictus XIV. Doctrina Christiana B. T. 1. fol: 67.*

Tak Imć XX. Plebani, y Spowiednicy, powinni nayprzod takich Penitentow nieumieiących nauczyć; niżeli ich Spowiedzi słuchać, y mądrze uważać komu dać, komu na in-

ny

ny czas odłożyć Abſolucyą. O ktoremowi OYCIEC S. Benedykt XIV. *in Epiſtola Encycl: Monemus, ut Sacramenti Pœnitentiæ Miniſtri, illud Ven: Card: Belarmini effatum præ oculis habentes.* Non eſſet tanta facultas peccandi, si non eſſet tanta facilitas abſolvendi. *Diſcant in quibus caſibus, concedenda, deneganda, aut protrahenda ſit Abſolutio, nec abſolvant eos, qui tanti Beneficii ſunt incapaces.*

Gdy czas mamy, czyńmy dobrze. O Synowie ludzcy! ſprawuycie Dzieło waſze przed czaſem, á da wam BOG zapłatę waſzę czaſu ſwego.

Nie zrobiwſzy pod ten czas to, co ſię miało zrobić, iużci ieſt ſzkoda nie nadgrodzona. Czas czynienia PANIE, rozſypali Prawo twoie. *Psal: 118.*

Spuſtoſzeniem ſpuſtoſzona ieſt Ziemia, bo nie maſz, ktoby rozważał ſerſem. *Jer: 17.*

Rozum rozmyślaiacy w Taiemnicach Boſkich, ieſt początkiem wſzyſtkiego Dobra. Niedoſtatek rozmyślania, ieſt wſzyſtkiego złego przyczyna.

Niech ci będzie zawſzę myśl o BOGU. Pilną miey uwagę na trzy Władzy Duſzy twoiey. Na Rozum, Pamięć.

Wo-

Wolą. Rozum, niech będzie posłuszny BOGU. Pamięć, niech ci przypomina grzechy twoie, abyś za nie żałował, á Miłosierdzie Boskie, niechay ci przypomina, abyś go rozważał. Wola twoia, niech się w Miłości Boskiey pomnaża.

Tak Swiatłość Boska w Rozumie twoim. Pełność BOGA w Pamięci twoiey. Miłość Boska w Woli twoiey. zawsze znaydować się będzie.

Ktorzy za tą Regułą poydą. Pokoy nad niemi, y Miłosierdzie. Łaska PANA naszego JEZUSA Chrystusa z Duchem waszym. Amen.

Si quis non amat DOMINUM nostrum JESUM Christum Anathema sit. *1. Cor. 17.*

XVII.
KOSCIOŁY JUBILEUSZU
w Krakowie.

I. Kościoł KATHEDRALNY.

II. Kościoł *Farny*, Kollegiaty WW. SWIĘTYCH.

III. Kościoł *Farny*, Kollegiaty S. ANNY M. M. P.

IV. Kościoł *Farny*, Archipresbyteralny.

W ktorych maia bydź na trzech Ołtarzach. Affixæ Tabellæ = = ALTARE JUBILÆI.

Pokaż im Kościoł, niechay się wstydzą nieprawości swoich. Mowi BOG Wszechmogacy. *Ezech: 43.*

Położysz serce twoie na Drogach Kościoła, przez wszystkie Wyścia Swiątnice. *Ezech: 44.*

Pierwsa Kondycya Jubileusu. Wizytować cztery Kościoły przez dni. 15. *W Kościele bowiem prożby każdego grzesnika bywaia wysłuchane. O ktorych mowi BOG. 2. Paralip: 7.*

Oczy moie będą otwarte, y Uszy moie gotowe do Modlitwy tego, ktory na tym mieyscu będzie się modlił. Obrałem bowiem, y poświęciłem to Miey-

ſce, aby tam było Imie moie na wieki, y aby tam zoſtawały Oczy moie, y Serce moie po wſzyſtkie dni.

Z wielkim tedy poſzanowaniem y czcią powinniſmy do Kośćiołow naſzych, w ktorych wſzyſtko Swięte, wſzyſtko Boſkie, gdzie Prawowierni przychodzą na Adoracyą Majeſtatu Boſkiego. Ecce Tabernaculum DEI cum hominibus, & habitabit cum eis. *Apoc. 21. Tu wiernych Chryſtuſowych owe ſerdeczne affekta, pragnienia, prożby.* Huc ô rogatus adven, Plebiſq; Vota ſuſcipe. *Do tego nas Prawo wrodzone, y Prawo Ewangeliczne pociąga, abyśmy w Duchu Pokory, Wiary, Zalu za grzechy, y w boiaźni Boſkiey do Kośćiołow przychodzili, y tam* Przybytek Pańſki. Ołtarz. Relikwie SS. Zrzodło Chrztu. Chor. Konfeſſyonały, Ambonę, Mury nawet pobożnie rozważali.

PRZYBYTEK Swięty, ktory Swiętego nad Swiętemi w ſobie zamyka. OŁTARZ Swięty, na ktorym codzień wielkie ſprawuią ſię Taiemnice Nayświętſzey Boſkiey Ofiary.

Relikwie SS. zkąd Pomoc, y Przykłady Miłości Boſkiey mamy. ZRZODŁO Chrztu, gdzie przyſpoſobienie

Synow

Synow Boſkich odbieramy. CHOR Swięty, gdzie Pienia tey Chwały Boſkiey, ktorą w Niebie ſpiewaią. KONFESSYONAŁ, przy ktorym z ciężkich więzow grzechowych bywamy uwolnieni. AMBONE, z ktorey nam Prawa wrodzone, Boſkie, y Kościelne opowiadaią. MURY Same Swięte, Krzyżem Swiętym naznaczone, Swiątościami, Biſkupow Rękami namaſzczone, y y Obrządkiem tak Swiętym, tak wſpaniałym, y Miſtycznym poświęcone.

Gdy tedy maſz wychodzić do Wizytowania naznaczonych Kościołow, iako zawſze przed każdą ſprawą, tak tu osobliwie padłſzy na Kolana. Wzyway DUCHA Nayświętſzego.

Racz przyiść DUCHU Swięty, napełnić Serca Wiernych, á twoiey Miłości Ogień w nich racz zapalić.

℣. Spuść DUCHA twego, á będą ſtworzone.

℟. A odnowiſz Oblicze ziemi.

Modlmy ſię.

Niech będzie z nami proſzemy Cię PANIE, Moc DUCHA Swiętego, ktoraby y ſerca naſze łaſkawie ocz[y]ściła, y od wſzelkich nas broniła przeciwnośći,

Sprawy nasze prosżemy PANIE Duchem twoim poprzedzay, y ratunkiem do końca przyprowadzay, aby każda nasza Modlitwa, y sprawa od Ciebie zawsze się poczynała, y przez Ciebie zaczęta, kończyła się. *Przez PANA naßego JEZUSA Chrystusa, ktory z Tobą żyie, y kroluie, w iedności tegoż DUCHA Swiętego, BOG na wieki wiekow, Amen.*

Tu czyń ßczerą, y prostą, y czystą Intencyą do wzbudzenia większego w sobie Nabożeństwa. Mow do myśli twoich.

Zostańcie tu złe, y prożne myśli moie. Ty zaś Duszo moia wnidź do wesela Pańskiego, ábyś wiedziała Wolą BOGA twego, y nawiedziła Kościoł Jego.

Podźmy, kłaniaymy się, y upadaymy przed BOGIEM. Płaczmy przed PANEM, ktory nas stworzył.

Modlmy się.

BOZE, ktory widzisz, że nam na wszelkiey mocy nie dostaie, racz nas strzedz wewnątrz, y zewnątrz, abyśmy od wszelkiey przeciwności na ciele byli obronieni, á od złych myśli na sercu oczyszczeni. *Przez CHRYSTUSA PANA naßzego, Amen.*

To-

To przyſpoſobienie uczyń w Domu, á w Obchodach Kośćiołow, te albo podobne affekta.

Drogi twoie pokaż mi PANIE, y ściezek twoich naucz mnie. W wielkości Miłoſierdzia twego PANIE, wnidę do Domu twego, y oddam pokłon Tobie, w Kościele Swiętym twoim.

W boiaźni twoiey odwroć oczy moie, aby nie widziały marności. W Drodze twoiey ożywiay mnie. Kroki moie kieruy PANIE, według mowy twoiey, y niech nie panuie nademną wſzelka nieprawość. *Pſal. 118.*

Napełnieni będziemy Dobrami Domu twego PANIE. Swięty ieſt Kościoł twoy y cudowny w Sprawiedliwości. *Pſal: 64*

Wchodząc do Kośćioła, mow:

O iak miłe Przybytki twoie PANIE. Pragnie, y uſtawa Duſza moia do Przyſionkow twoich. Serce moie rozradowało ſię w BOGU żywym.

Błogoſławieni, ktorzy mięſzkaią w Domu twoim PANIE, na wieki wiekow chwalić Cię będą.

W Kośćiele gdy zobaczyſz Chrzcielnicę,

gdzieś

gdzieś śię przez Łaskę na Dziedzictwo Niebu odrodził. Wzbudź w sobie affekt, y potrzebnie odnow śluby twoie.

We mnie są BOZE Sluby, ktorem Ci uczynił przez Oycow moich Chrześtnych, przy tym ZRZODLE CHRZTU S. We mnie są te Sluby, ktore odnawiam, y zupełnie Tobie ofiaruię, y teraz odrzekam się pychy, czarta, y wszystkich spraw iego. PANIE strzedz tę wolą moię.

Spoyzrzyß na Ambonę mow:

Błogosławi ni, ktorzy słuchaią słowa Bożego, y strzegą Go. Słuchać będę co mowi PAN we mnie. Mow PANIE. słucha Sługa twoy.

Spoyzryß na Konfessyonał mow:

Błogosławieni, ktorym odpuszczone są grzechy. Poydę, y wyznam. Zgrzeszyłem przed Niebem, y Tobą OYCZE Niebieski, niegodzien iestem zwać się Synem twoim.

O gdybyś takowe myśli w sobie zachowywał, nie tylko pod czas Jubileuszu, ale zawße, gdy do Kościoła przychodziß, Błogosławionybyś był, y dobrzeby ci było.

Osobliwie wßedłßy do Kościoła, naypierwey oko y serce twoie obroć do Ołtarza Nayświętßego SAKRAMENTU.

XVIII.

I. W KOSCIELE KATHEDRALNYM.

Tu naprzod uczyń Akt Intencyi.

Daycie chwałę BOGU wszyscy słudzy Jego. Wystawiaycie Go Chwalebnego Niebiosa, y Ziemia, y wszelkie Stworzenie, ktore iest na Niebie, y na ziemi, y pod ziemią. We wszystkich sprawach moich pragnę Cię iako mego Ostatniego Końca BOZE, Stworco, y niechcę nic czynić, coby nie było dla samey Miłości twoiey, y dla zbawienia mego.

W KAPLICY Ciborii *SS SACRAMENTI.*

Klecząc z wielkim affektem mow:

Wierzę mocno, y wyznawam, że w Nayświętszym Ołtarza Sakramencie, pod Przymiotami Chleba, iest prawdziwe, y istotne SŁOWO WCIELONE, JEZUS Chrystus BOG, y Człowiek, z Istotą Bostwa, y Nayświętszego Ciała swego. Tak wyznawam, bo to Prawda Przedwieczna CHRYSTUS powiedział. *Ciało moie prawdziwie iest Pokarm. Chleb, ktory Ja dam, Ciało moie iest na żywot Swiata. Kto pożywa tego Chleba, żyć będzie na wieki.* To iest nieomylne całego Kościoła S. Katolic-

ck. G.

ckigo wyznanie. Przy tym wyznaniu moim, o niewymowna Dobroci JEZU! abyś nam swoie, ktoraś nas ukochał, oświadczał Miłość, abyś tym drogim Pokarmem Dusze nasze karmił, oczyszczał, y poświęcał, abyś nas uczynił Bostwa twego Uczęstnikami, tak pod Osobami Chleba zakryty, z nami dniem, y nocą, zostawać chciałeś: Oddaięć głęboki pokłon, y dzięki nieskończone Tobie czynię, za wszystkie Dobrodzieystwa twoie, osobliwie za postanowienie Nayświętsz: SAKRAMENTU. Przeto: *Niech będzie pochwalony Nayświetszy SAKRAMENT teraz, y zawsze y na wieki wiekow. Amen. 3. razy.*

O Przenayświętszá HOSTYA,
Dla ktorey nam Niebo sprzyia,
Oddal nieprzyiacioł wszelkich,
Doday mocy, y sił wielkich.
Bądź Chwała PANU naszemu,
Z Dziewice narodzonemu,
OYCU, DUCHOWI Swiętemu,
BOGU w TROYCY Jedynemu.

℣. *Chleba Niebieskiego użyczył im.*
℟. *Chleba Anielskiego pożywa Człowiek,*
Modlmy się.

BOZE, ktoryś nam w SAKRAMENCIE cudownym Męki twoiey pa-

miatkę zostawił, racz nam dać prosze-
my, abysmy tak Ciała, y Krwie two-
iey święte Taiemnice nabożnie czcili,
żebysmy Odkupienia twego pożytku,
sami w sobie ustawicznie doznawali.
*Ktory żyież, y kroluieß, z BOGIEM OY-
CEM, w Iedności DUCHA Swiętego, BOG
na wieki wiekow. Amen.*

Tu 5. Pacierzy. 5. Pozdrow: 1. Wierze.

Przed OŁTARZEM KRZYZA S.

Oto Krzyż Pański. Dzieło Zbawie-
nia naszego, uciekaycie przeciwne
strony. Przez Wnętrzności Miłosier-
dzia twego, oświeć PANIE tych, kto-
rzy w ciemnościach śmierci zostaią,
y kieruy ich na drogę Pokoiu, y szczę-
śliwości wieczney.

Krzyż twoy Nayświętszy Zbawi-
cielu, iest Drzewem Mistycznym, pod
ktorego cieniem bespiecznie spoczy-
wać pragnę.

℣. *Miłosierdzia Pańskie.*

℟. *Po całe wieki wyśpiewywać będę.*

Modlmy się.

Pełen Litości, y Miłosierdzia BOZE,
wysłuchay łaskawie, do Ciebie po-
kornie wołaiących, abyśmy, ktorych
nasze nieprawości nieustannie trapią,
przez

przez naydroższą Mękę Jednorodzonego SYNA twego, byli uwolnieni. *Ktory z Tobą żyie, y kroluie w Iedności DUCHA S. BOG na wieki wiekow, Amen.*

Tu 5. Pacierzy. 5. Pozdrow. 1. Wierzę.

Ktoryś cierpiał zá nas rany, JEZU &c. 5. razy.

Przed OŁTARZEM Grobu S. STANISŁAWA B. M.

MEżu zacny STANISŁAWIE, życiem, śmiercią, y Cudami chwalebny, Lud, owieczki twoie dobry Pasterzu záchoway w Błogosłáwieństwie, trzymay w Swiętey Opiece, niechay zá twoią przyczyną zbáwienie otrzymamy.

℣. *Sprawiedliwy iáko Palma kwitnąć będzie.*

℟. *Jáko Cedr Libanu będzie pomnożony. Modlmy się.*

BOZE, dla ktorego czci, chwalebny Biskup STANISŁAW od mieczow niezbożnych poległ, rácz dáć prosiemy Cię, áby wszyscy, ktorzy pomocy Jego wzywaią, Prozby swoiey zbawienny otrzymali skutek. *Przez CHRYSTUSA PANA naszego. Amen.*

Do S. WACŁAWA M. Patrona Kościoła tego.

Ten

Ten Swięty o Prawo BOGA swego zástawiáł się áż do śmierci, y niebał się słow niezbożnych, albowiem był ugruntowany ná mocney Opoce.

℣. *Czcią, y Chwałą ukoronowałeś Go, Pánie.*

℟. *Y postánowiłeś Go ná Dziełami Rąk swoich.*

Modlmy się.

BOZE, ktoryś Błogosłáwionego WACŁAWA Godność, w lepsze odmienił Dostoieństwo, á przez Męczeńskie zwycięstwo, do Chwały zaprowadziłeś Go Niebieskiey, rácz to dáć przez Jego przyczynę abyśmy od wszelkicy przeciwności byli wybawieni, y chwały wiekuistey Błogosławieństwa dostąpili. *Przez CHRYSTUSA PANA nászego. Amen.*

Tu 5. Pacierzy. 5. Zdrow. 1. Wierze.

W przednieyszym tym Kościele Kathedralnym dłużey nieco zabaw. modląc się.

ZÁ KOSCIOŁ S.

Modlmy się.

KOściołá twego prosżemy PANIE Modlitwy miłościwie przyimiy, áby zá zeplowaniem wszelkiey przeciwnosci, y błędow wszystkich, w bespieczney Tobie służyć mogł wolności.

Zá

Zá OYCA S.

WSzechmogacy wieczny BOZE, racz ſię zmiłowáć nad ſługą twoim PIUSEM Biſkupem Rzymſkim, á racz Go według Miłoſierdzia twego ná drogę wiekuiſtego zbawienia doprowadzić, áby z Daru twego, to, co ſię Tobie podoba, chętnie pożądał, y to wſzyſtko zupełną mocą wykonał.

Zá KROLA JMci.

BOZE, Kroleſtw wſzyſtkich Sprawco, y Páńſtwa Chrześciáńſkiego Obrońco, day proſzemy Cię ſłudze twemu STANISŁAWOWI Krolowi náſzemu Łaſkę twą Nayświętſzą, á w obronie ludu twego, dawne ſprawuy Cuda, żeby zwyciężywſzy nieprzyiacioł, w Pokoiu beſpiecznie Tobie BOGU Stworcy ſwemu Wolność ſłużyła Chrześciáńſka.

Zá BISKUPA Dyecezyi.

BOZE, Wiernych wſzyſtkich Paſterzu, y Rządzco, ktoryś ſługę twego KAIETANA, y MICHAŁA obrał nam zá Paſterza nad Owieczkami twoiemi, Ciebie pokornie proſzemy, day Mu DUCHA twego, zá Rządzcę Serca Jego, niech nas ſtrzeże, y náucza według Nayświętſzey Woli twoiey.

Zá KROLESTWA Chrześciáńſkie.

WSzechmogący wieczny BOZE, ktorego Duchem wſzyſtko Kościoła Chrześciáńſkiego Ciáło poświęca ſię, y rządzi. Wyſłuchay nas pokornie do Ciebie wołaiących, áby z Daru oſobliwey Łaſki twoiey, wſzyſtkie Stány Kroleſtw Chrześciáńſkich, pod Posłuſzeńſtwem Apoſtolſkiey Rzymſkiey Stolicy zoſtáiących, Tobie PANU ſłużyły, y Ciebie BOGA y Stworcę swego ná wieki wielbiły.

Zá Grzechy.

BOZE, ktory nie śmierci, ále Pokuty chceſz grzeſznikow, lud twoy do ſiebie nawroć litościwie, ábyś od niego, gdy ſię cale przez Pokutę Tobie oddawa, bicze gniewu twego oddalić raczył.

Niewyſłáwione Miłoſierdzie twoie racz nam PANIE łaſkawie pokazáć, ábyś nas y od wſzelakich grzechow oczyścił, y od karania, ktoreśmy zá nie záſłużyli, wyſwobodził.

O Pokoy.

BOZE, od ktorego Swięte żądze, Rady zdrowe, y ſprawiedliwe pochodzą Dzieła, day ſłużebnikom two-

im

im ow Pokoy, ktorego Swiát dáć nie może, áby ſerca náſze twoim Przykazaniom były powolne, y zá oddaleniem poſtrachow nieprzyiacielſkich, czáſy twą obroną były ſpokoyne. *Przez CHRYSTUSA PANA naſzego, Amen.*

Ty PANIE rzekłeś: *Proście, á weźmiecie, ſzukaycie, á znaydziecie, kołaczcie, á będzie wam otworzono.* Przeto prośzemy Cię, ábyś to, o co proſzemy, z Dobroci twoiey dáć ráczył. Proſzemy, ábyś Kościoła twego Swiętego Katolickiego po wſzyſtkim Swiecie ſtrzegł, Pokoiu mu użyczał, od widomych Go, y niewidomych nieprzyiacioł bronił, y wſzelką herετycką niezbożność od Niego oddalał. Niech ſię wſzyſcy ſzczerze nawrocą, do Prawdy twoiey, y poznáią Cię DOBRO nieſkończone. Amen.

Ta Modlitwa, przez ſpoſob Medytácyi zakończ.

I. NAwroć ſię Duſzo móia do odpoczynku twego, boć PAN dobrze uczynił. Uwolnił Duſzę moię od śmierci, oczy moie od łez, nogi moie od upadku. Potrzeba Duſzo moia; potrzeba, ábyś ſię náwrociła do BO-

GA

GA, y zápaliła się ogniem Miłości Jego, bo cię uwolnił, od śmierci piekła wiecznego. Odpoczynku Duszy moiey BOZE! cożem ia záslużył przed twoim Boskim Majestatem, Kiedym ieszcze niebył, gdy takim staraniem chciáłeś mnie uprzedzić, poprzedzaiąc niezliczonemi Łaskami, ktoreś mi uczynił, broniąc mnie od tak wiele złego, wszystko to Łaska, y nieskończona Dobroć twoia, ktoraś mnie wprzod ukochał, niżelim ia záczął istność, kiedyś mnie nieuczynił mizernym stworzeniem, zwierzem nierozumnym, ále człowiekiem ná Obraz, y podobieństwo twoie Boskie, y dostępnym Chwały twoiey.

II. Coż Ci oddam Swięty PANIE! zá wszystko coś mi uczynił? w tym punkcie kiedyś stworzył Duszę moię, oddałeś ią ANIOŁOWI Niebieskiemu, áby ią strzegł w żywocie Matki moiey. O iak wielu umiera wprzod, niżeli się rodzą, bez Chrztu, y obmycia, z pierworodnego grzechu, ztąd dalecy od widzenia Twarzy twoiey Boskiey. Toż się mogło stáć y mnie, gdybyś mnie był dobrotliwą Ręką

twoią

twoia nieutrzymał, y od śmierci niebronił. Wlałeś w Duszę moię WIARĘ Swiętą, pewną NADZIEIĘ y MIŁOSC twoię Boska.

III. Cożem ia uczynił poznáiąc Cię? O Swięty PANIE, Oto wprzod náuczyłem się grzeszyć, niżeli Tobie służyć, y żyłem, iakobym Cię nieznał, zápominaiac, żeś záwsze patrzał ná uczynki moie. Im iá godnieyszym był piekła, tym większe czyniłeś mi Łaski, tym większe Miłosierdzie. Więc Duszo moia, wysławiay BOGA twego, błogosław Mu, y kochay Go nadewszystko, boć dość wiele dobrego uczynił.

Chwalcie PANA wszystkie národy; Chwalcie Go wszyscy ludzie. Albowiem utwierdzone iest nad nami Miłosierdzie Jego, á Prawda Páńska trwa ná wieki. Chwała OYCU, y SYNOWI, y DUCHOWI S. &c.

Przydáć tu Modlitwe zá Dusse w Czyscu. Patrz ná końcu.

****
******
****

II.

II. W KOSCIELE FARNYM KOL-LEGIATY Wszystkich SWIĘTYCH.

Akt Intencyi.

Błogosław Duszo moia PANU, y wszystko co we mnie iest Imieniowi Swiętemu Jego. Błogosław Duszo moia PANU, y nie zapominay wszystkich Dobrodzieystw Jego. Ktory miłościwie odpuszcza wszystkie nieprawości twoie, ktory uzdrawia wszystkie choroby twoie, ktory odkupuie żywot twoy od zguby, ktory Cię uwieńcza Miłosierdziem, y Litościami, ktory napełnia Darami pragnienie twoie. Błogosławcie PANA wszystkie Dzieła Jego, na wszelkim mieyscu Panowania Jego. Błogosław Duszo moia PANU, błogosław w każdym czasie. Chwała Jego w ustach moich zawsze. O gdyby wszystkie życia mego momenta Miłości y Chwały Boskiey były pomnożeniem.

Wszechmogący, Nayświętszy, Naywyższy BOZE, naywiększe Dobro, całe Dobro, ktory sam tylko iesteś Dobry, Tobie oddaiemy wszelki pokłon, wszelką cześć, wszelką Chwałę, wszelki honor, wszelkie Błogosła-

wieństwo, y wſzelkie Dobra Natury, y Łaſki do Ciebie zawſze odnoſiemy.

Przed OŁTARZEM: Ciborii SS. SACRAMENTI.

Niech będzie pochwalony Nayświętſzy SAKRAMENT, czcią, y Adoracyą powinną obecnemu pod Oſobami chleba CHRYSTUSOWI PANU.

Niech będzie pochwalony Nayświętſzy SAKRAMENT od wſzyſtkich wiernych, ktorych Wiarę, affekta, y pokłony Tobie BOGU, tu zakrytemu prezentuię, y ofiaruię.

Niech będzie pochwalony Nayświętſzy SAKRAMENT od wſzelkiego Stworzenia, w nadgrodę nieuſzanowania, y niewiernośći heretyckich, oddaięć pokorny, y głęboki pokłon.

CHRYSTUSOWI pokłon daymy,
PANU Narodow śpiewaymy,
Ktorzy ſię Nim poſilaią,
Choyność Jego Ducha znaią.

O Swięta Uczto! na ktorey CHRYSTUSA pożywamy. Mękę Jego wſpominamy. Łaſką ſię Jego napełniamy, á przyſzłey Chwały Zadatek nam bywa dany.

Ten ieſt Chleb, ktory z Nieba zſtąpił,

pił, kto pożywa tego Chleba, żyć będzie na wieki.

℣. *Słowo Ciałem ſie ſtało.*

℟. *I mieſzkało miedzy nami.*

Modlmy ſie.

Racz nas proſzemy PANIE, Boſtwa twego wiecznym widzeniem napełnić, do ktorego naydroższego Ciała, y Krwi twoiey doczeſne pożywanie nas przeznacza. *Ktory zyieſz, y kroluieß z BOGIEM OYCEM w Iedności DUCHA S. BOG na wieki wiekow. Amen.*

Tu 5. Pacierzy. 5. Zdrowaś. 1. Wierzę.

Przed WIELKIM OŁTARZEM.

Niech Cię chwalę BOGA mego.
W TROYCY Swiętey Jedynego.
Chwała twoia wieczny PANIE
Niech w mych uſtach nie uſtaie.

SWIĘTY, SWIĘTY, SWIĘTY PAN BOG Zaſtępow. Pełne ſą Niebioſa, y Ziemia Chwały Jego. SWIĘTY w trzech Oſobach BOG ieden, Swięty w Stworzeniu, Swięty w Odkupieniu, Swięty w Zachowaniu. Swięty na Niebie. Swięty na ziemi, Swięty w piekle. Swięty uwielbiaiąc ANIOŁOW. Swięty uſprawiedliwiaiąc grzeſznikow. Swięty karzący potępieńcow. Swięty

w Opatrzności. Swięty, y istotnie Swięty. Chwała OYCU, y SYNOWI, y DUCHOWI Swiętemu. *Jako na początku była, y teraz, y zawsze, y na wieki wiekow. Amen.*

℣. *Błogosławmy OYCA z SYNEM, y z DUCHEM Swiętym.*

℟. *Chwalmy, ywysławiaymy Go na wieki.*

Modlmy się.

Wszechmogący wieczny BOZE, ktoryś dał sługom twoim w wyznawaniu prawdziwey Wiary, poznać Chwałę TROYCY wiekuistey, y w Mocy Majestatu chwalić Jedność Bostwa, prosżemy, abyśmy teyże Wiary mocą zawsze byli od wszelkich przeciwności obronieni. *Przez PANA naszego JEZUSA CHRYSTUSA, SYNA twego, ktory z Tobą żyie, y kroluie w Iedności DUCHA S. BOG na wieki wiekow. Amen.*

Z ktorego wszystko, przez ktorego wszystko, w ktorym wszystko. Jemu Chwała na wieki.

Do WW. SWIETYCH.

Przy Nayświętszey TROYCY Tronie,
Dla nędznych wielkiey Litości,
Przybyway nam ku Obronie,
Swiętey Matko Pobożności.

ANIO-

ANIOŁOM Strożom daymy Chwały Pienia,
Słabey naturze ludzkiego Stworzenia,
Ktorych Niebieſki OYCIEC ku pomocy
Przydał, by ſtrzegli nas od czarta mocy.

O iak chwalebne ieſt Kroleſtwo, w ktorym z CHRYSTUSEM cieſzą ſię wſzyſcy Wybrani Boſcy, mnie tam czekaią ſprawiedliwi, y kiedyż przyidę y pokażę ſię przed Obliczem Boſkim.!

℣. *Weſelcie ſię w Panu y raduycie ſię ſprawiedliwi.*

℟. *I zaſczycaycie ſię wſzyſcy prawego ſerca.*

Modlmy ſię.

Wſzechmogacy wieczny BOZE, ktoryś nam wſzyſtkich Swiętych twoich Zaſługi razem czcić pozwolił, proſzemy, abyś nam upragnioną Miłoſierdzia twego Obfitość, za wielu Modlitwami użyczyć raczył.

BOZE, ktory widziſz ſłabość naſzę, do Miłości twoiey, przez Swiętych twoich Przykłady nas wſpomagay. *Przez CHRYSTUSA PANA naſzego, amen.*

Tu 5. Pacierzy. 5. Zdrowaś. 1. Wierzę.

Przed

Witay Krolowa Nieba, y Matko Litości, (ści.
Witay nadzieio naſza w ſmutku, y żało-
Ktobie wygnani Ewy, wołamy Synowie,
Ktobie wzdychaią, płacząc w taráſach Więźniowie. (we
Orędowniczká naſza, racz twe litości·
Oczy ſpuścić na naſze ſerca żałośliwe,
I Owoc błogoſławion żywota twoiego
Racz pokazać po zeyściu z Swiata mizernego.
O Łaſkawa, pobożna, o Swięta MARYA,
Niechay wſzyſcy zbawieni, będą grzeſzni, y ia.
O JEZU niech po śmierci Ciebie oglądamy. [my.
O MARYA uproś nam czego pożąda·

℣. *Modl ſię za nami Swięta Boża Rodzicielko.*

℟. *Abyśmy ſię ſtali godnemi obietnic Chryſtuſowych.*

Modlmy ſię.

Racz dać proſzemy Wſzechmogący BOZE, áby Wierni twoi, ktorzy pod Nayświęt: MARYI Panny Imieniem,

niem, y Obroną cieſzą ſię, za Jey przyczyną od wſzelkiego złego wybawieni byli na ziemi, y do Chwały wieczney przyiść zaſłużyć mogli. *Przez PANA naſzego JEZUSA CHRYSTUSA Amen.*

Dnia każdego BOGA mego
MATKE Duſzo wyſławiay,
Jey dni Swięte, ſprawy wzięte
Z Nabożeńſtwem odprawiay.

Pacierzy 5. *Zdrowaś* 5. *Wierzę* 1.

W tym Kościele zakończ Rozmyślaniem.

Chleba Anielſkiego pożywa człowiek. Ten ieſt Chleb, ktory z Nieba zſtąpił, na żywot Swiata.

Karmiłeś lud twoy Pokarmem Anielſkim, y dałeś im z Nieba Chleb, maiący w ſobie wſzyſtkie roſkoſzy. ISTNOSC bowiem twoia, pokazała ſłodkość twoię, ktorą maſz ku Synom ludzkim. *Sap.* 16. *Exod:* 16.

I. *Zbliżaycie ſię do Boga, a będziecie oświeceni.* Wiarą zbliżamy ſię do BOGA, ale Miłością tylko z Nim ſię łączemy. Co ieſt daleko zacnieyſza. To ſię nayczęściey ſtaie przy Kommunii Nayśw: EUCHARYSTYI. Uważay dobrze tę naukę Anielſkiego Doktora: Troiaki ſpoſob pożywania Chleba Anielſkiego.

Pier-

Pierwszy Sakramentalny tylko, *Drugi* Duchowny tylko, *Trzeci* Sakramentalny, y Duchowny razem. *Jedni* pożywaią, y nie pożywaią, *to iest:* biorą w Usta ten Nayświęt: SAKRAMENT, ale Dzielności Sakramentu nie odbieraią. *Drudzy* nie pożywaią: á przecie pożywaią, *to iest:* nie biorą w Usta, ále Duchownie Kommunikuią (*osobliwie słuchaiąc Mszy S. pobożnie,*) y pragnieniem umysłu iednoczą się z CHRYSTUSEM. *Trzeci* pożywaią, y bywaią pożywani.

II. *Pożywanie Sakramentalne.* Iest przyięcie Ciała, y Krwie Chrystusowey pod przymiotami Chleba z Rąk Kapłańskich. *Pożywanie Duchowne.* Iest Swięte pragnienie, żywa Wiara, y Miłością złączenia się w Przytomności z CHRYSTUSEM. *Pożywanie Sakramentalne, oraz y Duchowne.* Nie tylko iest przyimowanie CHRYSTUSA pod Osobami Chleba, ále oraz z goracym pragnieniem, z żywą Wiarą, y Miłością złączenia się z Nim.

Pierwsze zawisło na samym przyięciu, *co czynić mogą źli, y świętokradcy.* Drugie na pragnieniu, żywey Wierze, y Mi-

y Miłości. Trzecie na przyięciu, pragnieniu, Wierze, y Miłości. Pragnienie, Wiara, y Miłość, gotuią do godnego przyięcia, ſamo zaś przyięcie bez tych, nie tylko nie ieſt dobre, ále zawſze może bydź złe.

III. Gdyby, ci ktorzy Wiary Swiętey Katolickiey Prawdę wyznaią, (*wzbudźiwſzy ociężałe ſerca ſwoie*) Dobrodzieyſtwa, y Łaſki tey Nayświętſzey TAIEMNICY wyrozumienie przypuścili, gdyby przynaymniey poſkromiwſzy namiętności ſwoie, to żywą Wiarą Dobro ſwoie zważyli, ktore w ten czas naybardziey odbieraią, gdy BOGA ſwego wiecznego w SAKRAMENCIE z ſobą maią, y Jego przyimować mogą, á to ieſzcze często, y według upodobania ſwego. Sprowadzaiąc na ſiebie, tey Niebieſkiey Manny, y Daru Boſkiego ſkutki. O gdybyśmy to przenikać mogli! co BOG uczynił Duſzy naſzey?

S. MECHTYLDA Panna, Słyſzała Swiętych Niebieſkich do ſiebie mowiących. *O błogoſławieni ludzie, lubo ieſzcze na ziemi żyiecie, iak ſobie wiele zaſług zgromadzić możecie, oſobliwiey, przez Swięte KOMMUNIE Sakramentalne,*

Osobliwą w sercu moim czuię radość, gdy uważam owę nayosobliwszą Chwałę, ktorą odbiera od prawdziwie Wiernych swoich JEZUS CHRYSTUS BOG, y Człowiek, w Nayświęt: SAKRAMENCIE zakryty, Nad to, gdy przypominam sobie, że JEZUS CHRYSTUS nie opuszczaiąc Prawicy OYCA swego Przedwiecznego, zstępuie z Nieba na Ołtarz, áby utaiony pod Osobami chleba, dniem, y nocą zostawał z nami, w Cimborium zamkniony, dla tego szczegulnie, żeby nam swoię, ktorą nas ukochał, oświadczał Miłość, y Skarbami Łask swoich, nasze zbogacał Dusze, tu iuż znaleść końca przedziwnych spraw Boskich nie mogę. O Dobroci nieskończona Boże!

Chwalcie PANA wszystkie Narody. Chwalcie Go wszyscy ludzie.

Albowiem utwierdzone iest nad námi Miłosierdzie Jego, á Prawda Páńska trwa ná wieki.

Chwała OYCU, y SYNOWI, y DUCHOWI Swiętemu,

Jako ná początku była &c.

Modlitwy zá Dusze w Czyscu, Patrz ná końcu.

III. W KOSCIELE FARNYM KOL-LEGIATY S. ANNY M. M.P.

AKT Intencyi.

OTworz PANIE uſta moie ná błogoſłáwienie Imienia twego Swiętego. Oczyść ſerce moie od wſzelkich prożnych, przewrotnych, y innych myśli. Oświeć rozum, zápal wolą, ábym godnie, pilnie, y nábożnie, mogł te Modlitwy odprawić, y wyſłuchany był przed Boſkim twoim Maieſtátem.

Stworzyłeś mnie PANIE dla ſiebie, ieſtem twoim, y wſzyſtko moie, twoiè ieſt. Niech Cię wſzyſtko chwali, co może być z Dzielności twoiey. Chwal Duſzo moia PANA, Chwal iſtota moia, Chwal to wſzyſtko co we mnie ieſt, czym ieſtem, y dlaczego ieſtem. Chcę wſzyſtkie nierodzielnie záchowáć Przykazania twoie, bo wiem, że gdybym iedno tylko wyłączył, iużbym niemiał Miłości twoiey, y byłbym owemu podobny, Ktory gdy iednemu Artykułowi Wiary S. niedowierza, całą traci Wiarę. Wierzę BOZE moy, ále umocniey Wiarę moię. Tyś Zywot moy, ktorym żyię. Nadzieja

dzieja moia, ktorą ſtoię. Naywyżſze DOBRO, ktore mnie trzyma. Day mi Swięty PANIE, żebym Cię záwſze kochał, bo dawſzy mi to, daſz mi wſzyſtko. BOG moy, ieſt wſzyſtko Dobro moie.

Przed Wielkim OŁTARZEM.

Niech będzie pochwalony Nayświętſzy SAKRAMENT &c. *trzy razy.*

O CHRYSTE Krolu iedyny,
Baranku Boży Miſtyczny.
Cnot Zrzodło Zywocie,
W tego Ciała Iſtocie.
Ofiáro Boſtwa Swiętego,
Ofiaro OYCA wiecznego.
Wſzyſtkich rzeczy ſprawco,
Wſzego Swiáta naprawco.
Twoim nas Ciałem racz poſiláć,
Krwią, ktorąś chciał wyláć.
Obmyi ſproſności win nieczyſte,
JEZU Chryſte.

O iáko ſłodki ieſt PANIE Duch twoy, ażebyś ſłodkość twoię Synom twoim okazał, dawſzy im Chleb naywdzięcznieyſzy z Nieba, łaknące wſzem dobrym napełniasz, á brzydliwe bogacze czcze opuſzczasz.

℣. *Chleb z Nieba dałeś im.*

℟. *Wszelką ſłodkość w ſobie maiacy.*

Modlmy ſię.

NIebieſkie Dary przyimuiącym proſzemy PANIE, niech niebędą ná Sąd, ktoreś Wiernym twoim ná obronę, y pomoc zgotował. *Ktory żyiesz y Kroluiesz z BOGIEM OYCEM w Jednosci DUCHA Swietego, BOG na wieki wiekow, Amen.*

Bądź pozdrowiona Naychwalebnieyſza Pánno MARYA, Łaſkiś pełna, PAN z Tobą. Błogoſławionáś Ty między Niewiaſtami, y błogoſłáwiona niech będzie Matka twoia ANNA S. z ktorey ieſteś bez grzechu zrodzona, proſzemy, przyczyń ſię zá námi do BOGA, áby nam dał grzechow odpuſzczenie, y wieczne zbawienie.

Modlmy ſię.

BOZE, ktoryś Błogoſłáwioney ANNIE, taką łaſkę dáć raczył, że Rodzicielki Jednorodzonego SYNA twego Matką ſtáć ſię záſłużyła, pozwol łaſkawie, áby ktorzy ią tu czczemy ná ziemi, zá Jey przyczyną u Ciebie byli wſpomożeni.

BOZE, ktoryś nad wſzyſtkich Swiętych ſwoich Błogoſłáwionego JOA-

CHYMA

CHYMA, Matki SYNA twego, chciałeś mieć Oycem, day prosżemy, áby ktorego się pamiatką cieszemy, Jego Opieki nieustánnie doznáwali.

Przenayświętszey Rodzicielki twoiey OBLUBIENICA prosżemy PANIE zásługami niech będziemy wspomożeni, áby co násza możność nieotrzymuie, zá Jego nam przyczyną było darowano. *Ktory żyiesz y kroluiesz z BOGIEM OYCEM w Jedności DUCHA S. BOG ná wieki wiekow. Amen.*

5. Pacierzy. 5. Zdrowáś. 1. Wierzę.

Przed OŁTARZEM KRZYZAS.

Kłaniamyć się CHRYSTE, y błogosłáwiemy Tobie, żeś przez Krzyż twoy Swiát odkupił.

℣. *Wszystka ziemia niech przed Tobą upada, y sławi Cię,*

℟. *Niech wielbi Imię twoie PANIE.*

Modlmy się.

RAcz dáć prosżemy PANIE, ábyśmy ktorzy Krzyża S. Taiemnicę ná ziemi poznali, Jego odkupienia wieczne nadgrody w Niebie zásłużyli. *Przez tegoż Pana náßego JEZUSA CHRYSTUSA, ktory z Tobą żyie, y kroluie w Jedności DUCHA S. BOG ná wieki wiekow. Amen.*

5.

5. Pacierzy, 5. Zdrowaś. 1. Wierzę.

Przed OŁTARZEM Grobu S. JANA Kantego.

Ukochał Go PAN, y ozdobił Go, Szátę Chwały włożył ná Niego, y przy Bramie Rayskiey ukoronował Go.

℣. *Sprawiedliwego przeprowadził PAN przez drogi proste.*

℟. *Y ukazał mu Krolestwo Boskie.*

Modlmy się.

BOZE, ktoryś Swiętemu JANOWI dał Umieiętność Swiętych, udziel nam pokornie proszącym, zá Jego przyczyną, ábyśmy w Niebieskiey Nauce postępowali, á zdradliwey Swiátá mądrości uniknyli. *Przez Chrystusa PANA náßego. Amen.*

5. Pacierzy. 5. Zdrowaś. 1. Wierzę.

Tu się zabaw Rozmyślaniem.

ROzmyślanie serca mego záwsze w Obecności twoiey PANIE, *Rozum rozmyślaiący iest początkiem Dobra. Niedostatek Rozmyślania, iest wßystkiego złego przyczyną.*

I. BOG záwsze ná mnie patrzy, iak gdybym sam tylko ieden był ná świecie, bo Oko Boskie nieskończenie iest iasne. BOG iest patrzący ná wszystko.

BOG

BOG ieſt przenikaiąćy ſerca. BOG ieſt, przed ktorym naygłębſza ſkrytość iawna ieſt, Co myślisz, iaśnie widzi. Co mowisz, dobrze ſłyſzy. Co czynisz pilnie uważa. Albowiem w BOGU żyiemy, ruſzamy ſię, y w Nim zoſtáiemy. A że Rozum ludzki do grubości ciała przywiązany, przeto niemoże wolno poznawáć światła Niebieſkiego. Miłość właſna nieporządna tego ieſt przyczyną, ktora tak zárzuca Rozum, y ćmi wolą, że Człowiek niemoże poznáwáć, áni BOGA, áni ſiebie ſamego. Ztąd: *Spuſtoſzeniem ſpuſtoſzona ieſt ziemia, bo niemasz ktoby rozważał ſercem.*

II. Niewiele BOG chce, ábyśmy dla Miłości Jego czynili, á wielkie ſą pomocy Jego, *Ah co zá Dobroć!* Niewiele BOG chce, ábyśmy dla Miłości Jego cierpieli, á wielkie ſą Boſkie pociechy. *Ah co zá Miłość.* Niewiele BOG po nas wyciąga uſług, á wielka ieſt w Niebie zápłata. *Ah co zá Choyność!* Ale: *Spuſtoſzeniem ieſt ſpuſtoſzona ziemia, bo niemasz ktoby rozważał ſercem.* BOGU bardzo łatwo ſłużyć. Ja pewnie znayduie w tym trudność. BOG wie-

ce

ce rozwefela ferca ludzkie, więc miła rzecz Jemu służyć. Ja boię się ábym w niey nieználazł smutku. BOG małe usługi szczęśliwą wiecznością płaci: więc pożyteczna ieft służyć BOGU, przecież ia ftáram się uniknąć umartwienia. Tak: *Spuftoßeniem ieft spuftoßona ziemia, bo niemasz ktoby rozważał fercem.* Oddam rachunek BOGU ze wszyftkiego złego, com czynił, á niepowinienem był czynić. *Ah co záwftyd moy bedzie!* Oddam rachunek BOGU zá wszyftko Dobre, ktorem był powinien czynić, á nieczyniłem. *Ah co za zal ponosić bede!* Oddam rachunek BOGU, zá wszyftek czas, ktorym marnie ftracił, gdym zgubnie żył. *Ah co za Dekret padnie ná mnie!* Spuftoszeniem spuftoszona ieft ziemia, bo niemasz, ktoby rozważał fercem.

III. Prożni są wszyscy ludzie, w ktorych niemasz umieiętności Boskiey. *Sap:* 13. Chrześcianin, áby był prawdziwie wiernym, trzeba áby wierzył prawdziwie, iednoftaynie, pokornie, mocno, y skutecznie. Trzeba żeby słuchał BOGA przez Kościoł swoy mowiącego, ktory ieft KOLUMNA y

I TWIER-

TWIERDZA PRAWDY. Trzeba żeby przywodził wszystkie zmysły swoie pod Posłuszeństwo WIARY. Wiara bowiem nie iest pożyteczna w Rozumie, ieżeli MIŁOSC Boska niepanuie w sercu. Patrzay tedy, aby światło, to iest WIARA, ktora w tobie iest, nie była ciemnością, toiest żeby niebyła umarłą.

Teraz zostáią WIARA, NADZIEIA, MIŁOSC, większa z tych MIŁOSC.

Gdy ci BOG przez Kościoł swoy podaie do wierzenia wieczne Prawdy. Przyzwolay ná nie często, przez AKT WIARY.

BOG litościwy obiecał ci Niebo, y Dobro Wieczne. Pragniey często tey Obietnicy, przez AKT NADZIEI.

BOG iest naypięknieyszym, y Nayewyższe Dobro. Kochay zawsze nadewszystko, to nieoszacowane Dobro, przez AKT MIŁOSCI.

Chwalcie PANA wszystkie Narody, Chwalcie Go wszyscy ludzie. Albowiem utwierdzone iest nad námi Miłosierdzie Jego, á Prawda Páńska trwa ná wieki. *Chwała OYCU &c.*

Zá Dusze w Czyscu. Patrz na końcu.

IV.

IV. W KOSCIELE FARNYM N.M.P.

AKT Intencyi.

STrumienie łez wypuściły oczy mo-ie, iż nieſtrzegły Prawa twego PA-NIE. BOZE Stworco moy, wyzna-wam, żeś ieſt Początkiem moim w po-rządku Natury, boś mnie ſtworzył. Po-czątkiem, wporządku Łaſki, boś mnie życiem twoim odkupił Początkiem; w porządku Chwały, boś mi błogoſta-wioną Wieczność nagotował. Ah mnie nieſzczęśliwego, żem Ci pierwiaſtkow Młodości moiey, niepoświęcił. O Swię-ty PANIE! niepamiętay wyſtępkow Młodości moiey y niewiadomości moich. Pragnę dosyć uczynić przez żal, y przeproſzenie wſzyſtkich bliżnich moich, ktorym byłem okazyą do grze-chu, ieżeli iuż poumierali niechay w Tobie BOGU widzą żal moy, ieżeli żyią, niechay poznaią, że żałuię za grzechy młodości moiey. A gdym iuż przyſzedł do tego Stanu, że Cię Swięty PANIE, niemogę cieſzyć ſercem mo-im niewinnym, niech Cię rozweſelam ſer-cem prawdziwie ſkruſzonym y upo-korzonym,

Przed OŁTARZEM Ciborii Sanctissimi SACRAMENTI.

Niech będzie pochwalony Nayświętszy SAKRAMENT. *trzy razy.*

PRzed tak Wielkim Sakramentem
Upadaymy ná twarzy,
Niech Stary rząd z Testamentem
Ustąpi, nowy mamy,
Wiara w tym iest supplementem,
W czym zmysłom nieufamy.

Ciało moie: (*mowi PAN*) Prawdziwie iest Pokarm. á Krew moia prawdziwie iest Napoy, kto pożywa Ciała mego, y pije Krew moię we mnie mięszka, á Ia w nim.

℣. *Zyie ia, iuż nie ia,*

℟. *Ale żyie we mnie CHRYSTUS.*

Modlmy się.

WSzechmogący wieczny BOZE, ktoryś nas przez Sakrament Ciała, y Krwie Jednorodzonego SYNA twego PANA naszego JEZUSA Chrystusa, Natury twoiey Bozkiey uczynił Uczęstnikami, prosżemy pokornie Dobroci twoiey, ábyśmy przez grzechy násze od tak godnego Uczęstnictwa niebyli odrzuceni.

Nieprzebrane Dobroci, y Łaski Zrzo

dło

dło BOŻE, twoich niepoiętych Taiemnic Sakramentu, ktoremi Swiat odnawiasz, y Kościoł twoy poświęcasz, niech w nas y Mistyczny sprawuia skutek, y nieustaiaca Dzielnoscią nas bronia. *Ktory żyiesz y kroluiesz z BOGIEM OYCEM w Jedności DUCHA S. BOG na wieki wiekow, Amen.*

5 Pacierzy, 5. Zdrowaś, 1. Wierze.

Przed Wielkim OŁTARZEM.

POd twoię Obronę uciekamy się Święta Boża Rodzicielko, naszemi prożbami nieracz gardzić w potrzebach naszych, ale od wszelakich przygod racz nas zawsze wybawiać PANNO Chwalebna, y Błogosławiona, Matko przedziwna, Pani nasza, Orędowniczko nasza, Pośredniczko nasza, z SYNEM twoim nas poiednay, SYNOWI twoiemu nas polecay. Twemu SYNOWI nas oddaway. Przybądź nędznym, wspomagay boiaźliwych, pociesz płaczacych, modl się zá lud, stawiay się zá Duchowieństwo, przyczyniay się zá pobożna płeć niewieścia.

℣. *Wywyższona iest Swięta Boża-Rodzicielka,*

℟. *Nad Chory Anielskie do Krolestwa Niebieskiego.* *Modl-*

Modlmy ſię.

SŁug twoich proſzemy PANIE, racz grzechy odpuśćić, áby ktorzy z uczynkow naſzych podobáć ſię Tobie niemożemy, przez przyczynę Rodzićielki SYNA twego PANA naſzego byliśmy zbawieni.

Obroń proſzemy Cię PANIE, zá przyczyną naydoſtoynieyſzey Rodzićielki Jednorodzonego SYNA twego MARYI, záwſze PANNY, ten lud od wſzelkiego niebeſpieczeńſtwa, y całym ſercem Tobie upokorzonych, od wſzelkiey zdrady nieprzyiaciol, łaſkawie racz uwolnić. *Przez tegoż PANA naſzego JEZUSA CHRYSTUSA, Amen.*

5. Pacierzy. 5. Zdrowaś. 1. Wierze.

MARYA. o Imie! pod ktorym nikomu Nadziei tracić niepotrzeba, *S. Aug. Poświęć ſię ná ſłużbę tey Swiętey PANNIE, mow Litanie Loretańſkie 200. dni Odpuſtu.*

Przed OŁTARZEM KRZYŻA S.

CHRYSTUS upokorzył ſię, ſtawſzy ſię poſłuſznym áż do śmierci, á śmierci Krzyżowey, dla tego wywyższył Go BOG, y dał Mu Imie, nad

wſzel-

wszelkie Imie, áby ná Imie JEZUSA wszelkie klękało kolano Niebieskie, ziemskie, y podziemne.

℣. *Wszelka ziemia niechay Cie czci, y wyśpiewuie Tobie.*

℟. *Pienie Chwały Imieniowi twemu PANIE.*

Modlmy się.

WWiecznym nas prosżemy Cię PANIE pokoiu zachoway, ktorych przez Drzewo Krzyża S. odkupić raczyłeś. *Ktory żyiesz, y krolujesz, BOG ná wieki wiekow, Amen.*

O JEZU Zbawienie moie! ktoryś zdradliwie wydany, poimany, ciężko policzkowany, zelżywie obnażony, ná widok całemu Niebu wystawiony, do Kolumny przywiazany, biczowany, cierniową Koroną męczony naygrawany, y okrutnie ukrzyżowany. Ah wszystkoś to, zá niegodne y niewdzięczne stworzenie poniosł. Zmiłuy się nademną, według wielkiego Miłosierdzia twego. Niech będzie Ręka twoia PANIE, áby mnie zbawiła. Miłosierdzie Páńskie wyśpiewywać będę ná wieki. Smierci nieoszacowana JEZUSA moiego, ubłogosławisz Ty śmierć

moię,

moię, y będzie błogosławiona, w Ra-
nach twoich zatapiam Duszę moię.

5. Pacierzy, 5. Zdrowaś. 1. Wierzę.
Ktoryś cierpiał zá nas Rany &c. 5. *razy*

Tu Medytacya uczyń.

Niech ci będzie záwsze myśl o BOGU.

I. NA coż się przyda człowiekowi, choćby cały Swiat zyskał, gdy Duszy swoiey zátracenie odniesie. *Mo-wi Przedwieczna Prawda CHRYSTUS. Math. 16.*

Daią ukochaną Duszę swoię w ręce nieprzyiacioł swoich. *Jerem.* 12.

Ah iak się to stáć może, żeby Dusza łącząca się z Dobrocią Stworcy swego, miała Jey odstąpić. Niebo w zadumie-niu zostáie, y Bramy Jego drżą, y sami ANIOŁOWIE Pokoiu, widząc tę o-kropną serca ludzkiego nędzę, dziwuią się, y gorzko płaczą, że tak ukochanego Dobra odstępuie.

II. Jedną rzecz naypotrzebnieysza, ZBAW DUSZĘ TWOIĘ. Zbaw Du-szę twoię, bo wiele kosztuie, Jedna iest, twoia iest. Jest bardzo piękna. Wieczna iest, Nayszlachetnieysza iest. Jest stworzona ná Obraz Boski. Wiel-kim Okupem kupiona. Jest Corka BO-

GA

GA przez Łaſkę, ieſt Oblubienicą Boſka. Jeſt droższa nad wſzyſtkie Dobra Swiata. Wielce od wſzyſtkich mądrych poważana, y ſzacowana. Jeſt przeznaczona do Nieba, do wielkiego Dziedzictwa.

Ci ktorzy ſą, proſtego ſerca kochaią Cię PANIE; Tak ieſt: niemożna Cię kochać bez ſzczerey, proſtey, y czyſtey Intencyi, O iak dobry ieſt PAN tym ktorzy ſą proſtego ſerca. O iak wielkie mnoſtwo ſłodkości twoiey PANIE. Uformowałeś ſerce w Człowieku, áby było Stolicą, Tronem, y Swiątnica Miłości, y chceſz przez to ſerce bydź kochanym, ále chceſz, żeby ſię znaydowała ſzczerość, y proſtota w tey Miłości. Y doſyć ieſt ná tym Duſzo moia do obowiązania Cię, ábyś kochała BOGA, z temi, ktorzy ſą proſtego ſerca. Zważay iak wielkie rzeczy uczynił ci Ten, ktory mocny ieſt, y Swięte Imie Jego. Bliſko ieſt PAN wſzyſtkim, ktorzy Go wzywaią. Wſzyſtkim, ktorzy Go wzywaią w Prawdzie.

III. Swięty PANIE! wielką pociechę w ſercu moim czuię, patrząc iak wiele Duſz wiernych, czyſtych, pokutuią-

tuiących, Swiętych w Kościele twoim Katolickim, Rzymskim, Ciebie chwalą, błogosławią, y powinne dzięki Tobie oddaią, ale wielki żal, gdy uważam, że tak wiele Millionow ludzi ná Swiecie, Miłość twoię mało sobie poważaią, á wielu iey znać niechcą. O gdyby Cię naywyższe DOBRO wszystkie Narody Swiata poználi, czcili, błogosławili, do Swiatła Prawdy Kościoła twego powrocili, pokutowali, y zbawienie otrzymali. *Nie nam PANIE nie nam, ale Imieniowi twemu day Chwałę.*

Zbaw lud twoy PANIE, Pamiętay ná Zgromadzenie twoie, ktoreś posiadł od początku, y błogosław Dziedzictwu twemu. Nieopuszczay Swięty PANIE, áby się czart miał cieszyć, z poniżenia Kościoła twego. Powstań BOZE, á niech się rosproszą nieprzyiaciele twoi.

Stworcą naszym iesteś, á my Dziełem Rąk twoich. BOGIEM naszym iesteś, á my ludem twoim, ODKUPICIELEM naszym iesteś, my drogim Okupem twoim. A iako przez wielki Okup nabyłeś ludzi, ktorycheś poznániem Ciebie, uwielbił, tak ich nieopu-

szczay.

ſzczay, BOZE, ktory Wſzechmocność twoię przepuſzczaiąc, y lituiąc ſię naybardziey oświadczasz. Niechay nas światłość twoia w zachowaniu Wiary twoiey obiaśnia, y w Wierności Ewangelii łaſkawie utwierdza. Wyſłuchay Modlitwy Kościoła twego, niechay wſzyſcy wiedzą, że PAN ieſt z nami, iako był z Oycami naſzemi. Y ná wieki Miłoſierdzie Jego.

Do SS. Patronow Kroleſtwa Polſkiego.

RAcz pomnieć PANIE ná Naydoſtoynieyſzą MATKE twoię PANNE MARYA, Chwalebnego Xiażęcia *Zaſtępow Niebieſkich* MICHAŁA Archanioła, Swiętych JANA Chrzciciela, JOZEFA, JOACHYMA, PIOTRA y PAWŁA y innych Apoſtołow obrońcow, y miłych Tobie WOYCIECHA, STANISŁAWA, JOZEFATA, BONIFACEGO, Męczennikow Biſkupow, WACŁAWA, FLORYANA, BENEDYKTA, JANA, MATEUSZA, IZAAKA, CHRYSTYNA Męczennikow, KAZIMIERZA, JACKA, STANISŁAWA, JANA Kantego, WINCENTEGO, SZYMONA, JANA, Wyznawcow, KUNEGUNDE, JADWIGE,

SALO-

SALOMEIA y innych Swiętych Pátronow Krolestwa tego, y nieubliżay nam Miłośierdzia twego.

℣. *Swieci, y sprawiedliwi cieszcie sie w PANU.*

℟. *Was obrał BOG ná Dziedzictwo sobie.*

Modlmy sie.

POyźryi łaskawie ná ułomność nászę prośzemy PANIE, y wszystko złe, ná ktore, zá grzechy násze sprawiedliwie záśługuiemy, zá Swiętych twoich tego Krolestwa Obrońcow, y Patronow Przyczyna, litościwie oddal. Przez PANA nászego &c.

Zákończysz Wizyty Kośćiołow Modlitwami nastepuiacemi. Ktorych możesz używać dla wiekszego Nabożeństwa, inszę wizytuiac Kośćioły.

Psalm 50. pobudzaiacy Pokutuiacego.

ZMiłuy śię nádemna BOŻE, według wielkiego Miłośierdzia twego.

A według mnostwa Litośći twoich, zgładź nieprawość moię.

Jeszcze więcey obmyi mnie od nieprawośći moich, y od grzechu mego oczysć mnie.

Albowiem ia znam nieprawość moię, y grzech moy iest záwsze przedemną

Tobie ſamemu zgrzeſzyłem, y złość przed Tobą uczyniłem, ábyś ſię uſprawiedliwił w mowach twoich, y zwyciężył, gdy Cię ſądzą.

Oto bowiem w nieprawościach poczęty ieſtem, y w grzechu poczęła mnie Matka moia.

Oto bowiem Prawdę umiłowałeś . niewiadome, y ſkryte rzeczy Mądrości twoiey obiawiłeś mi.

Pokropisz mnie Hizopem, á będę oczyſzczony, obmyiesz mnie, á będę nad śnieg wybielony.

Słuchowi memu dasz radość, y weſele, y rozraduią ſię kości poniżone.

Odwroć Twarz twoię od grzechow moich, á zgładź wſzyſtkie nieprawości moie.

Sercę czyſte ſtworz we mnie BOZE, y Ducha prawego odnow we Wnętrznościach moich.

Nieodrzucay mnie od Oblicza twego, y Ducha Swiętego twego, niebierz odemnie.

Powroć mi radość Zbawienia mego, y Duchem przednieyſzym potwierdź mnie.

Náuczać będę nieſprawiedliwych

drog

drog twoich, á niezbożni do Ciebie ſię nawrocą.

Wybaw mnie ze Krwi BOZE, BOZE zbawienia mego, á ięzyk moy z radością będzie wyſławiał ſprawiedliwość twoię.

PANIE otworzyſz wargi moie, á uſta moie będą opowiadać Chwałę twoię

Albowiem gdybyś był chciał Ofiáry, dałbym Ci ią był, w całopalonych niebędzieſz ſię kochał.

Ofiara BOGU ieſt Duch ſtrapiony; ſerca ſkruſzonego, y uniżonego BOZE niewzgardziſz.

Uczyń łaſkawie PANIE Syonu w dobrey Woli twoiey, áby ſię zbudowały mury Jeruzalem.

Przyimiesz tedy Ofiarę ſprawiedliwości, y całopalenia, tedy nakładą ná Ołtárz twoy cielcow.

Chwała OYCU, y SYNOWI, y DUCHOWI Swiętemu,

Jako ná początku była, y teraz, y záwſze, y na wieki wiekow. Amen.

Swięty BOZE, Swięty mocny, Swięty, á nieśmiertelny, zmiłuy ſię nad námi. *3. razy.*

Od powietrza, głodu, ognia y Woyny, wybaw nas PANIE. *3. razy.*

Od nagłey, á niespodziewaney śmierci, záchoway nas PANIE.

Zmiłuy się nad nami PANIE, zmiłuy się nad nami.

Nieprzepominay Duß w Czyscu zostaiacych te, albo podobne Modlitwy czyń.

Psalm. 129.

Z Głębokości wołałem ku Tobie PANIE, PANIE wysłuchay głos moy.

Niech będą uszy twoie nakłonione ná głos Modlitwy moiey.

Jeżeli będziesz uważał nieprawości PANIE, PANIE á ktoż się zostoi.

Albowiem u Ciebie iest zmiłowanie, y dla Prawa twego czekałem Cię PANIE.

Czekała cierpliwie Dusza moia w Słowie Jego, ufała Dusza moia w PANU.

Od straży poranney, áż do nocney, niechay ufa Izrael w PANU.

Bo u PANA iest Miłosierdzie y obfite u Niego odkupienie.

A On odkupi Izraela ze wszystkich nieprawości iego.

Wieczny odpoczynek racz im dać PANIE A światłość wiekuista niechay im świeci ná wieki.

Wspo-

WSpomniey JEZU ná twe Rany,
Dla Duſz tych Ukrzyżowany,
Y dzwigniy ie zránionemi,
Z Czyſca rękami twoiemi,
O MARYA dobrotliwa,
Matko wſzyſtkim litościwa,
Staw ſię do BOGA zá niemi,
Twey przyczyny ſpragnionemi,
Wſzyſcy Swięci zá nich proście,
TROYCY Swiętey, y wſpomożcie
Niechay w Czyſcowey oſtrości,
Boſkiey doznáią litości.

℣. *Słyſzałem głos z Nieba mowiący mi,*

℟. *Błogoſławieni, ktorzy w PANU umieraią,*

Panie wyſłuchay Modlitwy naſze.

A wołanie naſze niech do Ciebie przyidzie.

Modlmy ſię.

BOZE, wſzyſtkich wiernych Stworzycielu, y Odkupicielu, Duſzom ſług, y ſłużebnic twoich, racz dać wſzyſtkich grzechow odpuſzczenie, áby Odpuſtu, ktorego záwſze pragneli, przez pobożne proźby doſtąpili. *Ktory żyieſz, y kroluieſz, ná wieki wiekow. Amen.*

Wiernych Duſze przez Miłoſierdzie Boſkie niech odpoczywaią w pokoiu, *Amen.*

Skoń.

Skończywszy pobożne Nawiedzenia Kościołow naznaczonych. Czyń dzięki Panu BOGU przez Hymn.

TE DEUM LAUDAMUS.

CIebie BOGA chwalemy, Ciebie PANEM wyznawamy.

Tobie OYCU Przedwiecznemu wszystka ziemia cześć oddawa,

Tobie wszyscy ANIOŁOWIE, Tobie Niebiosa, y wszystkie Mocarstwa.

Tobie Cherubinowie, y Serafinowie, nieprzestaiącym głosem śpiewaią.

SWIĘTY, SWIĘTY, SWIĘTY PAN BOG Zastępow.

Pełne są Niebiosa, y Ziemia Majestatu Chwały twoiey.

Ciebie przesławny Chor Anielski.

Ciebie chwalebny Poczet Prorocki.

Ciebie Swiętne Woysko chwalebnych Męczennikow wysławia.

Ciebie po wszystkim Swiecie Kościoł S. wyznawa.

OYCA niezmiernego Majestatu.

Chwalebnego, y prawdziwego, á iedynego SYNA twego.

Y DUCHA Swiętego Pocieszyciela.

Tyś iest Krol Chwały Chryste.

Tyś iest SYN BOGA OYCA wiekuisty.

Ty na wybawienie człowieka, nielękałeś śię w Panieńſkim żywocie mięſzkania.
Ty ſkruſzywſzy żadło śmierci, otworzyłeś Wierzącym Kroleſtwo Niebieſkie.
Ty ná Prawicy Boſkiey ſiedziſz w Chwale BOGA OYCA.
Ztąd wierzemy, że nas przyidzieſz ſądzić.
Przetoż Cię proſzemy racz wſpomoć ſługi twoie, drogą Krwią twoią odkupionych.
Y racz nas z twemi Swiętemi, Chwały wieczney obdarzeniem opatrzyć.
Zbaw lud twoy PANIE, y błogoſław Dziedzictwu twemu.
A rządź ie, y podwyżſzay aż ná wieki.
Na każdy dzień błogoſławiemy Cię.
Y chwalemy Imie twoie ná czas wieczny, y ná wieki wiekow.
Racz tego dnia PANIE, grzechu nas każdego uchowáć.
Zmiłuy śię nad nami PANIE, zmiłuy śię nad nami, gdyż w Tobie nádzieię pokładamy.
W Tobiem PANIE nadzieię położył, niech niebędę záwſtydzony ná wieki.

℣.

℣. *Z Ktorego wßystko, przez Ktorego wßystko, w Ktorym wßyſtko.*
℟. *Jemu Chwała ná wieki.*

Modlmy ſię.

BOZE, Ktorego Miłoſierdzia niemasz liczby, á Dobroci Jego nieſkończony ieſt Skarb. Nayświętſzemu Majeſtatowi twemu zá odebrane Dary, y Dobrodzieyſtwa, pokorne czyniemy Dzięki, twoiey záwſze żebrząc Łaſkawości, ábyś, ktorym, Ciebie proſzącym, w potrzebach ná pomoc przybywaſz, onych nieopuſzczaiąc, do Chwały wieczniſtey roſporządzáć raczył. *Przez PANA naßego JEZUSA Chryſtusa, SYNA twego, Ktory z Tobą żyie, y Kroluie w Jedności DUCHA S. BOG ná wieki wiekow. Amen.*

PRzenayświętſzey, y nierozdzielney TROYCY, Ukrzyżowanego PANA naſzego JEZUSA Chryſtuſa Człowieczeńſtwu. Naybłogoſławieńſzey, y naychwalebnieyſzey záwſze Panny MARYI nieſkażytelney całości. Y Wſzyſtkich Swiętych ſpołeczności, niech będzie wieczna Cześć, Honor, y Chwała od wſzelkiego Stworzenia, á nam odpuſzczenie wſzyſtkich grzechow,

chow, przez nieskończone wieki wie- kow, Amen.

Błogosławiony Zywot MARYI Panny, Ktory nosił Syna OYCA Przedwiecznego, y błogosławione Piersi, ktore Karmiły CHRYSTUSA PANA.

Oycze nasz 1. Zdrowaś 1.

Niech nas błogosławi BOG OYCIEC †.
Niech nas błogosławi BOG SYN †.
Niech nas błogosławi BOG DUCH S. †.

Y niechay się Go boią wszystkie Kraie ziemskie, y niechay się Go lękaią wszyscy nieprzyiaciele Jego, y wszystkie zdrady ich.

Chwalcie PANA wszystkie Narody, chwalcie Go wszyscy ludzie.

Albowiem utwierdzone iest nad nami Miłosierdzie Jego, á Prawda Pańska trwa ná Wieki.

Chwała OYCU, y SYNOWI, y DUCHOWI Swietemu.

Jáko na początku była, y teraz, y zawsze, y na wieki wiekow. Amen.

§*§*§*§*§*§*§
§*§*§*§*§*§
§*§*§*§*§
§*§*§*§

REGESTR

REGESTR

Tey Kśiążki.

XII.

XII. O *Władzy Spowiednikow*, *pod czas* Iubileuszu. *Quò ad Casus reservatos.*

XIII. O *Władzy Spowiednikow pod czas* Jubileuszu, *Co do Censur, y Klatew.*

XIV. O *Władzy Spowiednikow pod czas* Jubileuszu, *Co do odmiany* Wotow, *albo ślubow* PANU BOGU *uczynionych.*

XV. OYCIEC S. *Pod czas* Jubileuszu 4. *Vota sobie reserwuie.*

XVI. *Ktorzy* Jubileuszu *dostąpić nie-mogą, áni Absolucyi ná Spowiedzi otrzymać.*

XVII. Kościoły Jubileuszu *w Krakowie.*

XVIII. Modlitwy w tych Kościołach.

Missye *podczas* Jubileuszu *w Krakowie* 1776.

1. W Kościele Kathedralnym, *à die* 21. *Aprilis*, *ad* 8. *Maji.* *Cler: Sæc: & Regul:*

2. W Kościele *Farnym* Archipresbyteralnym, *à die* 9. *Maji. ad* 2. *Junii. per Sacerd: Congregat: Missionis.*

3.

3. W Kościele *Farnym* Kollegiaty S. ANNY, *à die* 3. *ad* 16. *Junii, per Clerum ibidem, & PP. Capucinos.*

4. W Kościele *Farnym* Kollegiaty S. FLORYANA M. *à die* 17. *ad* 30. *Junii, per Clerum ibidem, & PP. Reformatos.*

5. W Kościele *Farnym* Kollegiaty WW. Swiętych, *à die* 1. *ad* 14. *Julii, per Clerum Sæcularem.*

6. W Kościele *Farnym* S. SZCZEPANA M. *à die* 15. *Julii, ad* 4. *Augusti. per Sac: Lingvæ germanicæ.*

7. W Kościele SS. Apostołow PIOTRA, y PAWŁA, *à die* 25. *Augusti, ad* 8. *Septembris, per Sac: ibidem.*

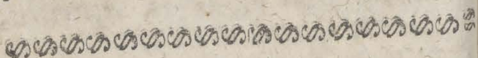
8. W Kościele SS. TROYCY *Ord: Prædic: à die* 9. *ad* 22. *Septembris, per PP. ejusdem Ordinis.*

9. W Kościele OO. Franciszkanow, *à* 23. *Septembris, ad* 6. *Octobris, per eosdem.*

10. W Kościele OO. Bernardynow *in Stradom, à die* 7. *ad* 19. *Octobris per eosdem.*

20. *Octobris* CONCLUSIO in ECCLESIA CATHEDRALI.

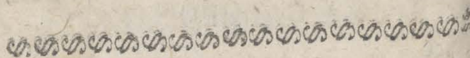
Do podania Wiadomości Wiernym Chrystusowym, o SS. Jubileuszach, Odpustach, Kondycyach, Slubach, Reserwacyach, te tu w krotkości Wyrażenia, Oraz Nabożeństwo pobożnie zebrane; przysposobiaiace do pożytecznego Jubileuszowego Odpustu dostapienia, przez pokazanie sposobu gotowania sie do doskonałey Spowiedzi, iako też czynienia Intencyi, y Aktow WIARY, NADZIEI, y MIŁOSCI do tego końca potrzebnych. Nayświetszey KOMMUNII. Ktore Nabożeństwo Może bydź w czestym używaniu, osobliwie idac do Spowiedzi, albo nawiedzaiac Ktorykolwiek Kościoł. Przeto dla pożytku Dusz Wiernych, godne bydź Druku sadze. Crac. 3. Martii Anno 1776.

X. M. ANDRZEY LIPIEWICZ, Prawa Oboyga DOKTOR y PROFESSOR, KANONIK Katedralny Krakowski, Ksiag w Diecezyi Krakowskiey CENSOR, AKADEMII

RECTOR.

mpp.

INFORMACYA

Gotuiącym się do Spowiedzi SAKRAMENTALNEY, dla lepszego ráchunku sumnienia, z dziesięci Przykazania BOZEGO, ktore się zámyka w tym dwoygu Przykazániu o miłości BOGA i bliźniego; *Miłuy Páná BOGA twego &c. á bliźniego iako siebie samego. Bo według samego Chrystusa u Mateusza S. w Rozdź: 22. Na tym dwoygu Przykazániu wszystko Prawo zawisło.* Także z pięci Przykazánia Kościelnego i siedmi grzechow śmiertelnych tym porządkiem

WYRAZONA.

I. Przykazanie

Wierz w BOGA iednego.

Przeciw temu Przykazaniu może kto zgrzeszyć czworakim sposobem, to iest myślą, mową, uczynkiem i opuszczeniem przeciwko Wierze, Nadziei, i Miłości.

Nayprzod przeciwko Wierze grzeszy kto

1. Kacerstwem.
2. Odstąpieniem od Wiary S.
3. Wątpieniem w prawdzie Wiary S.

4. Niedowiarſtwem w rzeczach Wiary i Kościołá Swiętego.
5. Niezbożnością przeciwko rzeczom Swiętym.
6. Chwaleniem się z wątpliwością o niektorych Artykułach Wiary Swiętey.

Powtore grzeszą ſłowy

1. Bluźnierſtwem przeciwko BOGU i Swiętym Páńſkim, nieuczciwie Jch Swięte Imiona mianuiąc, i inſzemi ſposobámi.

Przeſtroga

Tu záś wiedzieć trzeba, że bluźnierſtwo ieſt złorzeczyć BOGU, mowiąc co zelżywie przeciw Niemu, i przeciw Swiętym Jego. Náprzykład: że BOG nieſprawiedliwy, że zapomniał i nie ma ſtarania o mnie, álbo co ſtworzonego z BOGIEM rownaiąc; Náprzykład: tak to ieſt prawda iak BOG ieſt &c.

2. Zapieraiąc się BOGA, albo Wiary S. ſłowem lub inszemi znakami,
3. Szemrząc przeciw BOGU i Swiętym Jego.
4. Prześladuiąc ludzi pobożnych albo przeſzkadzaiąc im do ſpraw Swiątobliwych, *naprzykład*: do czynienia ślubow, wſtąpienia do Zakonu &c.

5. Wzywaiąc i radząc się diabła.
6. Ciekawie rozmáwiaiąc z opętanemi od czartá.

Cząc czarta iako to:

Bałwochwalstwem.
Wrożeniem.
Czarowaniem.
Zabobonámi.
Wierzeniem w sny i znaki.

Potrzecie grzeszą uczynkiem.

1. Uwłaczaiąc chwaleBOGA, dodaiąc lub umnieyszaiąc z zabobonami Ceremonie Kościelne.
2. Podaiąc zmyslone Relikwie.
3. Zmyslaiąc cuda.
4. Noszcąc ná sobie lub przy sobie iakie gusła, álbo kartki, lub zioła &c. dla nábycia pieniędzy, zdrowia, i iakiego szczęścia, drugich do tego náwodząc lub radząc.
5. Spiewaiąc lub gadaiąc nieprzystoyne słowá pod czás Nabożeństwa.
6. Czytaiąc lub maiąc u siebie Księgi zakazane.

Poczwarte grzeszą opusczeniem.

1. Nie czyniąc Aktow wiary nadziei, i miłości, osobliwie gdy tego potrzeba.
2. Nie modląc się w tedy gdy sam czas wyciąga.

3. Nie wiedząc i nie czyniąc ſrzodkow należących do zbawienia.
4. Nie umieiąc tego co każdy Chrześcianin powinien umieć, iako są: Przykazania Boſkie, Pacierz, i przednieyſze Artykuły Wiary S.
5. Natchnienia, oświecenia Boſkie zániedbywaiąc, i niedosyć im czyniąc.

Grzeszą przeciwko Nadziei

1. Roſpaczaniem w miłosierdziu Boſkim.
2. Odwłoczeniem poprawy życia ſwoiego.
3. Niedowierzaniem doſtąpienia cnot potrzebnych.
4. Otuchą w Dobroci BOSKIEY bez żadnych zaſług.
5. Ufaniem nieporządnym w ludzkiey pomocy.
6. Kuſzeniem Páná BOGA, chcąc i czekaiąc cudow od niego bez potrzeby.

Grzeſzą przeciwko Miłości BOGA.

1. Miłoscią nieporządną rzeczy doczeſnych.
2. Boiaźnią prożną dla ktorey albo dla

bo dla respektu ludzkiego nic dobrego nie czyni, funkcyi, powinności, Urzędu swego &c.

3. Zmyśleniem w służbie BOZEY.

4. Odwroceniem się od BOGA przez grzech.

5. Nienawiścią rzeczy Duchownych.

Procz tych grzechow ktore są wyliczone pod Przykazaniem V. i VIII.

Grzeszą przeciw miłości.

1. Niepolitowaniem się nad bliźnim w nieszczęściu.
2. Náśmiewáiąc się i urągaiąc z iego defektow.
3. Nie znoszące ułomności iego.
4. Przeklináiąc siebie, lub kogo i niby bluźniąc.

Także grzeszą o puszczeniē uczynkow miłosiernych nayprzod co do ciała należących

1. Chorych, albo w więzieniu zostaiących nie nawiedzaiąc i onych nie odprászaiąc, álbo nie wspomagaiąc, gdy kto może.
2. Ubogich nędzarzow nie posilaiąc, áni ich nie okrywaiąc.
3. Pielgrzymow i żebrakow nie przyimuiąc.
4. Umarłych Ciała nie grzebiąc.

Powtore

1. Bliźniego nie poprawuiąc, nie nápomi-

grzeszą o puszczeniē tychże uczynkow miłosiernych co do duszy należących.

pominaiąc w grzechu będącego, zá niego się nie modląc &c.

2. Bliźniego defektow cierpliwie nie znoszą̨c.

3. Niesprawiedliwie karząc albo nád miarę.

4. Prawa i postánowienia nie zachowuiąc.

5. Poddanych uciemierzaiąc i krzywdząc &c. (dząc.

6. Zwłasną czeladką źle się obcho-

7. Zatrzymuiąc im zapłatę należytą

8. Nad stan swoy zbywaiącą fortunkę ubogim nie rozdaiąc, onych nie ratuiąc.

9. Nieużytym się i nieludzkim przeciw bliźnim, osobliwie ubogim pokazuiąc.

10. Zapłatę robotnikom zátrzymuiąc, álbo według ugody nie wypłacáiąc.

Nie bierz nádaremno Imienia BOSKIEGO.

II. Przykazanie

1. Przysięgaiąc się bez słuszney przyczyny, i należytey okoliczności.

2. Przy-

Grzeſzą przeciwko temu Przykazaniu.

2. Przysięgaiąc fałszywie i ſzalbierſko.
3. Pod przysięgą obiecuiąc co, á tego nie dotrzymuiąc, albo nie maiąc intencyi zachowánia gdy przysięgą.
4. Powodem będąc komu áby przysiągł fałſzywie, álbo przysięgi, nie wypełnił.
5. Przeklinaiąc siebie lub kogo z przysięgą, *naprzykład*: Niech mnie bies porwie, niech mi się to albo to ſtánie. &c.
6. Pod przysięgą grożąc komu, lub co obiecuiąc, bez intencyi i woli wykonania.
7. Łamiąc iakie Wotá Religii, Pobożności, czyſtości &c.
8. Sluby czyniąc na złe, albo nie czynić co dobrego, albo co się slubowało cnotliwie nie wykonywaiąc, lub odwłocząc ná czas długi.
9. Slubuiąc z intencyą nie dotrzymania slubu.
10. Wzwyczaieniem się przysięgáć czyli prawda czy fałsz.

Tu

Przestroga. *Tu wiedzieć trzeba: Nie iest przysięga, gdy kto mowi; Zápewne, prawdziwie &c. bo przysięga iest wzywanie BOGA ná świadectwo, co się dzieie dwoiakim sposobem, albo wyraźnie przysięgaiąc na Imię BOSKIE; álbo taiemnie przysięgaiąc ná Imię Swiętych, ná Krzyż, ná Duszę, álbo ná iakie stworzenie.*

III. Przykazanie. Pámiętay ábyś dzień Swięty święcił.

Do tego Przykazania łączą się i Przykazanie Kościelne.

Przeciwko temu Przykazaniu grzeszą uczynkiem.

1. Nie záchowuiąc Niedziel i Swiąt, osobliwie nie słuchaiąc Mszy S. i Kazań we Swięto według Rady Walney Trydentskiey.
2. Nie czcząc SS. Relikwiy.
3. Gwałcąc Przywileie i Mieysca Swięte to iest stanowiąc w Swięta Jarmarki, targi, i niemi się bawiąc.

Tacy wpadaią w klątwę.

4. Słuchaiąc Mszy S. z dobrowolną rozrywką z zabáwianiem się żartami, śmiechami, rozmowami, á ieżeli nie komplementami. &c. w Kościele.

5. Ro-

5. Rozlaniem krwi w Kościele lub ná Cmentarzu.
6. Biorąc co gwałtem lub potaiemnie z Kościołá.
7. Czyniąc nieprzyzwoitości w Kościele lub ná mieyſcu Swiętym.
8. Swiętokupſtwem i Swiętokradzctwem.
9. Na złe używáiąc dobr Kościelnych.
10. Swięte bądź Kościołowi bądź Duchownym należące dobra lub rzeczy ſobie przywłaſzczaiąc.
11. Nabywaiąc, albo daiąc Duchownym Beneficia nieſłuſznie, albo świętokupſtwem, to ieſt za iakie podarunki, lub pieniądze.
12. Kupuiąc albo przedaiąc rzeczy Swięte iako ſą Relikwie &c.
13 W Swięta trawiąc czas na prożnych grach.
14 Maiąc uczeſtnictwo i społeczność z wyklętemi od Kościoła Bożego, procz racyi i potrzeb w prawie wyrażonych.
15. Łamiąc poſty i w dni od Kościołá BOZEGO zakazáne iedząc z mięsem.

1. Nie-

Grzeszą także przeciwko temu Przykazaniu opuszczeniem.

1. Niechcąc przyiąć gdy kto może Sakramentu Bierzmowania.
2. Opuszczáiąc Spowiedź i Pokutę náznaczoną
3. Nie staraiąc się áby służący, Poddani w Swięta ná Nabożeństwie bywali. Mszy Swiętey, i Kazania z niedbalstwa, lub dla iakiey nieprzyzwoitey Páńszczyzny nie opuszczali.
4. Nie spowiadaiąc się i nie kommunikuiąc na Wielkanoc.
5. Bez przygotowania i przypomnienia sobie grzechow, bez skruchy i żalu przystępuiąc do Spowiedzi i Kommunii Swiętey.
6. Nie spowiadaiąc się z okolicznościami czyniącemi grzech cięższy.
7. Pokutę naznaczoną po Spowiedzi odwłaczaiąc albo nie odprawuiąc.
8. Dziesięcin sprawiedliwie nie oddaiąc albo w nich ukrzywdzaiąc.
9. Niechcąc przyiąć Sakramentu Pomazania Oleiem Swiętym, gdy kto może w godzinę śmierci.

10.

10. Opuſzczaiąc z niedbalſtwa Nabożeńſtwo i Módlitwę dniową oſobliwie kto powinien z obligacyi.

IV. Przykazanie.

Czciy Oyca i Mátkę twoie.

W tym Przykazaniu zámyká ſię Zwierzchność Duchowna i Swiecká, Doktorowie, Nauczyciele, Goſpodarze, Starsi w leciech. Przeciwko którym podobnie grzeſzy się iako przeciwko Rodzicom.

Przeciwko temu Przykazaniu grzeſzą naypierwod myslą.

1. Mysląc i pragnąc śmierci Rodzicow.
2. Nieuczciwością i nieuszanowániem onych.
3. Mysląc zdradzić i ſzkodzić Rodzicom na ich zdrowiu, ſławie, lub fortunie.
4. Niewdzięcznością czyli niechęcią w ich potrzebach duſznych i doczeſnych oddaiąc im.

Powtore grzeſzą słowy,

1. Uwłaczaiąc ſławie i mrucząc przeciwko Rodzicom.
2. Krzywdy im czyniąc, i nasmiewaiąc się z nich.
3. Przeklinaiąc ich i zelżywie im mowiąc w oczy.

4. Stra-

4. Straſząc i odgrażaiąc Rodzicom iakimkolwiek ſposobem.

Potrzecie grzeszą uczynkiem.

1. Biiąc i raniąc Rodzicow ſwoich, álbo ich zabiiaiąc.
2. Dobra i fortunę ich ſzarpiąc, álbo odbieraiąc i umieraiąc.
3. Zabraniaiąc im potrzeb tak co do Duszy iako też co do ciała.
4. Przeſzkadzaiąc im do nabycia honoru, ſławy, fortuny.

Poczwart. grzeſzą opuszczeniē

1. Nie czyniąc Rodzicom poſzanowania uczciwości im zwykłey.
2. Ich dyſpozycyi oſtátnich i teſtámentow nie wykonywaiąc.
3. W ſtárości, Uboſtwie, Kalictwie, &c. onych nie prowiduiąc.
4. Zápominaiąc o powziętych dobrodzieyſtwach od nich.
5. Niewdzięcznemi ſtáiąc się im, że od nich fortuny nie wzięli &c.
6. Nie záchowuiąc Praw, roſkazow, uſtaw ſwoich ſtarſzych.

Grzeſzą także Rodzice przeciwko Dzieciom.

1. Przeklinaiąc Dzieci.
2. Nie wychowuiąc ich tak iak powinni. 3.

3. Nie ćwicząc ich w Náuce Chrze-
ściańſkiey, w Nabożeńſtwie, w
Boiaźni BOGA.
4. Nie ſtrofuiąc i nie karząc ich w
okazyi grzechu.
5. Nie obmyślaiąc im przyſtoynych
zábaw, áby w prożnowánie ſi w
złe okazye nie wdáwáli się.

Przeſtroga. Wiedzieć także trzeba co ſię mowi o Synach, to ſię mowić ma o ſługách domowych, poddanych, o ktorych ſtaranie mieć ſię powinno, áby ſię uczyli rzeczy potrzebnych do życia Chrześciańſkiego. Umieli Przykazania BOSKIE i Kościelne &c. &c.

V. Przykazanie

Nie będziesz zabiiał.

Do tego Przykazánia ściągaią ſię dwá grzechy z ſiedmi śmiertelnych, gniew, i nienawiść.

A nayprzod grzeszą myślą przeciwko temu przykazaniu.

1. Gniewaiąc się na bliźniego. (bie
2. Ktorzy życzą śmierci komu lub ſo
3. Lekkomyślnie myśląc o bliźnim nie nawidząc go.
4. Pragnieniem bliźniemu złego tak według duszy iako też według ciała.
5. Awersyą czyli odwroceniem się od bliźniego.

6.

6. Nienawiścią i rankorem. (ku.
7. Cieszeniem się z złego przypad-
8. Smucąc się z dobra, i powodzenia bliźniego.
9. Pragnieniem zemsty nad bliźnim.

Powtóre grzeszą mową.

1. Wołaniem z gniewu.
2. Uwłoczeniem i szemraniem przeciwko komu zelżywym.
3. Podchlebstwem.
4. Szalbierstwem, lub kłamstwem, albo udaniem z zawziętości.
5. Wyśmianiem i wyszydzeniem bliźniego.
6. Czynieniem zwadki i chałasu.
7. Złorzeczeniem i swarzeniem się.
8. Zachęceniem do złego.
9. Podchwytaniem w słowach żeby szkodzić.

Potrzecie grzeszą uczynkiem.

1. Nieszczodrością obłudnie z kim sobie poczynaiąc.
2. Zmyśleniem czego.
3. Zdradzeniem i chytrością.
4. Niesprawiedliwą woyną.
5. Zabiianiem lub kaliczeniem.
6. Biciem bez pomiarkowania.
7. Nieprzyiaźnią lub cherhelem.

8. Czy-

8. Czynieniem fzkody komu.
9. Zgorfzeniem, wygnaniem, od-
pędzeniem. (niu.
10. Czynieniem przeciwko fumnie-
11. Traceniem Dzieci lub zádufze-
niem.
12. Siebie famego podaiąc w nie-
befpieczeńftwo grzechu,
13. Poronieniem lub czynieniem
niepłodu.
14. Niefłufznym więzieniem.
15. Ukròceniem fobie życia z piiań-
ftwa, ktore więcey niż miecz za-
biia.
16. Przechowaniem w domu kra-
dzierzcow, Przeftępcow, zaboy-
cow, radą ich wfpomagaiąc.

Poczwarte grzefzą o-pufzczeni

1. W ciężkich niebefpieczeńftwach
będących nie rátuiąc, gdy kto mo-
że. (ftu.
2. Przeczeniem profzącemu odpu-
3. Przeczeniem poiednania się z
bliźnim.
4. Nie broniąc bliźniego fławy.
5. Opufzczeniem napominania o po-
prawę bliźniego, i fłużących
fobie.
6. Nie-

6. Nieoddaniem wdzięcznoscią za wdzięczne dobrodzieyſtwa.

Także grzeſzą gniewē

1. Biiąc kogo nieſłuſznie.
2. Sprzeczaniem się.
3. Złorzeczeniem.
4. Lekce ſobie ważeniem drugich.
5. Czynieniem krzywdy.
6. Znoſzeniem niecierpliwym.

Grzeſzą Nienawiściq.

1. Uwłoczeniem ſławy bliźniego.
2. Niezgodą, i ſwarzeniem się.
3. Mruczeniem i ſzemraniem.
4. Zaciętością.
5. Zdradą.
6. Cieſzeniem się z cudzego nieſzczęścia.
7. Smuceniem się z dobra bliźniego.

Nie cudzołoż.

Do ktorego Przykazania łączy się Przykazanie dziesiąte to ieſt. Nie pożąday Zony bliźniego twego. *także i inſze grzechy lubieżności.*

Przeciwko temu Przykazaniu naprzód grzeſzą myslą.

Mysląc o ſwawoli, i igrzyſkach złych, i nieczyſtych uczynkach, w tych myslach bawiąc się i na nie zezwalaiąc. Z ktorych myśli wiele razy i iakie były, i iak długo trwały ſpowiadać się należy: to ieſt

czyli

czyli te ſzpetne myśli z ukontentowaniem i z zezwoleniem były, do iakich Oſob naprzykład.

1. Do Oſob BOGU poślubionych.
2. Jeżeli do Oſob wolnego ſtanu.
3. Jeżeli do Oſob w ſtanie Małżeńſkim zoſtaiących.
4. Jeżeli do pokrewnych i powinowatych ſobie.
5. Jeżeli te myśli nie były z upodobaniem siebie ſamego, i wiele razy.

Powtóre grzeſzą ſłowy.

1. Gadaiąc słowa ſzpetne i nieczyſte.
2. Dopomagaiąc ſzpetnym dyſkurſom.
3. Gadaiąc ſłowa z pogorszeniem inſzych.
4. Spiewaiąc pioſnki ſzpetne.
5. Słuchaiąc z ukontentowaniem ſłow albo pieśni ſzpetnych.
6. Námawiaiąc kogo do złego uczynku albo przymuſzaiąc.

Potrzecie grzeſzą uczynkiem.

1. Upiiaiąc się często dla wykonania ſwawoli.
2. Liſty lub Książki czytaiąc ſzpetne.
3. Do Goſpod, lub Karczmy, dla ſwawo-

li i igrzyſkow lub táńcow chodząc.
4. Podarunki dla wykonania ſwawoli dáiąc lub obiecuiąc.
5. Cudzą Zonę poymuiąc.
6. Gwałt komu czyniąc.
7. Zapatruiąc ſię ná uczynki ſzpetne, lub malowidła, obrazy &c.
8. Czyniąc nieprzyſtoyne ściſkania, całowania &c. z Oſobami podeyzrzanemi.
9. Grzeſząc przeciw náturze i ſpoſobem nieprzyſtoynym.
10. Uczynki lubieżne czyniąc, wiele rázy i z iakiemi Oſobami, należy na Spowiedzi powiedziec, nie wymieniaiąc iednák tey Osoby z ktorą grzeſzy, iak ſię zowie i zkąd, chyba żeby tego była potrzeba dla iakiey okoliczności doſkonałey Spowiedzi.

Poczwarte grzeſzą opuſzczeniē

1. Nie odrzucaiąc zaraz myśli ſzpetnych.
2. Zaniedbywaiąc náuk i ſposobow podanych od Spowiednika dla uniknienia złych myśli i uczynkow.
3. Nie ſtrzegąc ſię okazyy grzechow.
4. Nie uzbroiaiąc ſię modlitwami, poſtem, &c. przeciwko takowym grzechom bądź z uczynku, bądź z pomyślenia pochodzącym.
5. Opuſzczaiąc Spowiedzi, Kommunie Swięte, ktore ſą lekarſtwem, na taką zarazę grzechową.

Przeſtroga z Pawła S.

Temi wzwyż i niżey wymienionemi grzechami przerażaiąc się, potrzeba pamnieć

mnieć każdemu zbawienia Duszy prágnącemu ná przestrogę Páwła S. podaią Listu pierwszego do Koryntow w Rozdz: 6. w. 9. *Niesprawiedliwi nie osiągną Krolestwa BOZEGO, ani Porubnicy, ani bałwanom służący, ani Cudzołożnicy, ani psotliwi, ani Sodomczycy. ani Złodzieie, ani Łakomi, ani Pianice, ani złorzeczący, ani Drapieżce.*

Także do Efezow w Rozdzia. 5. w. 3. *Porubstwo i wszelka nieczystość albo łakomstwo, niech nie będzie między wami, albo sprosność, albo głupia mowa, albo żartowanie,* ktore do rzeczy nie należy, bo wszelki *Poruben, albo nieczysty, albo łakomy (co iest bałwochwalstwo) nie ma dziedzictwa w Krolestwie Chrystusowym.*

Nie Kradniy.

VII. Przykazanie i IX. *Do tego Przykazania łączy się Przykazanie dziewiąte; to iest:* Nie pożąday rzeczy bliźniego twego. *Zkąd pochodzi Łakomstwo.*

Przeciwko temu Przykazaniu grzeszą myslą.

1. Cudzych Dobr pożądaniem.
2. Zbytnią chciwością zysku i bogactw.
3. Wielkim i zbytnim stáraniem się o dobra doczesne.
4. Przedsięwzięciem nabycia zysku fortuny &c. chociażby niegodziwym sposobem.

Powtore grzeszą słowy.

1. Osławieniem bliźniego.
2. Oszukaniem i zdradą.
3. Umowami lub kontraktami niegodziwemi.

li i igrzyſkow lub táńcow chodząc.
4. Podarunki dla wykonania ſwawoli daiąc lub obiecuiąc.
5. Cudzą Zonę poymuiąc.
6. Gwałt komu czyniąc.
7. Zapatruiąc ſię ná uczynki ſzpetne, lub malowidła, obrazy &c.
8. Czyniąc nieprzyſtoyne ściſkania, całowania &c. z Oſobami podeyzrzanemi.
9. Grzeſząc przeciw náturze i ſpoſobem nieprzyſtoynym.
10. Uczynki lubieżne czyniąc, wiele rázy i z iakiemi Oſobami, należy na Spowiedzi powiedziec, nie wymieniaiąc iednák tey Osoby z ktorą grzeſzy, iak ſię zowie i zkąd, chyba żeby tego była potrzeba dla iakiey okoliczności doſkonałey Spowiedzi.

Poczwarte grzeſzą opuſzczenie

1. Nie odrzucaiąc zaraz myśli ſzpetnych.
2. Zaniedbywaiąc náuk i ſposobow podanych od Spowiednika dla uniknienia złych myśli i uczynkow.
3. Nie ſtrzegąc ſię okazyy grzechow.
4. Nie uzbroiaiąc ſię modlitwami, poſtem, &c. przeciwko takowym grzechom bądź z uczynku, bądź z pomyślenia pochodzącym.
5. Opuſzczaiąc Spowiedzi, Kommunie Swięte, ktore ſą lekarſtwem, na taką zarazę grzechową.

Przeſtroga z Pawła S.

Temi wzwyż i niżey wymienionemi grzechami przerażaiąc ſię, potrzeba pomnieć

mnieć każdemu zbawienia Duszy prągnącemu ná przestrogę Pawła S. podaną Listu pierwszego do Koryntow w Rozdz: 6. w. 9. *Niesprawiedliwi nie osięgną Krolestwa BOZEGO, ani Porubnicy, ani bałwanom służący, ani Cudzołożnicy, ani psotliwi, ani Sodomczycy. ani Złodzieie, ani Łakomi, ani Piianice, ani złorzeczący, ani Drapieżce.*

Także do Efezow w Rozdzia. 5. w. 3. *Porubstwo i wszelka nieczystość albo łakomstwo, niech nie będzie między wami, albo sprosność, albo głupia mowa, albo żartowanie,* ktore do rzeczy nie należy, bo wszelki *Poruben, albo nieczysty, albo łakomy (co iest bałwochwalstwo) nie ma dziedzictwa w Krolestwie Chrystusowym.*

Nie Kradniy.

VII. Przykazanie i IX. *Do tego Przykazania łączy się Przykazanie dziewiąte; to iest:* Nie pożąday rzeczy bliźniego twego. *Zkąd pochodzi Łakomstwo.*

Przeciwko temu Przykazaniu grzeszą myslą.

1. Cudzych Dobr pożądaniem.
2. Zbytnią chciwością zysku i bogactw.
3. Wielkim i zbytnim stáraniem się o dobra doczesne.
4. Przedsięwzięciem nabycia zysku fortuny &c. chociażby niegodziwym sposobem.

Powtore grzeszą słowy.

1. Osławieniem bliźniego.
2. Oszukaniem i zdradą.
3. Umowami lub kontraktami niegodziwemi.

Potrzecie grzeszą uczynkiem.

1. Szkodę czyniąc w dobrach bliźniego
2. Kradzież albo zdzierstwo popełniaiąc.
3. Cudze dobra lub rzeczy zatrzymuiąc jako to zastawy, albo depozyta, świadczone, pożyczane, lub znalezione rzeczy.
4. Zmyslac się bydź niepotrzebnie ubogim i iałmużnę zá ubogich biorąc,
5. Zdradliwe sztuk czyniąc
6. Niesprawiedliwie sądząc.
7. Odwłaczaiąc albo przedłużaiąc sprawy w sądach niesprawiedliwie.
8. Wygrawaiąc sprawy w Sądach sztucznie, chytrością.
9. Niedosyć czyniąc swey powinności Urzędu &c. ile gdy za to wzięła się nadgroda,
10. Zdradzaiąc bliźniego iako to w kupnie i przedaniu &c.
11. Kupuiąc co od służących, Poddanych, Synow &c. zwłaszcza z porozumieniem że to rzecz cudza.
12. Niewypłaceniem Kredytorom, dłużnikom z szkodą ich.
13. Nie wypłacaiąc albo zatrzymuiąc zapłatę służącym, robotnikom.
14. Nabywaiąc przez srzodki niegodziwe rzeczy do siebie nie należących albo korzystu do prowentu zysku przeszkadzaiących.
15. Zdradzaiąc kogo w zamienieniu iako to w substancyi, w właśności, w wielkości, w zapłacie, w szacunku, w wadze, w mierze &c.
16. Zdradzaiąc kogo w zastawie w fałszowaniu

waniu monety, pieniędzy i umnieyſzeniu onych, albo im Ceny.

17. Lichwiarſko nábywaiąc iakiego zyſku potaiemnie, lub oczywiście, oſobliwie w pożyczaniu pieniędzy w zamienianiu lub w przedaży do czasu &c.

18. Rozbite lub utopione rzeczy cudze nawałnością morza lub inſzych wod ſobie przywłaſzczaiąc.

19. Rozrutnością i marnotractwem tracąc ſubſtancyą zbytecznie ná traktamenta, bankiety, na ſuknie, parady, psy, konie &c. niepotrzebne, ponieważ zbytnia cząſtka fortuny ieſt chleb ubogich.

20. Nowe podatki i czynſze wznawiaiąc i niemi obciążaiąc poſpolſtwo lub Poddanych.

21. Cła, myta, daniny od Duchownych wyciągaiąc.

Do tego przeſtępſtwa należą wymienieni pod Przykazaniem trzecim Swiętokupcy na złe używaiący Dobr Kościelnych &c. bo nie tylko czynią wielką nieuczciwość rzeczom Swiętym i BOGU na ofiarę oddanym, ale ie też iako ſkarb Kościelny kradną.

Łakomſtwa ſkutki, i grzechy

1. Nieſpokoyność.
2. Zatwardziałość.
3. Zdrada.
4. Prawa przełamánie.
5. Krzywoprzyſięſtwo.

6. Chciwość

6. Cheiwość zyſku i bogáctw,
7. Skąpſtwo obrzydłe,

VIII Przykazanie.

Nie będziesz fałszywie świadczył.

1. Kłamſtwo popełniaiąc ſzkodliwe komu,
2. Z płochośći i lekkośći ſzalbierſtwo powadząc
3. Oſławiaiąc kogo oſobliwie Oſoby poważne, iáko to Zwierzchność Duchowną i Swiecką
4. Obmawiaiąc w rzeczy iakiey ciężkiey.
5. Przyſłuchiwaiąc ſię ſzmowom ſzkaluiącym
6. Wyiawiaiąc co ſobie powierzonego pod ſekretem.
7. Złym zamyſłem odpieczętywaiąc Liſty cudze.

Grzeſzą przeciwko temu Przykazaniu

8. Lekkomyslne porozumienie o ſprawach czyich maiąc i nie na dobrą ale na złą ſtronę ie obrácaiąc.
9. Pomawiaiąc kogo o grzech śmiertelny.
10. Obiecuiąc co komu pod sumnieniem álbo ciężkim obowiązkiem, á w obietnicy nie zyścić á oſobliwie gdy dla nie dotrzymania obietnicy ſzkodę bliźni ponosi.
11. Gdy kto porządnie według prawa od Sądu pytány do woli Sędziego nie odpowiada.

Grzechy głowne śmiertelne *iako ieſt.* Pycha.

Grzeſzą rzdy pychą

1. Upornie obſtáwaiąc przeciwko prawdzie áby nie być poniżonym.
2. Przyznawaiąc ſobie iaką Cnotę albo talent ktorego nie ma,

3. Chlubiąc się z czego, á osobliwie z uczynku grzechowego albo z zemsty.
4. Będąc zbytecznie chciwym honoru, godności, Urzędu. &c.
5. Nieuznawániem winy swoiey w karceniu.
6. Dla zbytniego ufania w sobie podawaniem się w okazyą grzechu.

Insze własności pychy.

1. Prożna chwała.
2. Upodobanie w sobie.
3. Wiele rozumienie o sobie.
4. Upor.
5. Chełpliwość.
6. Niewdzięczność.
7. Wzgarda inszych.
8. Wyniosłość.
9. Ciekawe wynalezienie rzeczy niegodziwych.
10. Niepossuszeństwo.

Obżarstwo.

Obżarstwa skutki i grzechy

1. Łakomstwo w iedzeniu.
2. Niestrawność, i ztąd choroba.
3. Piiaństwo zbyteczne i ztąd stracenie zmysłow dobrych, furye, szaleństwo &c.
4. Jedzenie zakazanych potraw.
5. Złamanie postow.

Łenistwo.

Grzeszą Łenistwem.

1. Zaniedbywaiąc rzeczy zbawiennych do ktorych kto obligowany z miłości ku BOGU, bliźniemu, i sobie, wykonywáć.
2. Dla rospaczy czyli desperacyi nic czyniąc co dobrego.
3. Prożnowaniem, i gnusnością.
4. Roztargnieniem dobrowolnym myśli w Nabożeństwie.

5. Utę-

5. Utęſknieniem w rzeczach Duchownych
6. Nieſtatecznoscią w dobrym przedśię-
wzięciu.

Grzeſzą także uczestnictwem cudzych grzechow.

1. Rozkazywaniem komu, co złego wykonać.
2. Radą bliźniemu do złego dopomagaiąc.
3. Przyzwoleniem lub pobłażaniem do złe-
4. Potwierdzeniem nieprawdy. (go
5. Bronieniem, zachowaniem, niewyiawieniem złego, lub złodzieia przechowaniem
6. Pomaganiem, lub używaniem kogo do złego.
7. Nieprzeſzkodzeniem do złego uczynku.

Inſze zaś grzechy głowne śmiertelne iako to nieczystości, gniewu, nienawiści, łakomstwa zamykaią się pod Przykazaniem piątym, ſzostym, i ſiodmym &c. iako wyżey.

Náſtępuią grzechy czyli kazusy reſtytucyi.

Do ktorych kto się zna, á chce ſwoie uſprawiedliwić ſumnienie, nie tylko ſpowiadáć się powinien, ale też oddać i nadgrodzić bliźniemu.

a nayprzod Lichwiarze ktorzy biorą co.

od Zaſtawu od Depozytu.
od Zamienienia pieniędzy.
od Kupna czyli za kupno.
od Pożyczanych pieniędzy.

2. Wydzierc y

1. Dobra cudze osiadaiąc.
2. Pobory i podatki niesłuſznie biorąc.
3. Cła niegodziwe wznawiaiąc i wybieraiąc.
4. Rozbiiaiąc na ziemi, lub na morzu.
5. Kupuiąc lub przedaiąc w niewolą ludzi.

3. Złodzieie.

1. Kradnąc cudze dobra.
2. Ználezionych rzeczy cudzych czyie są nie oddaiąc i oneż zatrzymuiąc. 3.

3. Pokrywaniem cudzego prawá do iakowych dobr.
4. Záżywaniem zastawionych rzeczy.
5 Skrytych á cudzych dobr lub rzeczy przywłaszczeniem sobie.

4. *Szkodnicy czyli szkodę czyniący.*

1. Rozkazywaniem.
2. Poradą do szkody bliźniego.
3. Zezwalaiący na cudzą szkodę.
4 Pobłażaiący szkodnikom.
5 Przechowywanie, albo pomoc takowym dawaiący.

5. *Uczestnicy Kradzieży*

1. W kradzieży od złodzieia darowaney.
2. W żywieniu Czeladzi z kradzieży.
3. Z połagu lichwiarskiego.
4. Z kupna oszukanego
5. Z odkazanych rzeczy lichwiarskich czyli lichwiarsko nabytych.

6. *Swięto-kradcy.*

1. Kradnący święte, lub Kościelne rzeczy.
2. Krádnący rzeczy iakie chociaż nie święte, áni Kościelne, ále w kościele lub na Swiętym mieyscu złożone.
3. Spaleniem Swiątości, Kościoła, lub Kościelnych rzeczy.
4. Swiętokradztwo popełniaiący.
5 Kościelne rzeczy rozpraszaiący przedaiący.
6. Kościelne rzeczy wiadomie kupuiący lub komu albo sobie przywłaszczaiący.
7. Po zmarłym Xiędzu lub Kleryku ktorekolwiek rzeczy zabieraiący.

7. *Sędziowie.*

1. W Sądzeniu niesłusznie.
2. Sądzący na prawie się nie znaiący.
3. Sądzący niedbale.
4. Sądzący dla iakiego swego zysku.
5. Sądzący niesprawiedliwie, dla przyiaźni faworu, respektu, &c.

6.

6. Korrupcye biorący: obligowani do oddania

8. *Dusz ludzkich zwodzicielowie, i drapieżcy*

1. Heretycy nauczaiący swoiey sekty.
2. Pannom gwałt czyniący.
3. Duchowni starania o Duszach nie maią cy, i niedbali Przełożeni.
4. Apostatowie z Klasztoru uchodzący.

9. *Wodzowie i żołnierze*

1. Woynę niesłuszną przyimuiący.
2. Szkodę podczas woyny swoim czyniący
3. Kommendanci Officyerowie &c. Żołnierzy pod Kommendą maiący ze złości nie z potrzeby ná ogień i niebespieczeństwo życia náprowadzaiący.
4. Kościelne rzeczy i dobra łupiący.
5. Niedbale się w potrzebie bronienia sprawuiący.
6. Zdrady swoim czyniący i korrupcye od nieprzyiacioł biorący.

10. *Łakomcy.*

1. Drogość, Karystyą, i głod iakiemi sposobami czyniący.
2. Mäiętni i dostatni, ubogich podczas głodu nie wspomagaiący.

11. *Należący do Prawa należą do restytucyi iako to:*

1. Winowayca czyli złoczyńca.
2. Patronowie niesprawiedliwe sprawy utrzymuiący i wygraiący
3. Ciż Patronowie niesłusznie na expensa swoich Pryncypałow wyciągaiący: dla swego lub cudzego żysku, i niedbale spraw broniący.
4. Doktorowie i Lekarze fałszywe za prawdziwe lekarstwa dawaiący i drożey niż się stoi przedaiący.
5. Swiadkowie nieprawdę świadczący, z ktąd bliźni ma szkodę na fortunie lub dobrey,

brey ſławie: Powinni ſzkodę nadgrodzić, i ſławę wrocić, choćby i z ſwoią ſtratą albo nieſławą.

---

12. *Fałſzownicy, iako to:*

1. Miary. (ſkich
2. Przywileiow Apoſtolſkich, lub Krolew-
3. Monety złotey i wſzelkich pieniędzy.
4. Skryptow, Cyrografow, i Kontraktow.
5. Cudze dzieci lub cudzołozkie za ſwoie właſne przyznaiący. oſobliwie w dzieleniu fortunki, z kąd właſne krzywdę maią Dzieci, albo Sukceſsorowie

---

13. *Krzywdziciele, iako to:*

1. W ſubſtancyi czyli w iſtności rzeczy, iednę zá drugą podleyſzą zamieniaiąc.
2. Krzywdzący w mierze, wadze, i liczbie.
3. Jakość lub właſność rzeczy cudzych odmieniaiący, i umnieyſzaiący.

---

14. *Wydawacze czyli Zdraycy.*

1. Jakowych ſztuk albo Państw.
2. Ludzi.
3. Monety czyli pieniędzy.
4. Sekretow i potáiemnych rzeczy.
5. Sławy bliźniego.

---

15. *Przeſzkodnicy nie ſprawiedliwi.*

1. Do nabycia, honoru, godności, urzędu, przeſzkadzaiący.
2. Przeſzkadzaiący do nabycia Beneficii.
3. Do nabycia pożytkow i intrat, godziwym ſpoſobem. (dzych.
4. Przeſzkadzaiący do oddania długow cu-
5. Przeſzkadzaiący do wrocenia honoru i ſławy bliźniego.

---

16. *Naiem przeſzczaiący.*

1. Rzeczy iakie zarażone i złe.
2. Nieſprawiedliwą drogością.
3. Nieſłuſznością i ołzukaniem.

B

17. *Raniący i Zabijaiący iako to.*	1. Zábovcy 2. Kaleczący kogo niewinnie. 3. Biiący niesłusznie i okrutnie. 4. Na wygnanie kogo posyłaiący. 5. Ludzi w niewolą zaprzedaiący. 6. Więzieniem bliźnich trapiący.
18. *Obmowcy.*	1. Fałszywe rzeczy nakładaiąc. 2. Osławiaiący bliźnich. 3. Skryte defekta ogłaszaiący. 4. Wznowiciele złych uczynkow.
19. *Święto-kupcy.*	1. Ktorzy kupuią zá pieniądze lub insze dobra doczesne Relikwie Świętych (c) a 2. Ktorzy tymże sposobem nabywaią Beneficia. 3. Ktorzy w tym służą tákowym świętokupcom i onym dopomagaią.
20. *Karciarze i gracze.*	1. Fałszywie graiący o pieniądze lub fanty w karty, w kostki, albo w inszą grę oszukuiąc kogo w grze. 2. Ogrywaniem zbytecznym naybardziey uboższych. 3. Graiąc z takowemi ktorzy są pod cudzą opieką, áni swego nie mogą bez Opiekunow álienowáć.

CI tedy wszyscy wzwyż wyrażeni, ktorzykolwiek czuią się być w pomienionych grzechach, albo wszyscy, albo też niektorych, obowiązani są na sumnieskich, nie tylko się tych grzechow wyspowiadać, i za nie pokutowáć, ale też i restytucyą uczynić gdy mogą; i nadgrodzić bliźniemu szkodę, ktory są okazyą.

POwinni tedy rachuiący się z Sumnieniem, przypomnieć sobie wszystkie okoliczności grzechu.

Naprzykład. Kto to uczynił, co, kędy, iakiemi sposobami, dla czego, kiedy, i iako, iakim porządkiem.

Nayprzod

Naypierwszod. Kto; ieżeli ia iestem okazya cudzey szkody, iako to rozkazywaniem, poradą, zezwoleniem, pochwaleniem złey akcyi, uczestnictwem cudzey szkody, lub zátaieniem oneyże, nieprzeszkodzeniem do złego występku i krzywdy bliźniego, nie wyiawieniem cudzey szkody, &c.

Powtore. Co uczynić mogłem; przez to się rozumie istność rzeczy iaka, substancya, szkoda w doczesnych, álbo w duszných rzeczach.

Potrzecie. Kędy; to iest na ktorym mieyscu, czyli na mieyscu Bogu poświęconym, iako to w Kościele, Zakrystyi, &c.

Poczwarte. iakiemi sposobami, iaką pomocą, czyli nie z niebespieczeństwem własnego albo cudzego życia, dobra lub straty Duszy &c.

Popiąte. Dlaczego: czyli dla gniewu, czyli dla łákomstwa, zemsty, dla nienawiści bliźniego, tę akcyą popełnił. &c.

Poszoste. Kiedy i iakim porządkiem uczynił to.

KLĄTWY PAPIEZKIE
Bullæ Cœnæ Domini
NAZWANE.

1. Wpadaią w taką Klątwę wszyscy Heretycy, Odszczepiency, i ktorzy ich bronią w błędach ich.

2. Także wszyscy, ktorzy bez dozwolenia OYCA S. chowáią, czytaią, drukuią Księgi Heretyckie.

3. Także ktorzy Heretykom, Poganom, Turkom, Tátárom, nieprzyiacielom Wiáry Katolickiey dodaią koni, broni, náczynia woiennego (ktorym Katolikow woiuią,) i żywności wszelkiey dodaią.

4. Y ci ktorzy tymże Heretykom wydaią sekreta, álbo táiemnice ku szkodzie Wiary S. Kátolickiey, i ktorzy im tego pomagaią.

5. Także Panowie Swieccy, ktorzy nie maiąc ná to

po

pozwolenia od OYCA S. wtrącaią się w sprawy koło Beneficiá, dziesięcin, i inne sprawy Duchowne czynią

6. Y ci ktorzy do Sądow Swieckich pociągaią Duchownych, iako to Kapituły, Collegia, Klasztory, &c. á tym więcey kiedy w kryminały przeciwko tym wdaią się.

7. Także ktorzy przeszkadzaią Duchownym w ich Jurysdykcyach i ktorzy tego pomagaią.

8. Także ktorzy przeszkadzaią tym ktorych OYCIEC S. opatrzył Beneficyami, aby ich nie doszły.

9. Także ktorzy do Rzymu appelluiących, álbo pielgrzymuiących więzią albo biią, albo zabiiaią, albo ich z dobr złupiaią.

10. Także ktorzy w Rzymie otrzymanym Dekretom, aby exekucyi nie miały iakim sposobem czynią przeszkodę.

11. Tak że ktorzy sobie przywłaszczaią pożytki i dochody bądź Kościołowi bądź Duchownym należące.

12. Także wszyscy Swieccy, ktorzy Statuta, Konstytucye, Dekreta, stánowią, publikuią, albo przedtym uknowánych záżywaią, przeciwko Duchownym, Kościołom, Prawu Duchownemu, i poddanym ich.

13. Także wszyscy, ktorzy pobory ná Dziesięciny wkładaią, szacunki i wszelakie ciężary i podatki ná Kapłany, i dobra Kościelne, i Poddanych ich, stacye wybieraią, stánowiska w dobrach ich czynią, podwody biorą, i inne ciężary wynayduią, albo też dobrowolnie dáne bez pozwolenia OYCA S. od nich biorą i wszyscy ktorzy im tego pomagaią.

14. Także ktorzy nowe cła stánowią álbo podwyższaią nie maiąc ná to práwá.

15. Są insze Klątwy: innym służące Kraiom, albo i naszym, ktorych pełne Księgi są w Konstytucyach Prowincyalnych, Synodalnych, i Agendach.

Z takich

Z takich Klątew nikt nie może rozgrzeſzać boby wpadł w Klątwę Papieską, tylko ſam Papież wyiąwſzy przy śmierci, albo iako teraz, podczas JUBILEUSZU Wielkiego, ále wprzod potrzeba dosyć uczynić, albo warunek dáć.

KLĄTWY PAPIEZKIE

Ordynaryine.

1. NAyprzod w takową Klątwę wpádáią, ktorzy Duchownną Osobę biią, álbo ranią; i pomocnicy.
2. Ktorzy do ſłużby Bożey przypuſzczaią zaklętych od OYCA S. (ſztory.
3. Ktorzy ze złości palą i wyłamuią Kościoły i Kla-
4. Ktorzy przy śmierci od Klątwy Papiezkiey rozgrzeſzeni, nie ſtawili ſię OYCU S. ozdrowiawszy.
5. Zakonnicy ktorzyby ważyli ſię adminiſtrowáć SAKRAMENT Małżeńſtwa, Oleiu S. bez pozwolenia Plebana, álbo Biſkupa.
6. Także Kapłani i Zakonnicy ktorzyby kogo namáwiali áby ſię u nich w Kosciele chował.
7. Ktorzy przymuſzaią Kápłany mieć Mſzą w interdykcie Kościoła.
8. Także i ci ktorzy ſię ważyli kogo rozgrzeſzyć od ślubu do Rzymu, do Jeruzalem S. Jakuba, czyſtości Zakonu, (ſztoru i dawáć.
9. Ktorzy ſię ważą co brać od przyimowania do Kla-
10. Ktorzy ſię dopuſzczaią Symonii w doſtąpieniu Beneficia i Ordines.
11. Ktorzy bez dozwolenia i przyczyn ſłuſznych wchodzą do Pánien Zakonnych.
12. Ktorzy przeſzkadzaią, áby iakie dobra nie dochodziły Duchownych, ktore im należą.
13. Ktorzy poiedynki odprawuią i pátrzą na nie.

Ktorzy

14. Ktorzy pálą domy, zboża, bywaią od Biſkupa w klęci, i publikowani, tylko od OYCA S. bywáią rozgrzeſzeni.

Biſkupowi należące do rozgrzeſzenia przypadki.

1. Mężoboyſtwo umyślne.
2. Uderzenie Rodzicow rozmyślne.
3. Porwanie Panny.
4. Gwałt Pannie uczyniony:
5. Grzech cielesny z powinnym álbo Mniſzką.
6. Grzech cielesny, przeciwko przyrodzeniu
7. Cudzołoſtwo iawne.
8. Trácenie płodu.
9. Dziesięciny nieoddanie.
10. Zápalenie Domu ze złości.
11. Swiętokradztwo álbo Symonia.
12. Guſła Białogłowſkie.
13. Kładzienie Dzieci przy ſobie ná noc.

Na ktore wzieyż pomienione grzechy, Kazusy, Klątwy, każdy Spowiednik od Biſkupa approbowany podczas Jubileuszu ma władzą rozgrzeſzenia.

